



SUOMEN PANKIN VUOSIKERTOMUS 2016

Euroalueen talous kasvoi, mutta inflaatiopaineet pysyivät pieninä. Rahapolitiikka säilyi kevyenä.

Suomi jätti taantuman taakseen. Viennin, työllisyyden ja julkisen talouden tilanne jatkui kuitenkin heikkona.

Kotitalouksien velkaantuminen, pankkien pohjoismaiset kytkennät ja keskittyneisyys lisäävät rahoitusjärjestelmän haavoittuvuutta.

Digitalisaatio näkyy maksutapojen muutoksena. Käteisen käyttö vähenee.





Suomen Pankin vuosikertomus 2016

Kannen kuva: Mari Hienonen.

Suomen Pankki

Perustettu 1811

Käyntiosoite

Snellmanin aukio, Helsinki

Postiosoite

PL 160, 00101 Helsinki

Puhelinnumero

kansallinen 010 8311

kansainvälinen +358 10 8311

Faksi

(09) 174 872

SWIFT

SPFB FI HH

Sähköposti

info@suomenpankki.fi

etunimi.sukunimi@suomenpankki.fi

Suomen Pankin internetsivusto

www.suomenpankki.fi

Euro & talous -sivusto

www.eurojatalous.fi

Rahamuseon sivusto

www.rahamuseo.fi

Taidesivusto

www.kansakunnanomaisuutta.fi

Aluekonttorit

Vantaa

Turvalaaksontie 1, Vantaa,

PL 160, 00101 Helsinki,

puh. 010 8311

Oulu

Kajaaninkatu 8,

PL 103, 90101 Oulu,

puh. 010 8311

Tämä vuosikertomus on Suomen Pankista annetun lain 19 §:n mukainen toimintakertomus.

Vuosikertomuksen luvut perustuvat helmikuussa 2017 käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN 1239-9329 (painettu julkaisu)

ISSN 1456-5773 (verkkajulkaisu)

Grano Oy

Helsinki 2017

Sisällys

Esipuhe	6
Suomen Pankki – vakauden rakentaja	7
Toiminta vuonna 2016	8
Rahapolitiikka	8
EKP:n rahapolitiikka ja sen valmistelu	8
Rahapolitiikan toteuttaminen euroalueella ja Suomessa	14
Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa	17
Rahoitusjärjestelmä	20
Rahoitusjärjestelmän vakaus	20
Rahoitusjärjestelmäpolitiikka	22
Rahoitusjärjestelmän infrastruktuuri	22
Varallisuuden hallinnointi	29
Suomen Pankin rahoitusvarallisuus ja sen hallinnointi	29
Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta	31
Setelit ja kolikot	33
Muu toiminta	36
Tutkimus	36
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos	36
Tilastot	38
Kansainvälinen toiminta	40
Viestintä	42
Johtaminen ja henkilöstö	44
Strategia	44
Johtamisjärjestelmä	48
Tavoite- ja tuloskehikko	48
Toiminnansuunnittelu	48
Henkilöstö- ja budjettikehykset	48
Riskienhallinta	48
Henkilöstö	49
Budjetti ja operatiiviset kustannukset	51
Suomen Pankin budjetti	51
Eläkerahaston budjetti	51
Finanssivalvonnan budjetti	52
Ympäristö	53
Kokonaisriskit	55
Rahoitusvarallisuus	55
Rahapoliittiset operaatiot	55
Taseen kokonaisriskit	56

Tilinpäätös	59
Tase.....	60
Tuloslaskelma.....	62
Johtokunnan esitys voitonjaosta.....	63
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	64
Taseen liitetiedot.....	68
Tuloslaskelman liitetiedot.....	80
Tilinpäätöksen liitteet.....	85
Riskienhallinnan liitetiedot.....	89
Tilintarkastuskertomus.....	93
Lausunto Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisesta tilintarkastuksesta.....	94
Liitteet	96
Eurojärjestelmän rahapolitiikkaan liittyvät toimenpiteet vuonna 2016.....	96
Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet vuonna 2016.....	99
Suomen Pankin vuonna 2016 antamia lausuntoja.....	100
Suomen Pankin julkaisuja vuonna 2016.....	102
Liitetaulukot	103
Suomen Pankin organisaatio.....	118
Kehikot	
Kehikko 1. EKP:n osto-ohjelma laajentui yrityslainoihin.....	12
Kehikko 2. Euroopan järjestelmäriskikomitea varoitti asuntomarkkinoiden haavoittuvuuksista.....	23
Kehikko 3. Suomen Pankin rooli makrovakausjärjestelmässä.....	24
Kehikko 4. Maksutavat murroksessa.....	28
Kehikko 5. Rahoitusyksi selittää rahapolitiikan pitkän aikavälin vaikutuksia.....	37
Kehikko 6. Yksityiskohtainen luottotietokanta tukee päätöksentekoa.....	39
Kehikko 7. Suomen Pankki EKP:n ja EU:n elimissä sekä muissa kansainvälisissä elimissä vuonna 2016.....	43
Kehikko 8. Suomen Pankin toiminta-ajatus, visio, strategia ja arvot.....	45
Kehikko 9. Suomen Pankin tavoite- ja tuloskehikko vuosiksi 2016–2018.....	46

Esipuhe

Tapahtumarikas vuosi 2016 toi mukanaan positiivisia talousviestejä. Vuoden mittaan euroalueen talouskasvu oli entistä lujemmalla pohjalla. Talouskasvua tukevalla rahapolitiikalla oli siihen tuntuva vaikutus, kun EKP:n rahapolitiikka välittyi talouteen merkittävällä tavalla. Euroalueen inflaatio pysyy ennusteissa kuitenkin edelleen EKP:n hintavakaustavoitetta hitaampana. Sen vuoksi rahapolitiikka tulee jatkamaan taloutta tukevana pidemmän aikaa.

Kansainvälisessä toimintaympäristössä nähtiin monia muutoksia, joiden markkinoilla arvioitiin tuovan merkittäviä kielteisiä sokkeja talouteen. Kansanäänestys EU-erosta Isossa-Britanniassa, Yhdysvaltain presidentinvaalit sekä Italian perustuslakiuudistuksen torjunut kansanäänestys eivät kuitenkaan aiheuttaneet kuin lyhytaikaisia notkahduksia markkinoilla. Pitkän aikavälin vaikutukset selviävät kuitenkin vasta myöhemmin. Neuvottelut Ison-Britannian EU-erosta eivät ole vielä alkaneet. Yhdysvaltain uuden hallinnon talouslinjauksista on tätä kirjoitettaessa saatu vasta ensimmäiset viitteet ilman yksityiskohtaista ohjelmaa.

Vuoden kuluessa myös Suomen kansantalous palasi vähitellen kasvu-uralle. Joulukuussa julkaistussa Suomen Pankin ennusteessa voitiin todeta taantuman olevan ohi. Taloutta tuki erityisesti kotimaisen kysynnän, varsinkin rakennustoiminnan ja yksityisen kulutuksen vahvistuminen. Myös teollisuustuotanto alkoi kääntyä positiiviseen suuntaan. Solmittu laaja työmarkkinasopimus vahvisti kustannuskilpailukykyä. Elpymisestä huolimatta tulevaisuuden kasvunäkymät ovat jäämässä totuttua vaatimattomimmiksi työssäkäyvän väestön määrän supistumisen ja heikon tuottavuuskehityksen vuoksi.

Suomessa toimivat pankit ovat vakavaraisia, ja se on tukenut rahapolitiikan välitymistä kotimaantalouteen. Suomen Pankki on kiinnittänyt huomiota kotitalouksien velkaantumisen kasvuun ja asuntoluoton-

antoon liittyviin rakenteellisiin haavoittuvuuksiin. Samat kysymykset otti esille myös Euroopan järjestelmäriskikomitea, kun se varoitti Suomea kotitalouksien velkaantumiseen liittyvistä keskipitkän aikavälin haavoittuvuuksista.

Suomen Pankki on toiminut aloitteellisesti eurojärjestelmän piirissä ja panostanut edelleen rahapolitiikan analyysin ja välineiden kehittämiseen. Pankki toteutti osaltaan EKP:n laajennettuja osto-ohjelmia, mikä on kasvattanut pankin tasetta. Suomen Pankin vakavaraisuuteen kohdistuvien riskien ennakointiin, seurantaan ja raportointiin kiinnitetään siksi paljon huomiota.

Globalisaatio ja digitalisaatio vaikuttavat monin tavoin pankin toimintaympäristöön ja koko yhteiskuntaan. Suomen Pankin asiantuntijat ovat siksi osallistuneet keskusteluun mukaan ottavasta talouskasvusta. Digitalisaatio on muuttamassa myös rahoitusmarkkinoiden toimintaa merkittävästi. Suomen Pankki vahvisti toimintaansa tällä kentällä perustamalla vuoden 2017 alussa osastorajat ylittävän erityisen digitalisaatioprosessin.

Kaiken kaikkiaan vuonna 2016 nähtiin politiikassa ja taloudessa yllätyksiä, jotka sisältävät talouden kannalta heikomman kehityksen riskin. Euroalueen kasvu on tästä huolimatta edelleen lujittunut. Suomenkin näkymät ovat vähitellen parantumassa, vaikka haasteita riittää varsinkin julkisessa taloudessa ja pitkäaikaistyöttömyydessä.



Erkki Liikanen
johtokunnan puheenjohtaja
27. helmikuuta 2017

Suomen Pankki – vakauden rakentaja

Suomen Pankki on Suomen rahaviranomainen ja kansallinen keskuspankki. Se on samalla osa eurojärjestelmää, joka vastaa euroalueen maiden rahapolitiikasta ja muista keskuspankkitehtävistä. Toiminnallaan Suomen Pankki rakentaa taloudellista vakautta. Vakaa hintataso, turvalliset maksujärjestelmät ja luotettava rahoitusjärjestelmä edistävät kestävästä talouskasvusta, työllisyyttä ja suomalaisten hyvinvointia.

Suomen Pankki vastaa käteisrahan liikkeeseen laskemisesta Suomessa ja huolehtii sen laadusta ja saatavuudesta. Rahahuolto- tehtäviä varten Suomen Pankilla on toimipaikat Oulussa ja Vantaalla. Suomen Pankki valvoo suomalaisten rahoitusmarkkinoiden vakautta yhteistyössä Finanssivalvonnan ja valtiovarainministeriön kanssa. Finanssivalvonta, joka on Suomen kansallinen rahoitus- ja vakuutusvalvontaviranomainen, toimii Suomen Pankin yhteydessä, mutta on päätöksenteoltaan itsenäinen. Se on osa Euroopan yhteistä valvontamekanismia, joka EKP:n johdolla valvoo euroalueen pankkeja.

Suomen Pankin asema on määritelty Suomen perustuslaissa. Pankki on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, joka toimii eduskunnan takuulla ja hoidossa. Pankkia

valvoo eduskunnan valitsema yhdeksänjäseninen pankkivaltuusto.

Suomen Pankki on osa eurojärjestelmää, joka koostuu Euroopan keskuspankista (EKP) sekä niiden EU-maiden kansallisista keskuspankeista, jotka ovat ottaneet euron käyttöön yhteisenä rahanaan. Euroalueen rahapolitiikasta päätetään EKP:n neuvostossa, jonka jäsen Suomen Pankin pääjohtaja on. Suomen Pankin asiantuntijat tukevat pääjohtajan toimintaa neuvoston jäsenenä ja osallistuvat yhteisen politiikan valmisteluun Euroopan keskuspankkijärjestelmän eri komiteoissa.

Suomen Pankin johtokunnan muodostivat vuonna 2016 puheenjohtaja Erkki Liikanen, varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen sekä Seppo Honkapohja. Finanssivalvonnalla on oma johtokuntansa, jonka puheenjohtajana on toiminut Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen.

Vuoden 2016 päättyessä Suomen Pankin pääkonttorissa Helsingissä sekä Vantaan ja Oulun toimipaikoissa työskenteli 376 henkeä. Yhteensä Suomen Pankissa ja Finanssivalvonnassa työskenteli 558 henkeä. Finanssivalvonta julkaisee oman toimintakertomuksensa.



Kuva: Peter Mickelsson.

Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen (vas.), johtokunnan puheenjohtaja Erkki Liikanen ja johtokunnan jäsen Seppo Honkapohja.

Toiminta vuonna 2016

Rahapolitiikka

EKP:n rahapolitiikka ja sen valmistelu

Eurojärjestelmän rahapolitiikan päätavoite on hintavakauden ylläpitäminen euroalueella. EKP:n neuvosto on määritellyt tämän tavoitteen tarkoittavan käytännössä, että kuluttajahintojen vuotuisen nousun pitäisi olla bieman alle 2 % keskipitkällä aikavälillä. Rahapolitiikka voi tukea myös muita EU:n talouspolitiikan tavoitteita, kunhan hintavakaustavoite ei vaarannu.

EKP:n neuvoston jäsenenä rahapoliittiseen päätöksentekoon osallistuvat EKP:n johtokunnan jäsenet ja kansallisten keskuspankkien pääjohtajat eli myös Suomen Pankin pääjohtaja. Suomen Pankin asiantuntijat olivat mukana talouden analysoinnissa ja rahapoliittisten päätösten valmistelussa muun muassa toimimalla aktiivisesti eurojärjestelmän rahapolitiikan ja markkinaoperaatioiden komiteoissa.

Maaliskuussa 2016 EKP jatkoi rahapolitiikkansa keventämistä. Tuolloin se laski ohjaukorkojaan ja päätti aloittaa uuden kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden (ns. TLTRO II) sarjan (kuvio 1). Lisäksi EKP otti yrityslainat laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman piiriin ja päätti kasvattaa arvopaperiostojen kuukausittaisen määrän 80 mrd. euroon.

Rahapolitiikka välittyi hyvin pankkien luotonantoon pitkin vuotta, ja euroalueen talouskasvu jatkui melko ripeänä. Lisäksi pitkän aikavälin inflaatio-odotukset alkoivat kasvaa syyskuun alkupuolella. Joulukuussa EKP:n neuvosto arvioi euroalueen kasvun jatkuvan ennallaan ja inflaatiopaineiden pysyvän yhä pieninä. Siksi se päätti jatkaa osto-ohjelmaansa vuoden 2017 loppuun, mutta palautti kuukausittaiset ostot 60 mrd. euroon huhtikuusta 2017 lähtien.

Rahapolitiikkaa kevennettiin edelleen maaliskuussa

Vuoden 2016 alussa euroalueen rahoitusolot olivat EKP:n rahapolitiikan myötävaikutuksesta kohenemassa. Valtionlainakorkojen sekä uusien yritys- ja kotitalous-

lainojen keskiporkojen suunta oli aleneva. Etenkin yrityslainakannan vuosikasvu oli kiihtymässä ja yritys- sekä asuntolainojen luotonantoehdot olivat lieventyneet. Kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden vaikutus oli ollut luottoehtoja keventävä. Rahoitusolojen myönteisestä kehityksestä huolimatta rahoitusmarkkinoiden riski-indikaattorit nousivat ja pitkän aikavälin inflaatio-odotukset olivat yhä vai-
menemassa.

Rahapolitiikkakokouksessaan 21.1. EKP:n neuvosto kiinnitti huomiota siihen, että nousevien talouksien kasvunäkymien epävarmuus, rahoitus- ja raaka-ainemarkkinoiden volatiliiteetti sekä geopolitiittiset tekijät voimistivat ennakoitua heikomman kasvun riskejä, minkä vuoksi euroalueen inflaatio oli jäänyt ennustettua vaisummaksi. Neuvosto ilmoittikin arvioivansa rahapolitiikan mitoitusta uudelleen ja mahdollisesti myös tarkistavansa sitä maaliskuun alun kokouksessaan.

Maaliskuun 2016 ennusteen mukaan euroalueen kasvunäkymät olivat heikentyneet joulukuusta 2015 maailmantalouden ja etenkin nousevien talouksien ennakoitua vaimeamman kasvun, euron valuuttakurssin vahvistumisen ja rahoitusmarkkinoilla näkyvän epävarmuuden lisääntymisen vuoksi. Erityisesti vuoden 2016 inflaatioennustetta tarkistettiin merkittävästi aiemmin ennustettua hitaamman kehityksen suuntaan raakaöljyn hinnan laskun vuoksi.

Rahapolitiikkakokouksessaan 10.3. EKP:n neuvosto päätti laskea perusrahoitusoperaatioiden sekä maksuvalmiusluoton korkoa 0,05 prosenttiyksikköä ja talletuskorkoa

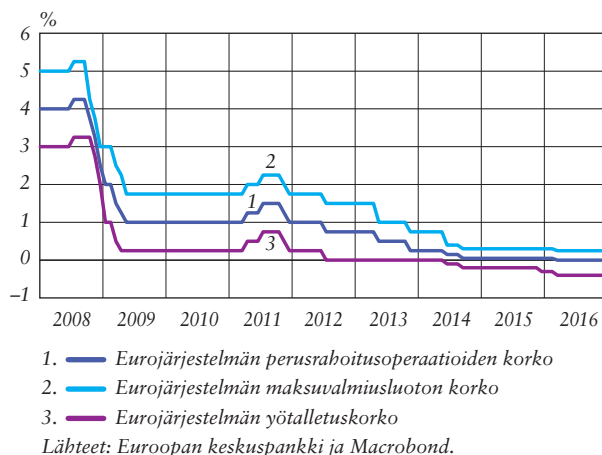
0,10 prosenttiyksikköä. Siten perusrahoitusoperaatioiden korko on ollut 16,3. lähtien 0,00 %, maksuvalmiusluoton korko 0,25 % ja talletuskorko -0,40 %. Päätöksen yhteydessä neuvosto ilmoitti odottavansa ohjaukorkojen säilyvän nykyisellä tai alemmalla tasolla pidemmän aikaa ja senkin jälkeen, kun arvopaperiostot on lopetettu.

Kokouksen toinen tärkeä päätös oli laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman kuukausittaisten ostojen kasvattaminen huhtikuusta lähtien 80 mrd. euroon aikaisemmasta 60 mrd. eurosta. Ostoja päätettiin jatkaa vähintään maaliskuun 2017 loppuun ja tarvittaessa sen jälkeenkin, kunnes inflaatiovauhti on palautunut kestävästi tavoitteeseensa.

Kokouksen kolmas keskeinen päätös oli laajentaa osto-ohjelman kattavuutta hyväksymällä sen piiriin euroalueen yritysten liikkeeseen laskemat euromääräiset investointiluokan joukkolainat. Lisäksi päätettiin aloittaa kesäkuussa toinen sarja kohdennettuja pitempiäaikaisia rahoitusoperaatioita (yhteensä neljä). Pisimmillään yksittäisen operaation maturiteetti voi olla neljä vuotta. Kussakin operaatiossa käytetään kiinteänä korkona lainanottohetken perusrahoitusoperaatioiden korkoa. Mikäli nettoluotonantoon sidottu raja kuitenkin ylittyy, voi korko laskea alimmillaan operaation toteutusajankohdan talletuskoron tasolle. Vastapuolille tarjottiin mahdollisuutta uusia aikaisemmissa operaatioissa ottamia lainoja näillä ehdoiltaan edullisemmilla kohdennetuilla operaatioilla, joihin ei kuulu pakollista ennaaikaista takaisinmaksua.

Maaliskuun rahapolitiikkakokouksen jälkeen rahoitusmarkkinoiden riski-indikaattorit laskivat. Euron vahvistuva trendi päättyi toukokuun alkupuolella. Pankkien luotonantokyselyn (Bank Lending Survey eli ns. BLS-kysely) mukaan laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman ja negatiivisen talletuskoron vaikutus arvioitiin luottoehtoja keventäväksi. Rahapolitiikkakokouksessa 21.4. arvioitiin, että maaliskuun päätösten ansiosta euroalueen rahoitusolot olivat parantuneet ja rahapolitiikan välittyminen yrityksille ja kotitalouksille kohentunut. Maailmantalouden kasvuun ja geopolitiisiin tekijöihin nähtiin kuitenkin liittyvän suuria epävarmuuksia, ja euroalueen talouskehityksen riskien arvioitiin edelleen painottuvan ennustettua heikomman kehityksen suuntaan.

Kuvio 1.
Eurojärjestelmän ohjaukorkot



Suomen Pankin 21.3. julkaisemassa kansainvälisen talouden ennusteessa arvioitiin, että euroalueen kasvu on ennustejaksolla aiempaa voimakkaammin kotimaisen kysynnän varassa. Vientimarkkinoiden kasvunäkymien arvioitiin heikentyneen, mistä syystä nettoviennin vaikutus kasvuun jää hyvin pieneksi. Öljyn hinnan vakautumisen, kevyenä jatkuvan rahapolitiikan ja negatiivisen tuotantokuilun supistumisen odotettiin tukevan inflaation maltillista kiihtymistä. Euroalueen ulkoisista kasvuriskeistä Suomen Pankin ennusteessa korostettiin maailmantalouden kasvun hidastumista, sisäisistä riskeistä kasvun haurautta pitkäaikaisen kriisin jäljiltä, pakolauskriisiä ja poliittista epävarmuutta lisäävää Ison-Britannian EU-kansanäänestystä.

Brexitin lyhyen aikavälin vaikutukset odotettua pienemmät

EKPJ:n kesäkuun ennusteessa vuoden 2016 kasvua koskevaa ennustetta tarkistettiin hieman aiemmin ennakoitua vahvemman kehityksen suuntaan. Inflaatioennusteet säilyivät lähes ennallaan. EKP:n neuvoston rahapolitiikkakokouksessa 2.6. euroalueen talouskehityksen riskien arvioitiin edelleen painottuvan ennustettua heikomman kehityksen suuntaan, mutta niiden nähtiin toteutettujen ja toteutettavien rahapolitiikkatoimien ansiosta jonkin verran tasapainotuneen.

Erikseen talouskehityksen riskinä esiin nostettu Ison-Britannian EU-ero (brexit)

toteutui kesäkuussa, kun enemmistö (51,9 % äänestäneistä) maan kansalaisista päätti kansanäänestyksessä, että Ison-Britannian on erottava Euroopan unionista. Valtionlainojen korot laskivat selvästi äänestystuloksen jälkeen. Samaan aikaan rahoitusmarkkinoiden riski-indikaattorit nousivat ja pörssikurssit laskivat, mutta palautuivat kuitenkin suhteellisen nopeasti äänestystä edeltäneelle tasolle. Punnan valuuttakurssin noin 10 prosentin heikkeneminen tuntuikin jäävän ainoaksi näkyväksi rahoitusmarkkina-seuraukseksi brexitistä.

Rahapolitiikkakokouksessaan 21.7.

EKP:n neuvosto arvioi euroalueen rahoitusmarkkinoiden toipuneen hyvin Ison-Britannian EU-kansanäänestyksen tuloksen luomasta markkinaepävarmuudesta. Arvioiden mukaan EKP:n kevyt rahapolitiikka, keskuspankkien ilmoitus lisätä tarvittaessa likviditeettiä sekä pankkien tehokas valvonta ja sääntely myötävaikuttivat rahoitusmarkkinoiden suotuisaan kehitykseen. Euroalueen talouskehityksen riskien katsottiin kuitenkin edelleen painottuvan ennustettua heikomman kehityksen suuntaan. Samalla korostettiin muun muassa pankkien tase-sopeutuksen tarvetta ja ilmaistiin huoli rakenneuudistusten verkkaisuudesta.

EKP:n syyskuun kasvuennusteet muuttuivat vain vähän kesäkuusta. Viennin arvioitiin kehittyvän aiempaa heikommin Ison-Britannian EU-kansanäänestyksen tuloksen myötä. Tuloksen ei kuitenkaan arvioitu juuri vaikuttaneen euroalueen luottamus- ja epävarmuusindikaattoreihin. Inflaatioennusteet pidettiin lähes ennallaan. EKP:n neuvoston rahapolitiikkakokouksissa 9.9. ja 10.10. painotettiin yhä talouskehitykseen sisältyviä ennustettua huonomman kehityksen riskejä, vaikka euroalueen talouden katsottiin selvinneen maailmanpoliittisesta ja taloudellisesta epävarmuudesta hyvin, mihin rahapolitiikan luomien suotuisten rahoitusolojen katsottiin myötävaikuttaneen.

Suomen Pankin 29.9. julkaistun kansainvälisen talouden ennusteen merkittävin muutos oli Ison-Britannian EU-eroa puoltaneen kansanäänestyksen tuloksen vaikutus. Ison-Britannian kasvu erityisesti vuonna 2017 arvioitiin aiemmin ennustettua hitaammaksi. Silti euroalueen talouden sisäiset perustekijät nähtiin edelleen kasvua tukeviksi, kun rahapolitiikka jatkuu kevyenä vielä pitkään, yksityisen sektorin velan-

hoidon rasittavuus vähenee, finanssipolitiikka pysyy lähivuosina kutakuinkin neutraalina ja työmarkkinat jatkavat kohentumistaan. Talousnäkymien paranemisen ja kevyen rahapolitiikan odotettiin myöskin kiihdyttävän inflaatiota. Riskien arvioitiin voittopuolisesti painottuvan ennustettua heikomman kehityksen suuntaan. Suurimmiksi riskeiksi nähtiin mahdollinen protektionismin lisääntyminen, Kiinan altistuminen rahoitusmarkkinahäiriöille velkavetoisen kasvun vuoksi ja Ison-Britannian EU-eron vaikutukset.

Arvopaperiostoja päätettiin jatkaa 60 mrd. euron kuukausiostoilla

Pitkän aikavälin inflaatio-odotukset alkoivat kasvaa syyskuun alkupuolella, kun niiden kehityssuunta oli sitä ennen heikkenevä koko vuoden. Tähän myötävaikuttivat muun muassa positiiviseksi kiihtynyt inflaatio ja öljyn hinnan kehitys. Samaan aikaan myös lyhyemmän aikavälin inflaatio-odotukset alkoivat vahvistua (kuvio 2).

Dollari vahvistui (myös suhteessa euroon) Yhdysvaltain presidentinvaalien jälkeen, kun maan koronnosto-odotukset voimistuivat. Raakaöljyn hinta kohosi marras-joulukuun vaihteessa, kun OPEC-maat ja jotkin siihen kuulumattomat öljyntuottajamaat pääsivät sopimukseen öljyntuotannon rajoittamisesta.

Pankkien luotonantoa selvittävän ns. BLS-kyselyn mukaan asuntolainojen luotonantoehdot kevenivät edelleen vuoden 2016 kolmannella neljänneksellä mutta yrityslainojen ehdot pysyivät aikaisemmasta poiketen ennallaan. Myös luottojen kysyntä kasvoi yhä mutta jonkin verran aiempaa vähemmän. Laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman ja negatiivisen talletuskoron vaikutus oli luottoehtoja keventävä. Euroalueen pitkät valtionlainakorot alkoivat nousta syyskuussa Yhdysvaltain kehityksen vanavedessä.

Sekä eurojärjestelmän kasvu- että inflaatioennusteet muuttuivat joulukuussa 2016 hyvin vähän verrattuna edellisiin, syyskuun ennusteisiin. Inflaation ennustettiin kiihtyvän vuonna 2017 ennen kaikkea öljyn hinnan kehityksen ansiosta. Joulukuun 8. päivän rahapolitiikkakokouksessaan EKP:n neuvosto totesi, että ohjauskorkojen odotetaan säilyvän nykyisellä tai alemmalla tasolla pidemmän aikaa ja senkin jälkeen, kun arvopaperiostot on lopetettu.

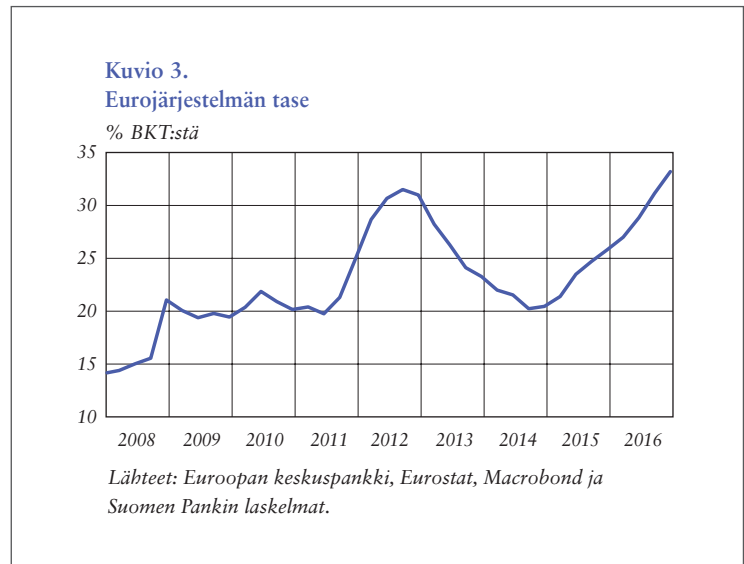
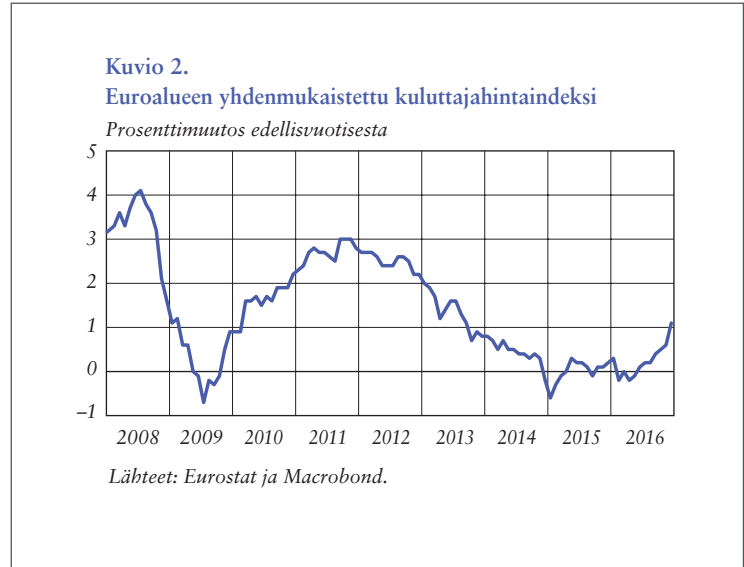
Joulukuun kokouksen tärkein tulema oli, että laajennetun osto-ohjelman kesto päätettiin pidentää joulukuun 2017 loppuun siten, että ostojen määrä vähennetään huhtikuusta 2017 lähtien 60 mrd. euroon kuukaudessa. Tarvittaessa ostoja voidaan jatkaa siitä eteenpäinkin, kunnes inflaatiovauhti on palautunut kestävästi tavoitteen seensa. Vaikuttavana tekijänä oli näkemys, että euroalueen kasvu on vahvistumassa mutta inflaatiopaineet ovat yhä pienet. EKP:n neuvosto myös katsoi kasvuriskien edelleen painottuvan ennakoitua heikommän kehityksen suuntaan. Mikäli talousnäköymät kuitenkin heikkenevät uudelleen, tai jos rahoitusmarkkinatilanne ei enää myötävaikuta inflaatiovauhdin nopeutumiseen, kuukausittaisia ostoja voidaan kasvat-
taa vuoden 2017 aikana.

Ostojen sujuvuuden varmistamiseksi myös vastaisuudessa päätettiin lyhentää ostettavilta arvopapereilta vaadittava jäljellä oleva vähimmäisjuoksu aika kahdesta vuodesta yhteen sekä hyväksyä ohjelman piiriin jatkossa sellaisetkin arvopaperit, joiden tuotto on EKP:n talletuskorkoa pienempi (kuvio 3).

Joulukuun kokouksen jälkeen euroalueen pitkät valtionlainojen korot alkoivat laskea ja pörssi-indeksit nousta. Myös rahoitusmarkkinoiden riski-indikaattorit laskivat ja euro heikkeni. Joulukuun puolivälissä dollari vahvistui lisää suhteessa euroon rahapolitiikan mitoituksen eriytyessä yhä enemmän, kun Yhdysvaltain keskuspankki nosti korkoja ja sen avomarkkinakomitean jäsenten koronnosto-odotukset vahvistuivat.

Kaiken kaikkiaan EKP:n kevyt rahapolitiikka välittyi vuonna 2016 pankkien luotonantoon hyvin. Tämä näkyi siinä, että uusien yritys- ja kotitalouslainojen keskikorkojen trendi oli laskeva ja niiden vuosikasvut kiihtyivät. Etenkin yrityslainakannan vuosikasvu nopeutui merkittävästi ja oli loppuvuonna ripeämpi kuin kotitalouslainakannan vuosikasvu.

Rahapolitiikka ei kuitenkaan yksin riitä saamaan aikaan kestävästä kasvua. Jotta



rahapolitiikasta saataisiin täysi teho irti, EKP:n neuvosto peräänkuulutti uudistuksia euroalueen talouksiin rakenteellisen työttömyyden pienentämiseksi ja potentiaalisen tuotannon kasvun kiihdyttämiseksi. Myös finanssipolitiikan pitäisi jatkossa tukea aiempaa enemmän talouskasvua, kuitenkin vakaus- ja kasvupolitiikan asettamissa rajoissa.

EKP:n osto-ohjelma laajentui yrityslainoihin

Eurojärjestelmä alkoi ostaa yrityssektorin velkapapereita osana laajennettua omaisuusserien osto-ohjelmaa kesäkuussa 2016. Yrityslainojen ostoa, kuten koko osto-ohjelmaa, jatketaan vähintään vuoden 2017 loppuun asti. Eurojärjestelmän puolesta yrityslainoja ostaa Suomen Pankin lisäksi viisi muuta kansallista keskuspankia.

Eurojärjestelmän toiminnan tehostamiseksi EKP:n neuvosto päätti, että vain osa kansallisista keskuspankeista toteuttaa yrityslainojen ostot. Vaikka yrityslainat eivät periaatteeltaan eroa kuponkikorkoa tuottavista valtionlainoista, toimiminen yrityslainamarkkinoilla vaatii erityisosaamista. Suomen Pankille tätä osaamista on kertynyt jo parin vuosikymmenen edestä, kun pankki on sijoittanut omaa rahoitusvarallisuuttaan yrityslainoihin.

Suomen Pankin lisäksi omassa maassaan toimivien yritysten velkapapereita ostavat Saksan, Ranskan, Espanjan, Belgian ja Italian keskuspankit. Suomen Pankki ostaa myös Irlannin, Itävallan ja Baltian maiden yritysten liikkeeseen laskemia lainoja. Belgian keskuspankki puolestaan toimii ohjelmassa Portugalin, Luxemburgin, Slovakian, Slovenian, Kyproksen, Maltan ja Hollannin markkinoilla. Koska useat Euroopan eri maissa toimivat kansainväliset

yritykset laskevat lainojaan liikkeeseen Hollannissa, maan yrityslainat on jaettu osto-ohjelmaa toteuttavien suurten keskuspankkien kesken pääasiassa sen mukaisesti, missä maassa nämä yritykset todellisuudessa toimivat.

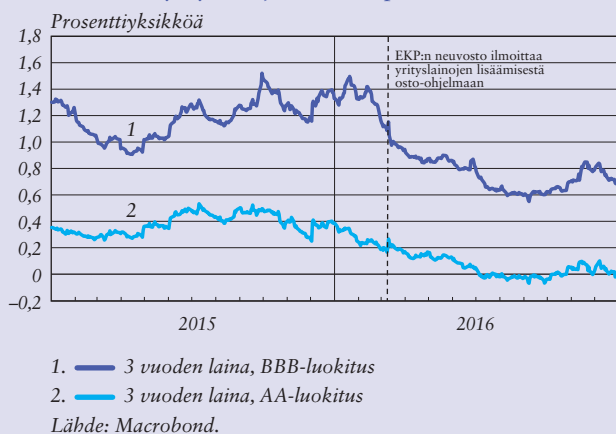
Vain osa yrityslainoista hyväksytään osto-ohjelmaan. Ehdot perustuvat raho poliittisten operaatioiden ns. vakuuskelpoisuuskehikkoon. Etenkin vaatimus julkisesta luottoluokituksesta rajaa isojakin yrityksiä ohjelman ulkopuolelle: vähintään yhden hyväksytyyn julkisen luottoluokittajan pitää luokitella yrityslaina investointiluokkaan kuuluvaksi, mikä vastaa luokitusta BBB-. Lisäksi yrityslainojen tulee olla euromääräisiä ja ostohetkellä niiden maturiteetin tulee olla vähimmillään 6 kuukautta ja enimmillään 30 vuotta.

Koska euroalueella toimii monia kansainvälisiä suuryrityksiä, yrityksen emoyhtiö voi sijaita euroalueen ulkopuolella. Sen sijaan pankit ja muut luottolaitokset tai ne yritykset, joiden emoyhtiö on luottolaitos, on rajattu ohjelman ulkopuolelle. Myös julkisen sektorin yritysten lainat hyväksytään, mutta niitä koskevat ostorajoitukset ovat pääosin samankaltaiset kuin julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa. Esimerkiksi julkisen sektorin yritysten lainoja ei osteta suoraan liikkeeseenlaskusta.

Eurojärjestelmä ostaa yrityslainoja sekä ensi- että jälkimarkkinoilta. Tyypillisesti muutama pankki vastaa aina yritysten puolesta velkakirjojen liikkeeseenlaskusta. Suomen Pankki kilpailee liikkeeseenlaskussa yhtenä sijoittajana muiden rinnalla. Suomen Pankki ostaa velkakirjoja omilta vastapuoliltaan eli suomalaisilta ja kansainvälisiltä pankeilta.

Vuoden 2016 loppuun mennessä eurojärjestelmä on ostanut 1,5 mrd. euron arvosta yrityslainoja. Ylläpitääkseen markkinoiden likviditeettiä eurojärjestelmän keskuspankit myös lainaavat ostamiaan yrityslainoja. Arvopaperilainauksen varten julkaistuista listoista havaitaan, että eurojärjestelmän ostot ovat kohdistuneet laajasti eri aloihin ja eri jäsenmaihiin. Energia- ja infrastruktuurisektorilla toimivien yritysten lainoja on ostettu eniten, koska pääoma-

Kuvio.
Euroalueen yrityslainojen tuotot supistuneet



valtaisina toimialoina ne rahoittavat investointejaan markkinaehtoisesti.

Yrityssektorin velkapaperien ostohjelma täydentää laajennettua ostohjelmaa, jonka kohteena ovat julkisen sektorin velkapaperit, pankkien katetut joukkolainat ja omaisuusvakuudelliset arvopaperit (asset-backed securities, ABS). Ohjelma tehostaa rahapolitiikan laaja-alaista välittymistä ja keventää yrityssektorin rahoitusoloja ja kiihdyttää näin euroalueen inflaatiota hintavakaustavoitteen mukaiseksi.

Ilmoitus yrityslainaostojen alkamisesta supisti yrityslainojen korkoeroja 0,20 prosenttiyksikköä (kuvio). Kun yrityslainojen korot laskevat, pienentyvät yritysten rahoituskustannukset ja niiden investointien tuottovaatimukset. Ostohjelma kannustaa yrityksiä hakemaan markkinaehtoista rahoitusta, mikä vilkastuttaa euroalueen pääomamarkkinoita ja tarjoaa vaihtoehtoisen rahoituskanavan perinteiselle pankkirahoitukselle.

Lokakuussa rahamuseossa keskusteltiin euroalueen tulevaisuudesta professori Markus Brunnermeierin alustamassa tilaisuudessa.



Kuva: Peter Mickelsson.

Rahapolitiikan toteuttaminen euroalueella ja Suomessa

Eurojärjestelmässä kansalliset keskuspankit toteuttavat EKP:n neuvoston rahapoliittiset päätökset hajautetusti. Rahapolitiikan perinteisen toimeenpanojärjestelmän muodostavat markkinaoperaatiot, maksuvalmiusjärjestelmä ja vähimmäisvarantovelvoite. Luotto-operaatioina toteutettavia markkinaoperaatiota varten vastapuolet toimittavat keskuspankille vakuuksia. Lisäksi vuoden 2016 aikana eurojärjestelmän laajennetun omaisuuserien osto-ohjelman kokoa kasvatettiin ja ohjelmaan lisättiin myös yrityssektorin velkapaperit.

Suomen Pankki vastaa eurojärjestelmän yhteisen rahapolitiikan toteutuksesta kansallisella tasolla. Suomessa sijaitsevat luottolaitokset pitävät keskuspankkitilejään Suomen Pankissa ja osallistuvat rahapoliittisiin operaatioihin Suomen Pankin välityksellä. Suomen Pankki toteuttaa myös oman osuutensa eurojärjestelmän suorista arvopaperiostoista.

Rahapolitiikkaa kevennettiin edelleen

Vuoden 2016 aikana eurojärjestelmä jatkoi rahapolitiikan keventämistä.

Elvyttävän korkopolitiikan lisäksi eurojärjestelmä laajensi epätavanomaista rahapolitiikkaansa. EKP:n neuvosto päätti sisällyttää kesäkuun 2016 alusta alkaen laajennettuun omaisuuserien osto-ohjelmaan yrityssektorin velkapapereiden ostot (ks. kehikko 1). Yhtenä kuudesta kansallisesta keskuspankista Suomen Pankki vastaa ohjelman toteutuksesta.

Laajennettu omaisuuserien osto-ohjelma kasvatti eurojärjestelmän hallussaan pitämien arvopaperien määrää. Samalla euroalueen pankkijärjestelmän ylimääräinen likviditeetti kasvoi yli 1 200 mrd. euroon. Arvopaperiostot lisäsivät likviditeetin määrää noin 180 mrd. euron verran

tammi-maaliskuussa ja huhtikuusta eteenpäin 80 mrd. euron verran kuukausittain. (kuvio 4.)

Epätavanomaisten toimien rinnalla eurojärjestelmä jatkoi perusrahoitusoperaatioiden ja säännöllisten kolmen kuukauden mittaisten pitempiäkaisten rahoitusoperaatioiden toteuttamista kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisinä. EKP:n neuvoston joulukuussa 2015 tekemän päätöksen mukaisesti näissä vakituksissa rahoitusoperaatioissa sovelletaan kiinteän koron ja täyden jaon menettelyä vähintään vuoden 2017 viimeisen vähimmäisvarantojen pito-periodin loppuun asti.

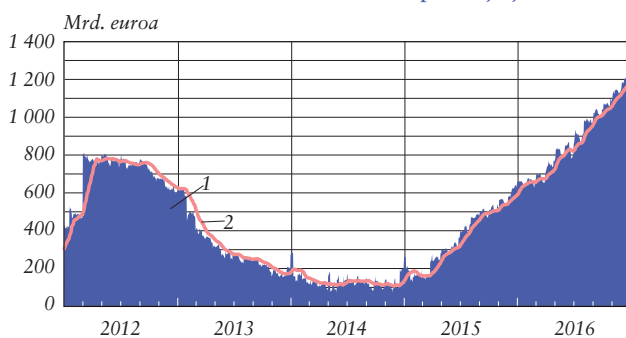
Viikoittaisissa perusrahoitusoperaatioissa jaetun rahan määrä supistui vuoden mittaan ja vakiintui 35 mrd. euron tasolle. Kuukausittain järjestettävissä kolmen kuukauden mittaisissa rahoitusoperaatioissa avoinna olevien luottojen määrä pieneni vuoden alun 50 mrd. eurosta 13 mrd. euroon. EKP:n neuvosto päätti jatkaa maturiteetiltaan yhden viikon dollarimääräisiä rahoitusoperaatioita, ja niissä jaetun likviditeetin määrä vaihteli nollan ja 6,3 mrd. dollarin välillä.

Uusi sarja kohdennettuja pitempiäkaisia rahoitusoperaatioita

EKP:n neuvosto päätti maaliskuussa toteuttaa sarjan uusia kohdennettuja pitempiäkaisia rahoitusoperaatioita (TLTRO II), joissa pankit saavat edullisin ehdoin pitkäaikaista rahoitusta (kuvio 5). Pankit hakivat näissä operaatioissa vuonna 2016 rahoitusta yhteensä 506,5 mrd. euroa.

Operaatioita on yhteensä neljä, ja ne järjestetään neljännesvuosittain kesäkuusta 2016 alkaen. Kaikki uudet operaatiot ovat neljän vuoden mittaisia, ja niissä saatua

Kuvio 4.
Ylimääräinen likviditeetti euroalueen pankkijärjestelmässä



1. Ylimääräinen likviditeetti*

2. 30 päivän liukuva keskiarvo

* Varantotalletukset – vähimmäisvarantovaatimukset +
yötalletukset – maksuvalmiusluotot.

Lähde: Suomen Pankki.

rahoitusta on mahdollista alkaa maksaa ennaaikaisesti takaisin aikaisintaan kahden vuoden jälkeen. Kolme näistä operaatioista toteutettiin vuoden 2016 aikana.

Kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden kiinteänä korkona käytetään perusrahoitusoperaatioiden korkoa kulloisenkin operaation likviditeetinjakopäivänä. Korko voi kuitenkin laskea aina EKP:n talletuskorkoon asti, mikäli rahoitusta hakenut pankki täyttää yksityisen sektorin luotonannon kasvua koskevat ehdot.

Kesäkuussa 2016 järjestettyyn kohdennettuun pitempiaikaiseen rahoitusoperaatioon osallistui 514 pankkia tai pankkiryhmää. Syyskuun operaatiossa oli 249 osallistujaa ja joulukuussa 200 osallistujaa. Yhteensä sekä TLTRO I- että TLTRO II -operaatioista nostettuja luottoja oli avoinna vuoden 2016 lopussa 545 mrd. euroa, mistä TLTRO I -operaatioiden osuus oli 39 mrd. euroa ja TLTRO II -operaatioiden osuus 507 mrd. euroa.

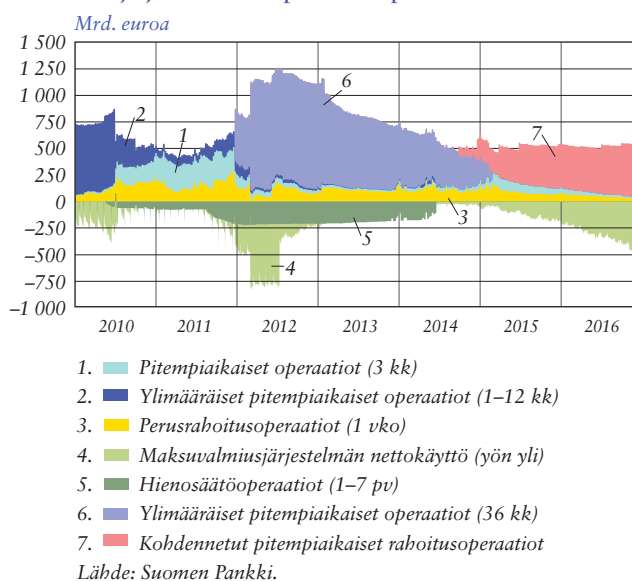
Eurojärjestelmälle toimitettujen vakuuksien väheneminen pysähtyi

Saadakseen luottoa eurojärjestelmän keskuspankeilta pankkien on toimitettava riittävät vakuudet, jotka täyttävät eurojärjestelmän kelpoisuusehdot. Vakuuksien määrän vuonna 2013 alkanut supistuminen pysähtyi vuoden 2016 loppupuoliskolla ja saavutti saman tason kuin edellisen vuoden lopussa, 1 658 mrd. euroa (kuvio 6). Kehitystä selittää pankkien eurojärjestelmältä ottamien luottojen määrän tasaantuminen.

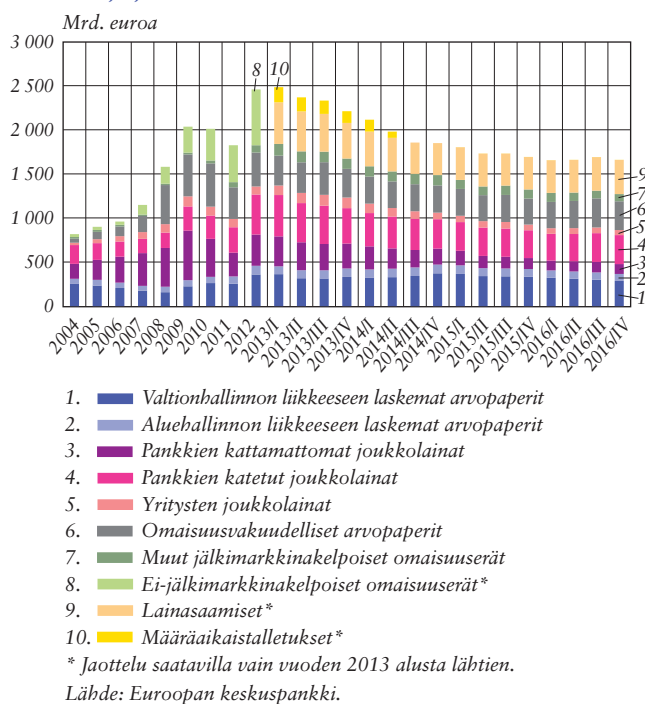
Vuonna 2016 vakuuksia toimitettiin eurojärjestelmän keskuspankkeihin keskimäärin 1 665 mrd. euroa, kun niitä edellisellä vuonna toimitettiin keskimäärin noin 1 750 mrd. euroa. Koska luottojen määrä oli vain hieman suurempi vuonna 2015 ja vakuuksien määrä pysyi muuttumattomana, suurin osa toimitetuista vakuuksista oli edelleen ylijäämää. Pankkien ei tarvitse suuressa määrin turvautua luotto-operaatioihin osto-ohjelmien tuottaman ylimääräisen likviditeetin vuoksi.

Vuoden 2016 aikana pankit toimittivat vakuudeksi edelleen eniten julkisen sektorin eli valtion- ja aluehallinnon liikkeeseen laskemia velkakirjoja (23 %). Toiseksi suurimman osuuden muodostivat pankkilainat (23 %). Pankkien katetut joukkolainat ja omaisuusvakuudelliset arvopaperit muodos-

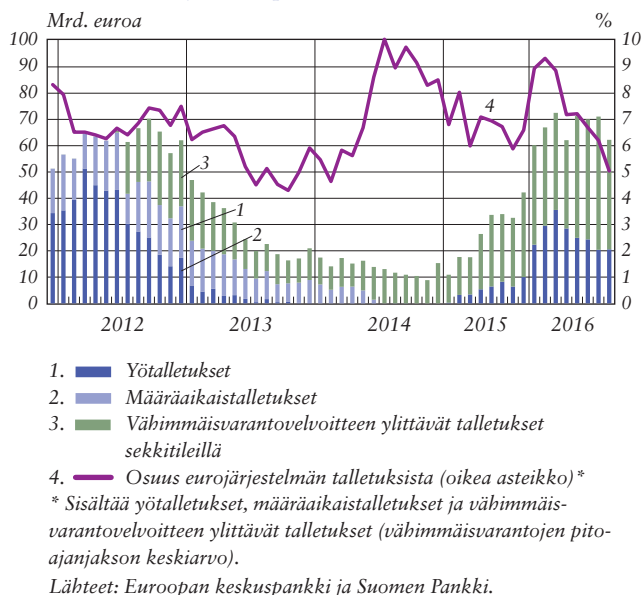
Kuvio 5.
Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot



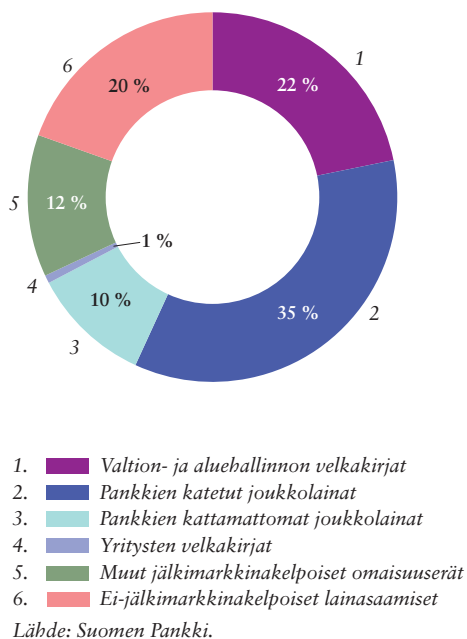
Kuvio 6.
Eurojärjestelmälle toimitetut vakuudet



Kuvio 7.
Suomessa tehdyt keskuspankkitalletukset



Kuvio 8.
Suomen Pankille toimitetut vakuudet
(osuudet keskimäärin vuoden 2016 aikana)



tivat seuraavaksi suurimmat osuudet, ja kummankin osuus oli 19 %.

Suomen Pankin vastapuolet entistä aktiivisempia rahapoliittisissa operaatioissa

Suomen Pankin rahapolitiikan luotto- ja talletusoperaatioiden vastapuolijoukko ei muuttunut vuoden aikana. Vastapuolia on 16, ja ne ovat suomalaisia luottolaitoksia sekä pohjoismaisten luottolaitosten Suomessa sijaitsevia sivuliikkeitä.

Ylimääräisen likviditeetin kasvu näkyi myös Suomen Pankin vastapuolten tekemisissä talletuksissa, jotka lisääntyivät edellisvuotisesta huomattavasti. Vastapuolet voivat tallettaa vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävät varat joko yötalletuksiksi tai jättää ne tavallisille keskuspankkitileilleen. Kaikille vähimmäisvarantovaateen ylittävälle varoille maksetaan EKP:n talletuskorkoa. Vuonna 2016 tämä korko oli negatiivinen.

Suomen Pankin vastapuolten tekemien vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävien talletusten kokonaismäärä oli vuonna 2016 keskimäärin 67 mrd. euroa, kun vastaava luku oli edellisenä vuonna 27 mrd. euroa (kuvio 7). Myös Suomen osuus koko eurojärjestelmässä tehdyistä vähimmäisvarantovaateen ylittävistä talletuksista kasvoi voimakkaasti vuoden alussa, mutta pieneni jälleen loppuvuotta kohden. Keskimäärin osuus oli 7 %, mikä on huomattava määrä suhteessa Suomen talouden kokoon.

Ylimääräisestä likviditeetistä huolimatta Suomen Pankin vastapuolet osallistuivat edellisvuotista aktiivisemmin rahoitusoperaatioihin, erityisesti kohdennettuihin pitempiaikaisiin TLTRO II -operaatioihin. Avoinna olevien rahapoliittisten luottojen määrä oli Suomessa keskimäärin 2,6 mrd. euroa, kun se edellisvuonna oli noin 670 milj. euroa. Suurin osa avoinna olevista luottoista oli nostettu kesäkuussa alkaneista TLTRO II -operaatioista. Operaatioihin osallistui vuoden aikana 8 vastapuolta.

Suomen Pankin vastapuolien toimittamien vakuuksien määrä oli edelleen selvästi yli niiden rahoitusoperaatioista ottamien luottojen määrän, vaikka vakuuksien kokonaismäärä pieneni myös vuoden 2016 aikana suunnilleen 3,7 mrd. euron verran noin 17,9 mrd. euroon. Vastapuolten aktiivisempi osallistuminen rahapoliittisiin operaatioihin vaikutti siihen, miten vakuudet jakautuivat eri luottotarpeisiin. Vakuuksien kokonaismäärästä keskimäärin 15 % oli

rahapoliittisten luottojen vakuutena, mikä on selvästi enemmän kuin edellisvuoden 3 prosentin osuus. Toisaalta vastapuolten maksuliiketarpeisiin pitämään päivänsäisen luoton limiittiin sitoutui vakuuksia 61 %, kun sitä varten tarvittiin vuonna 2015 vakuuksia 70 % niiden kokonaismäärästä. Vakuusylijäämää oli keskimäärin 25 %.

Toimitetuista vakuuksista oli suurin osa katettuja joukkolainoja (35 %), joskin niiden osuus väheni edellisen vuoden 43 prosentista (kuvio 8). Toiseksi eniten vakuudeksi tuotiin valtion- ja aluehallinnon liikkeeseen laskemia velkakirjoja (22 %) ja kolmanneksi eniten ei-jälkimerkkinakelpoisia lainasaamisia (20 %), joiden osuus kasvoi merkittävästi edellisvuotisesta (13 %).

Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa

Vuoden 2016 aikana Suomen Pankki analysoi sekä Suomen että kansainvälisen talouden kehitystä ja osallistui monin eri tavoin kotimaiseen talouspoliittiseen keskusteluun. Keskuspankin johtokunnan jäsenet ja asiantuntijat olivat useita kertoja kuultavina eduskunnassa ja esittivät arvioitaan muilla kotimaisilla foorumeilla.

Kun talouspoliittisia päätöksiä vuonna 2016 tehtiin, Suomen talouden tila oli parempi kuin edellisenä vuonna mutta edelleen heikko. Bruttokansantuote oli yhä noin 4 % pienempi kuin vuonna 2008. Talouskasvu oli vuonna 2016 yksipuolisesti kotimaisen kysynnän varassa, kun viennin kehitys jatkui vaimeana. Työttömyys väheni, mutta työllisyystilanne ja julkisen talouden tila pysyivät vaikeina.

Suomen Pankki toi esiin, että EKP:n rahapolitiikka paransi talouskasvun edellytyksiä myös Suomessa. Rahapolitiikka tuki euroalueen taloutta ja siten Suomen vientiä euroalueen muihin maihin. Euroalueelle suuntautuvan viennin osuus Suomen koko viennistä kasvoi edelleen. Samalla rahapolitiikka laski rahoituksen hintaa Suomessa ja vahvisti näin kotimaisen kysynnän kasvun edellytyksiä.

Työn tuottavuuden kehitys jatkui vaimeana laajasti kehittyneissä talouksissa, ja pitkän aikavälin kasvunäkymiin liittyy epävarmuutta. Suomessakin on odotettavissa seuraavien 15 vuoden aikana viime vuosikymmeniin verrattuna hidasta talouskas-

vua. Tämä on uhka hyvinvointivaltion rahoituksen kannalta ja korostaa julkisen talouden kestävyyttä vahvistavien toimien tärkeyttä.

Kun julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyyttä ei ole varmistettu, nuorten sukupolvien asema uhkaa tulevaisuudessa muodostua vaikeaksi. Näiden sukupolvien maksettavaksi ovat tulossa paitsi vanhempien ikäluokkien hoitomenot ja suurin osa näiden eläkkeistä myös nopeasti kasvavaan julkiseen velkaan liittyvät kustannukset.

Julkisen velan lisäksi myös kotitalouksien velka jatkoi kasvuaan vuonna 2016. Kotitalouksien velka-asteen nouseminen on perusteltu huolenaihe tilanteessa, jossa talouskasvun pidemmän aikavälin näkymät ovat aiempiin vuosikymmeniin verrattuna heikot. Kotitalouksien velkaantumiseen liittyvien riskien hallinnassa Suomen Pankki korosti makrovakaupolitiikan ja asuntopolitiikan merkitystä.

Aiempaan tapaan Suomen Pankki alleviivasi talouskasvun edellytyksiä ja julkisen talouden tasapainoa vahvistavien rakennuudistusten sekä kustannuskilpailukyyn palauttamisen tärkeyttä. Merkittäviä edistysaskelia on otettu eläkeuudistuksen ja kilpailukykysovimuksen myötä. Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan vielä ole riittäviä. Yksi tärkeä rakennepolitiikan osa-alue liittyy kilpailun edistämiseen. Talouspolitiikan tehtävä on luoda tasapuoliset mahdollisuudet erilaisille yrityksille, hyvät edellytykset uusien yritysten synnylle sekä kaikenlaisten yritysten kasvulle.

Kansainvälisen talouden epävarmuustekijöistä merkittävä osa liittyy poliittisiin päätöksiin. Monessa maassa vapaakaupan ja muun kansainvälisen kanssakäymisen kannattajat ovat joutuneet puolustuskanalle. Samaan aikaan kansainvälisen yhteistyön tarve on suuri pyrittäessä hallitsemaan ilmastonmuutokseen, pakolaistilanteeseen ja taloudelliseen kehitykseen liittyviä ongelmia.

Politiikkaan liittyvien epävarmuustekijöiden taustalla saattoivat osaltaan olla monien kotitalouksien taloudellisen aseman heikkeneminen ja eriarvoisuuden kasvu kehittyneissä talouksissa. Viime vuosikymmeninä koettujen rakenteellisten muutostrendien taustalla ovat osin teknologinen kehitys ja globalisaatio. Ne ovat tuottaneet paljon taloudellista hyvinvointia, mutta samalla on kasvanut tarve hallita niiden

taloudellisia vaikutuksia kehittyneissä talouksissa. Suomen Pankki korosti, että poliittisten ratkaisujen on syytä tukea talouksien menestyksestä sopeutumista ja samalla pitää huoli niistä, joiden taloudellinen asema heikkenee. Koulutusjärjestelmällä on keskeinen merkitys eriarvoisuuden torjunnassa etenkin pitkällä aikavälillä.

Kotimaantalouden ennustaminen vuonna 2016

Suomen talous palasi vuonna 2016 kasvuuralle usean heikon vuoden jälkeen. Talouskasvun veturina toimi kotimainen kysyntä. Vuoden 2016 aikana kasvu vahvistui erityisesti yksityisen kulutuksen ja investointien kohenemisen myötä. Sen sijaan viennin kehitys oli edelleen heikkoa ja vientikysyntä jäi vaatimattomaksi.

Yksityinen kulutus on ollut merkittävin kasvua tukenut tekijä jo vuodesta 2014 lähtien. Yksityistä kulutusta ovat vahvistaneet hidas inflaatio ja kevyt rahapolitiikka. Myös tulonsiirtojen riipeä kasvu on ylläpitänyt ostovoimaa.

Investoinnit alkoivat selvästi lisääntyä jo vuodesta 2015 alkaen. Asuinrakennusinvestointien vilkastumisen ohella myös tuotannollisissa investoinneissa on ollut kasvua. Tuotannollisten investointien osuus BKT:stä on kuitenkin jäänyt vaatimattomaksi.

Suomen kokonaisvienti ei ole viime vuosina kasvanut odotetusti, vaan on jäänyt jälkeen vientimarkkinoiden imusta. Teollisen kapasiteetin vähentyminen ja kustannuskilpailukyvyyn heikkenemisestä johtuvat ongelmat ovat pitäneet viennin kasvun vaatimattomana. Samaan aikaan investointien vähäisyys maailmalla ja kansainvälisen talouden epävarmuudet ovat heikentäneet viennin edellytyksiä.

Suomen työmarkkinatilanne parani vuoden 2016 aikana, mikä näkyi työttömyyden nopeana vähenemisenä. Työmarkkinoiden elpymistä hidastivat kuitenkin rakenteelliset ongelmat, ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on pysytellyt suurena. Työttömyysaste laski tuntuvasti vuonna 2016, mutta työllisyyden koheneminen on ollut vaivalloisempaa.

Suomen julkisen talouden tila on edelleen haasteellinen viime vuosien merkittävistä sopeutustoimista huolimatta. Julkisyhteisöjen alijäämä on suuri, ja julkinen velka on kasvanut nopeasti. Julkisen talouden

tasapainottamista vaikeuttavat paitsi suureksi kasvaneet työttömyys- ja muut sosiaaliturvamenot myös nopeasti lisääntyneet ikäsidonnaiset menot ja talouden hidaskasvu. Julkisessa taloudessa on merkittävä ja pitkäaikainen rakenteellinen ongelma, eikä sitä voi selittää ainoastaan suhdannetekijöillä.

Viime vuosien talouden vaimea kehitys sekä energian ja raaka-aineiden hintojen tuntuva lasku ovat pitäneet inflaation hitaana. Yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin mukainen inflaatio jäi 0,4 prosenttiin vuonna 2016.

Suomen Pankin joulukuun 2016 ennusteen mukaan kokonaistuotannon koheneminen jatkuu pääosin kotimaisen kysynnän vetämänä vuosina 2017–2019. Bruttokansantuotteen kasvu jää kuitenkin aiempiin noususuhdanteisiin nähden vaiheeksi, runsaaseen prosenttiin vuosittain.

Vuonna 2016 solmittu kilpailukyky sopimus hidastaa keskiansioiden ja yksikkötyökustannusten kasvua vuonna 2017. Vaikeampi kustannuskehitys tukee investointien, viennin ja BKT:n kasvua. Kustannuskilpailukyvyyn paraneminen ja vientimarkkinoiden vahvistuminen kääntävät viennin kasvuun. Suotuisaa kehitystä varjostaa kuitenkin kansainvälisen talouden epävarmuuksien lisääntyminen.

Investointien nopein kasvun vaihe ajoittuu vuosiin 2016–2017, ja sitä vauhdittaa erityisesti rakentaminen. Matalat korot ja rahoituksen saatavuus vahvistavat investointiympäristöä. Ennustejakson loppupuolella kasvuvauhti hidastuu rakentamisen vaimenemisen myötä. Myös tuotannolliset investoinnit kasvavat, mutta niiden osuus bruttokansantuotteesta jää edelleen tavanomaista pienemmäksi.

Keveänä säilyvä rahapolitiikka ja vahva kuluttajien luottamus tukevat yksityistä kulutusta erityisesti ennustejakson alkupuolella. Yksityinen kulutus onkin lähivuosina edelleen merkittävin Suomen talouden kasvua tukeva tekijä. Kotitalouksien reaalisten käytettävissä olevien tulojen lisääntymistä vahvistavat työllisyystilanteen vähittäinen paraneminen ja inflaation pysytely hitaana. Työllisten määrä kasvaa, ja työllisyysaste nousee samalla kun työttömyysaste alenee.

Julkisen talouden näkymiin lähivuosina vaikuttavat erityisesti hallituksen päätökset menojen sopeutuksesta ja kilpailuky-

kysopimus. Finanssipolitiikka kevenee vuonna 2017, kun kilpailukykykysopimuksen yhteydessä päätetyt verojen ja sosiaaliturvamaksujen alennukset tulevat voimaan. Julkisen talouden alijäämä jää kuitenkin suureksi, ja velan kasvu jatkuu vuosina 2016–2019 nopeana.

Suomen Pankin ennusteita tarkistettiin vuoden 2016 mittaan suotuisamman kehityksen suuntaan. Talouskasvu osoittautui kansantalouden tilinpidon ennakkotietojen mukaan nopeammaksi kuin vuoden 2015 loppupuolella oli arvioitu. Kasvu on kuitenkin perustunut entistä vankemmin kotimaiseen kysyntään. Erityisesti yksityinen kulutus on ollut vahvaa, ja investointien kasvu on ollut rakentamisen piristymisen myötä ripeää. Viennin kehitys sen sijaan jäi hieman heikommaksi kuin aiemmin arvioitiin. Kilpailukykykysopimuksen ja vaisumman kustannuskehityksen myötä myös vuotta 2017 koskevia ennusteita on tarkistettu hiukan suotuisammiksi aiemmasta. Ennusteen riskit painottuvat kuitenkin edelleen heikomman kehityksen suuntaan.



Kuva: Peter Mickelsson.

Rahoitusjärjestelmä

Yksi Suomen Pankin tehtävistä on analysoida finanssikriiseistä varoittavia haavoittuvuuksia ja tutkia makrovakaussäilyneiden vaikutuksia. Keskuspankki on myös mukana valmistele-massa toimenpiteitä, joilla finanssikriisejä voidaan torjua.

Suomen Pankki on vakausjulkaisuissaan arvioinut rahoitusjärjestelmän lyhyen aikavälin vakausuhat pieniksi, mutta kiinnittänyt huomiota kotitalouksien velkaantumisen kasvuun sekä Suomen pankkijärjestelmän haavoittuvuuksiin. Suomen Pankki on myös korostanut tar- vetta täydentää käytettävissä olevaa makrovakaussäilyneistöä.

Suomen Pankin pääjohtaja toimii päätöksentekijänä Euroopan järjestelmäriskikomitean hallintoneuvostossa, joka on Euroopan finanssivalvontajärjestelmään kuuluva EU-elin. Komiteassa analysoidaan EU:n rahoitusjärjestelmäriskkejä ja annetaan kansallisille viran- omaisille varoituksia sekä suosituksia toimenpiteistä sen vakauden tukemiseksi.

Vuoden 2016 aikana komitea varoitti kahdeksaa EU-maata, mm. Suomea, niiden asuntomarkkinoihin liittyvistä keskipitkän aikavälin riskeistä. Myös EKP:n neuvosto käsitte- lee rahoitusvakauteen liittyviä kysymyksiä. Suomen Pankin asiantuntijat osallistuvat sekä Euroopan järjestelmäriskikomitean että EKP:n komiteoiden ja työryhmien työhön.

Rahoitusjärjestelmän vakaus

Euroalueen pankkisektorin keskimääräinen kannattavuus oli edelleen koetuksella vuo- den 2016 aikana. Matalien korkojen toi- mintaympäristöön liittyvien haasteiden ohella pankkien kannattavuutta ovat hei- kentäneet myös jo pitkään jatkuneet pank- kisektorin rakenteelliset ongelmat. Useissa euroalueen maissa pankkisektori on talou- teen nähden verrattain suuri ja tehoton. Lisäksi eräissä maissa pankkien toimintaa rasittaa ongelmaluottojen suuri määrä.

Euroalueen pankkisektoria vaivaavista ongelmista huolimatta pankkien luoton- antokyky parani vuoden 2016 aikana, EKP:n kevyt rahapolitiikka välittyi pank- kien luotonantoon ja niiden kotitalouksille sekä yrityksille myöntämien luottojen mää- rän kasvuvauhti kiihtyi alueella vuoden mit- taan.

Suomen Pankki on viime vuosina kiin- nittänyt vakausarvioissaan huomiota koti- talouksien velkaantumisen kasvuun ja sen epätasaiseen jakautumiseen sekä asunto- luotonantoon liittyviin rakenteellisiin haa- voittuvuuksiin. Keskuspankin arvion mukaan Suomen rahoitusjärjestelmän vakaus ei haavoittuvuuksista huolimatta ole kuitenkaan lyhyellä aikavälillä uhattuna.

Euroopan järjestelmäriskikomitea varoitti Suomea kotitalouksien velkaantu- miseen ja asuntoluotonantoon liittyvistä keskipitkän aikavälin haavoittuvuuksista (ks. kehikko 2). Näiden riskien torjumiseksi on välttämätöntä, että viranomaisille var-

mistetaan nykyistä laajemmat makro- vakausvälineet, joilla ne voivat vaikuttaa kotitalouksien velkaantumiseen ja siihen liittyviin järjestelmäriskkeihin.

Suomen pankkijärjestelmän rakenteelli- set haavoittuvuudet ovat säilyneet merkittä- vinä. Pankkijärjestelmä on Suomessa yksi EU-alueen keskittyneimpiä: kahden suurim- man pankin markkinaosuus sekä talletuksista että luotoista on lähes kaksi kolmasosa. Pankit ovat riippuvaisia markkinaehtoisesta ja pääosin kansainvälisiltä rahoitusmarkki- noilta hankittavasta joukkolainarahoitukses- ta. Asuntoluottojen osuus pankkijärjestelmän lainanannosta on suuri, ja asuntoluottoihin sovelletaan pieniä riskipainoja, mikä tukee pankkeja niiden vakavaraisuuslaskennassa. Suomessa toimivien pankkien haavoittuvuut- ta asuntomarkkinoihin lisäävät myös näiden pankkien tiiviit kytkennät pohjoismaisiin pankkijärjestelmiin.

Suomessa toimivat pankit vakavaraisia ja arvonalentumistappiot pieniä

Toimintaympäristön hankaluuksista huoli- matta pankkisektorin tilanne on Suomessa pysynyt vakaana. Pankit ovat keskimäärin vakavaraisia, ja niiden kannattavuus on lie- västä heikentymisestäään huolimatta säilynyt verrattain hyvänä.

Pankkien rahoituskatteen supistuivat vuoden 2016 kolmen ensimmäisen neljän- neksen aikana noin 7 %. Osan rahoitus- katteen supistumisesta pankit ovat kyenneet korvaamaan mm. kasvattamalla hienoisesti nettomääräisiä palkkiotuottoja.

Kannattavuuden lievistä heikkenemisestä huolimatta pankkien vakavaraisuus säilyi vuoden 2016 aikana vakaana (taulukko 1). Suomalaisen pankkisektorin vakavaraisuudelle on jo pitkään ollut ominaista ydinpääoman keskeinen osuus omista varoista.

Suomen pankkisektorin luottokannan laatu on säilynyt hyvänä. Järjestämättömien saamisten osuus kaikista saamisista oli syyskuun 2016 lopussa 1,5 % (12/2015: 1,5 %). Suomessa toimivien pankkien järjestämättömien saamisten osuus on ollut yksi EU:n pienimpiä, sillä EU:ssa keskimääräinen suhdeluku vastavana aikana oli runsaat 5 %. Myös arvonalentumistappiot olivat vuoden 2016 aikana edelleen pienet (alle 0,1 % luottokannasta). Suomalaisten pankkien omavaraisuussuhde (leverage ratio) oli syyskuun 2016 lopussa 5,5 % (12/2015: 5,7 %), mikä on jo nyt selvästi yli Baselin pankkivalvontakomitean ehdottaman vähimmäisvaatimuksen (3 %).

Uudet finanssitekniologiayritykset, jotka hyödyntävät digitaalisia innovaatioita sekä alati kehittyvää tietotekniikkaa, haastavat pankkitoimialan uusilla toimintamalleillaan ja etenkin maksamisen sekä sijoittamisen palveluilla. Nämä uudet toimijat asettavat uusia haasteita pankkien perinteisille liiketoimintamalleille. Kilpailijoiden mukaantulo rahoitustoimialalle luo paineita pankkien kannattavuudelle.

Teknologian jatkuva kehitys mahdollistaa rahoitustoimialalle uudenlaisia toimintamalleja. Tällä toimialalla rakenteet ovat perinteisesti olleet varsin jäykät ja muutokset ovat kestäneet pitkään. Lisäksi rahoitusalan infrastruktuuri on ollut suurten toimijoiden käsissä ja uusien yritysten pääsy alalle on ollut vaikeaa. Digitalisaatioissa on kuitenkin huomattava muutospotentiaali, ja sen luomat mahdollisuudet saattavat muuttaa rahoitusmarkkinoiden nykyisiä rakenteita.

Toistaiseksi digitalisaatio on muuttanut ensisijaisesti pankkien sekä muiden rahoitusalan yritysten toimintaprosesseja ja rakenteelliset muutokset ovat vielä pieniä. Digitalisaation vaikutukset näkyvät esimerkiksi kuluttajien maksutapojen muutoksena sekä käteisen käytön supistumisena. Pankkien merkitys rahoituksen välittäjänä saattaa myös pienentyä. Pankkien ohella rahoituksen välityksen arvoketjuun on tullut vaihtoehtoisia rahoituksen tarjoajia, kuten joukkorahoitusta tai vertaislainoja välittävät toimijat.

Taulukko 1.

Pankkien vakavaraisuus

	2012	2013	2014	2015	Syyskuu 2016
Keskimääräinen ydinvakavaraisuus, %	15,5	14,8	15,8	21,0	21,1
Kokonaisvakavaraisuussuhdeluku, %	17,0	16,0	17,3	23,1	23,1

Lähde: Finanssivalvonta.

Suomen Pankki on mukana pankkien sekä muiden rahoitusalan toimijoiden kanssa yhteistyössä innovoimassa ja kehittämässä tehokkaan maksamisen keinoja mm. maksuneuvoston ja sen työryhmien kautta (ks. ”Rahoitusjärjestelmän infrastruktuuri” s. 22).

Yksityisen sektorin pankkiluottojen kasvu jatkui edellisvuotista vauhtia

Kotitalouksien velan kasvu jatkui vuonna 2016 edellisvuotiseen tahtiin. Joulukuussa sekä koko lainakannan että asuntolainakannan kasvuvauhti oli vuositasolla 2,4 % (vuonna 2015: 2,5 %). Kotitalouksien asuntorahoituksen luonne on viime vuosina hieman muuttunut. Pankkien asunto-osakeyhtiöille myöntäminen lainojen kasvuvauhti on ripeämpi kuin kotitalouksien omista nimissään ottamien asuntolainojen vauhti. Asunto-osakeyhtiöiden lainojen vuotuinen kasvuvauhti oli syyskuussa 2016 runsaat 10 % (9/2015: 18,6 %).

Kotitalouksien velkaantumista kuvaava tunnusluku – eli velat suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin – on jatkanut kasvuaan. Syyskuussa 2016 velkaantumisaste oli 126,9 %, kun se vuotta aikaisemmin oli 123,8 %. Korkojen mataluuden ansiosta kotitalouksien velanhoitokyky on velkojen suhteellisen osuuden kasvusta huolimatta pysynyt edelleen verrattain hyvänä.

Suomalaisten yritysten pankkirahoituksen saatavuus on säilynyt edelleen yhtenä euroalueen parhaimmista: yrityksille suunnattujen rahoituskyselyjen mukaan pankkilainoja hakeneista yrityksistä noin 80 prosentille haettu laina on myönnetty täysimääräisesti tai suurimmaksi osaksi. Kansainväliseen kaupankäyntiin osallistuvien sekä kasvuhakuisten pienten ja keskisuurten yritysten rahoituksen saatavuuden ehdoissa on

yri­tysten rahoitus­kyselyjen (ns. PK-yri­ty­barometri) perusteella havaittu kiristymistä. Vakuus­vaatimukset ovat tiukentuneet, ja lainasopimuksiin liittyvien lisäehtojen (kove­nantit) käyttö on lisääntynyt.

Suomalaisten yri­tysten (ml. asun­to­yhteisöt) lainakan­nan kes­kikorko aleni vuoden 2016 aikana. Joulukuussa 2016 lainakan­nan kes­kikorko oli 1,47 % (12/2015: 1,63 %). Uusien yri­ty­slainojen las­kennalliset marginaalit ovat kuitenkin olleet olleet lievässä kasvussa. Yri­tysten (ml. asun­to­yhteisöt) pankeista nostamien luottojen vuosikasvu hidastui vuonna 2016: joulukuussa yri­ty­slainojen vuosikasvu oli 4,6 %, kun se vuotta aiemmin oli runsaat 5 %.

Rahoitusjärjestelmäpolitiikka

Suomen Pankki tukee rahoitusjärjestelmän vakautta mm. osallistumalla makrovaka­us­politiikan valmisteluun ja päätöksentekoon Suomessa sekä laajemmin euroalueella ja Euroopan unionissa (ks. kehikko 3). Lisäksi se kehittää tarvittavia kriisinhallintavalmiuk­sia yhteistyössä koti- ja ulkomaisten viran­omaisten kanssa sekä tukee rahoitusjärjestel­män sääntelyn ja valvonnan kehittämistä.

[Makrovaka­us­politiikalla](#) torjutaan koko rahoitusjärjestelmän vakautta uhkaa­via rahoituskriisejä. Päätökset makro­vaka­us­välineiden käytöstä tekee Suomessa Finanssivalvonnan johtokunta. Osana makrovaka­us­päätösten valmistelua Suomen Pankki antoi vuonna 2016 neljä lausuntoa Finanssivalvonnan johtajan esityksistä, jotka koskivat makrovaka­us­välineiden käyttöä.

Kesäkuussa 2016 Finanssivalvonnan johtokunta päätti ryhtyä toimenpiteisiin alarajan asettamiseksi asuntolainojen keski­määräisille riskipainoille. Suomen Pankki tuki antamissaan lausunnoissa näitä toi­menpiteitä ja tähdensi tarvetta saattaa ne loppuun päätöksen mukaisesti.

Vaimea suhdannetilanne ei antanut vuonna 2016 aihetta luottolaitoksiin kohdistuvan muuttuvan lisäpääomavaatimuk­sen käyttämiseen. Suomen Pankin lausun­noissa korostettiin kuitenkin tarvetta seura­ta luottokannan kasvuvauhdin ja erityisesti asuntolainamarkkinoiden kehitystä ja varautua lisäpääomavaatimuksen korotta­miseen tarvittaessa.

Lisäksi Suomen Pankki esitti harkitta­vaksi heinäkuussa 2016 voimaan tulleen enimmäisluototussuhteen laskentatavan

muuttamista. Suomessa enimmäisluototus­suhte rajoittaa asuntolainan määrää suh­teessa lainan vakuuksiin eikä suhteessa asunnon arvoon kuten useissa muissa maissa.

Suomen Pankki nosti myös esiin tar­peen saada Suomeen erityisesti sellaisia makrovaka­us­välineitä, joilla varmistetaan kotitalouksien riittävä velanhoitokyky. Täl­laisten välineiden puutteeseen kiinnittivät huomiota myös Euroopan järjestelmäris­ki­komitea antamassaan varoituksessa (ks. kehikko 2) sekä Kansainvälinen valuutta­rahasto rahoitusjärjestelmäraviossaan.

Makrovaka­us­politiikan välinevalikoimasta puuttuu toistaiseksi myös pankki­järjestelmän rakenteesta aiheutuvia riskejä torjuva järjestelmäris­kipus­kurivaatimus, jonka sisällyttämistä lainsäädäntöön Suomen Pankki on tukenut. Valtiovarain­ministeriö aloitti lainsäädännön valmistelut vuonna 2016.

Kriisinhallintavalmiuksien kehittämi­seksi kansainvälinen yhteistyö on tärkeää, sillä Suomen pankkisektori kytkeytyy tiiviisti Pohjoismaiden ja Baltian pankkijärjes­telmiin. Vuonna 2016 uudistettiin näiden maiden keskuspankkien välinen [yhteistoimintapöytäkirja](#). Pöytäkirja parantaa yhteistyö­valmiuksia rahoitusvakauden val­vonnassa ja kriisinhallinnassa. Myös näiden maiden keskuspankkien ja rahoitusvalvo­jien muodostama makrovaka­us­foorumi toimi aktiivisesti. Yhteistyötarvetta korostaa Nordea Pankki Suomen muuttuminen vuonna 2017 tytäryhtiöstä ruotsalaisen emopankin sivuliikkeeksi.

EU-tasolla tehtävää yhteistyötä rahoitusvakauden edistämiseksi kuvataan tar­kemmin kehikossa 3.

Rahoitusjärjestelmän infrastruktuuri

Maksu- ja rahoitusjärjestelmän luotettavuudesta ja tehokkuudesta huolehtiminen kuuluu Suomen Pankin lakisäätelytehtäviin. Tämän vuoksi Suomen Pankki osallistuu aktiivisesti kotimaisten ja kansainvälisten markkinainfrastruktuurien yleisvalvonta­yhteistyöhön.

Maksujärjestelmien kehittämiseen Suomen Pankki osallistuu mm. maksu­neuvoston toiminnan kautta. Maksu­neuvosto on kotimainen yhteistyöelin, joka kokoaa yhteen niin maksupalveluiden käyt­täjät, tuottajat kuin viranomaisetkin.

Euroopan järjestelmäriskikomitea varoitti asuntomarkkinoiden haavoittuvuuksista

Euroopan järjestelmäriskikomitea antoi syksyllä usealle EU-maalle varoituksen asuntomarkkinoiden riskeistä ja kotitalouksien velkaantumisesta. Asuntomarkkinakuplat ja kotitalouksien liiallinen velkaantuminen ovat tärkeimpiä rahoituskriisien taustatekijöitä, joten Suomessakin tulee harvita lisätoimenpiteitä, joilla parannetaan valmiuksia ehkäistä näitä riskejä.

Euroopan järjestelmäriskikomitea [varoitti](#) marraskuussa 2016 Suomea ja seitsemää muuta EU-maata niiden asuntomarkkinoihin liittyvistä keskipitkän aikavälin haavoittuvuuksista. Suomalaiselle suunnatussa varoituksessa keskityttiin kotitalouksien suureen ja kasvavaan velkaantuneisuuteen. Suomen todettiin jo ryhtyneen toimiin riskien lieventämiseksi, mutta toimenpiteiden riittävyttä epäiltiin. Miksi järjestelmäriskikomitea on huolissaan kotitalouksien velkaantumisesta?

Järjestelmäriskikomitean tehtävänä on antaa suosituksia ja varoituksia edistääseen rahoitusmarkkinoiden vakautta. Asuntomarkkinoiden haavoittuvuuksista varoitetuissa maissa kotitalouksien velkaantuneisuus on historiallisen suurta sekä maan oman että Euroopan mittapuun mukaan. Huomattava velkaantuneisuus heikentää kotitalouksien kykyä sopeutua tilanteessa, jossa talous kehittyikin odotettua heikommin. Laskusuhdanteessa tämä lisää riskiä, että luottotappiot kasvavat ja supistuva kulutus heikentää talouskehitystä entisestään.

Monet pankkikriisien tutkijat ovat päätyneet tulokseen, että asuntomarkkinoiden hintakuplat ovat yksi tärkeimmistä kriisejä ennakoivista ilmiöistä. Odotukset asuntojen arvonnousun jatkumisesta ruokkivat hintakuplaa. Uskomus perustuu suurelta osin lähimenneisyyden kehitykseen, jonka uskotaan jatkuvan.

Asunto saatetaan ostaa vain, jotta sen voi myydä myöhemmin kalliimmalla, kun taas toiset ostajat haluavat välttää myöhemmät vielä korkeammat hinnat. Voimakas kysyntä luonnollisesti nostaa hintoja, sillä asuntojen määrä ei ainakaan lyhyellä aika-

välillä kasva kysynnän mukaan. Näin hintojen noususta tulee itseään ruokkiva kierre. Kuplaa on usein vaikea erottaa siitä hintojen noususta, joka johtuu asuntojen tarjonnan pysyvistä rajoitteista ja muusta kuin asuntojen hintojen nousuodotuksista aiheutuvasta kysynnän voimistumisesta.

Hintakuplat ovat omiaan edistämään kestäväntöntä velkaantumista. Kalliiden hintojen vallitessa pankit pystyvät lisäämään antolainaustaan näennäisen turvallisesti, jos kiinteistövakuudet arvostetaan kulloiseenkin myyntihintaansa. Monissa varoituksen saaneista maista asuntolainan enimmäiskoko on sidottu asunnon hintaan – Suomen tapauksessa laajemmin vakuuksien arvoon – mutta ei esimerkiksi lainanhakijan tuloihin, jotka eivät normaalisti kasvaisi hintakuplan vuoksi. Tämän vuoksi keinot hillitä kotitalouksien velkaantumista ovat komitean mukaan puutteelliset useissa maissa.

Hintakuplan vallitessa myönnetty vakuudelliset lainat osoittautuvat vakaushaksi ja vakuuksien tuoma turva näennäiseksi, jos merkittävä joukko velallisia ei pysty hoitamaan lainojaan tuloillaan. Asuntojen tarjonta lisääntyy maksukyvyttömiä velallisten realisoidessa pakon edessä asuntojaan. Kiinteistöjen pakkohuutokauppoja voi olla runsaasti, mikä viimeistään puhkaisee kuplan.

Asuntojen hintakehityksessä on huomattavia eroja eri maiden ja alueiden välillä. Osassa varoituksen saaneista maista asuntojen hinnat ovat nousseet huolestuttavan nopeasti erityisesti suurissa kaupungeissa. Joissakin maissa kotitaloudet ovat myös ottaneet runsaasti uutta asuntovelkaa. Suomessa ongelmana on lähinnä kotitalouksien velkaantuminen.

Toteutuessaan asuntomarkkinoihin liittyvät riskit voisivat välittyä maasta toiseen kansainvälisen kaupan ja pankkien kautta. Pohjoismaisten pankkien haavoittuvuutta lisäävät pankkisektorin rakenteelliset erityispiirteet, kuten suuri keskittyneisyys ja keskinäinen kytkeytyneisyys sekä riippuvuus markkinaehtoisesta varainhankinnasta.

Suomen Pankin rooli makrovakauserjestelmässä

Makrovakauserpolitiikalla tarkoitetaan makrovakauservalvonnan lisäksi erityisesti järjestelmäriskien ehkäisyyn kohdistettuja toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on turvata koko rahoitusjärjestelmän vakaus.

Pankkiunionissa vastuu makrovakauserpolitiikasta on jaettu Euroopan keskuspankin ja kansallisten viranomaisten kesken. Euroopan keskuspankin tehtävänä on arvioida kansallisten viranomaisten tekemät toimenpiteet ja tarvittaessa kiristää niitä. Suomen tapauksessa EKP:n päättävalta koskee kaikkia muita makrovakauservälineitä paitsi kansallisessa lainsäädännössä määriteltyä ns. enimmäisluototussuhdetta. Makrovakauserkysymyksissä päätöksentekijä on Euroopan keskuspankin neuvosto.

Pankkivalvonta- ja makrovakausernäkökulman yhdistyminen varmistetaan makrovakauserfoorumissa. Siihen kuuluvat EKP:n neuvoston ja yhteisen valvontamekanismin valvontaelimen kaikki jäsenet. Euroopan järjestelmäriskikomitean tehtävänä Euroopan unionin makrovakauservalvojana on puolestaan antaa makrovakauserpoliittisia suosituksia ja varoituksia.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) rahoitusvakauserkomitea tukee EKP:n neuvostoa ja makrovakauserfooriumia. Komiteassa EKP ja kansalliset viranomaiset tekevät yhteisiä riskiarviointeja ja koordinoivat politiikkaansa. Euroopan järjestelmäriskikomiteaa taas tukevat sen neuvoantava tekninen komitea ja neuvoantava tieteellinen komitea. Järjestelmä on näin laaja, koska makrovakauserpolitiikkaa ei voi tarkastella erillään pankkivalvonnasta ja rahapolitiikasta, sillä näiden välillä on tiivis yhteys.

Suomen Pankin asiantuntijat osallistuvat EKPJ:n ja Euroopan järjestelmäriskikomitean komitearakenteissa makrovakauserpolitiikan valmisteluun ja pitkäjänteiseen kehittämiseen. Suomen Pankin asiantuntijat tekevät myös kohdennettua tutkimustyötä ja soveltavat kansainvälistä tutkimusta ja kokemuksia käytäntöön.

Suomessa makrovakauserpäätökset tekee Finanssivalvonnan johtokunta. Se on luonteva paikka päätöksenteolle, koska Finanssivalvonnan johtokunnassa ovat mukana kaikki relevantit viranomaiset

Suomessa. Vakiintuneen käytännön mukaan päätökset tehdään erillään instituutiokohtaisista päätöksistä. Euroopan keskuspankin päätöksenteossa on eriytetty rahapolitiikan, pankkivalvonnan ja makrovakauserpolitiikan päätökset.

Makrovakauserpolitiikan päätöksentekoa valmistelevat yhteistyössä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan asiantuntijat. Suomen Pankin vastuulla on ensisijaisesti makrovakauseranalyysi, kun taas instituutio- ja tasoinen mikrovakauseranalyysi on Finanssivalvonnan vastuulla. Molemmat analyysit ovat osa makrovakauserpolitiikan valmistelua. Suomen Pankissa valmistelu toteutetaan sisäisessä vakauspolitiikkaprosessissa. Prosessi toimii neljännesvuosittain, koska lainsäädäntö edellyttää neljännesvuosittaista päätöksentekoa. Prosessi tuottaa makrovakauserraporttina analyysin järjestelmäriskien tilasta sekä tähän analyysiin perustuvan asiantuntijoiden toimenpidesuosituksen. Näiden pohjalta Suomen Pankin, Finanssivalvonnan ja valtiovarainministeriön asiantuntijat arvioivat yhteistyössä makrovakauserpolitiikan toimintatarpeita.

Finanssivalvonnan johtaja esittelee päätösesityksensä makrovakauserpolitiikasta Finanssivalvonnan johtokunnalle. Suomen Pankin ja valtiovarainministeriön lisäksi myös sosiaali- ja terveysministeriö antaa lausuntonsa Finanssivalvonnan johtajan esityksestä. Sen jälkeen päätöksestä konsultoidaan Euroopan keskuspankkia. Suomen Pankilla on oikeus esittää myös oma päätösesityksensä Finanssivalvonnan johtokunnalle. Kaikki tehdyt päätökset perusteluineen ja kattavine taustamateriaaleineen julkistetaan Finanssivalvonnan internetisivuilla. Laajan valmistelun avulla varmistetaan, että päättäjillä on kaikki tarvittava tieto päätöksenteon pohjaksi.

Makrovakauserjärjestelmä on tietoisesti rakennettu näin monopolviseksi sekä kotimaassa että pankkiunionissa. Tarkoituksena on näin mahdollistaa myös vaikeat ja ei-halutut päätökset. Monopolvisuus edellyttää tehokasta yhteistyössä toteutettavaa viranomaisvalmistelua.

Suomen Pankilla ja sen asiantuntijoilla on aktiivinen rooli pankkiunionin ja koti-

maan makrovakauspolitiikassa. Koska Suomen Pankki ei ole rahoitusjärjestelmän säätelijä eikä vastuunvalvoja, se voi tehdä riippumattomasti teknistä valmistelutyötä politiikkapäätösten tueksi. Valmistelu nojautuu Suomen Pankissa tehtävään laajaan analyysiin, jossa painottuu rahoitusjärjestelmän ja kokonaistalouden välisen vuorovaikutuksen sekä sen vakausvaikutusten arviointi.

Kesäkuussa Suomen Pankki järjesti Helsingissä Economic and Financial Committee (EFC) -kokouksen.



Kuva: Peter Mickelsson.

Vuonna 2016 toteutettiin maksu-neuvoston hankkeena ensimmäistä kertaa e-kirjanen ”Millä tavoin maksamme 2020-luvulla? Näkökulmia tulevaisuuden maksamisratkaisuihin”. Tässä kirjasssa koottiin yhteen maksamisen eri sidos-ryhmien näkemyksiä tulevaisuuden maksamisen visioista. Vuoden aikana maksu-neuvosto teki myös Käteistä kaupan kassalta -selvityksen, jossa tutkittiin käteisen jakelun mahdollisuutta suoraan kaupan kassalta.

Maksufoorumissa puolestaan esitellään vuosittain maksu-neuvoston työtä. Vuonna 2016 foorumi järjestettiin jo kymmenennen kerran, ja se kokosi reilut 150 asiantuntijaa pohtimaan maksamisen mahdollisuuksia ja haasteita. Maksufoorumin aiheita olivat tällä kertaa digitalisaatio ja finanssitekno-ogia (ns. fintech). Lisäksi maksu-neuvoston e-kirjaseen pohjalta järjestettiin tulevaisuuden maksamista luodannut paneelikeskus-telu.

Vuoden aikana Suomen Pankki kokosi maksuliiketilaston maksu- ja luottolaitoksilta sekä maksujärjestelmäoperaattoreilta EKP:n tilastoasetuksen perusteella. Tietoja käytetään maksujärjestelmien seurantaan, ja ne julkaistiin Suomen Pankin verkkosivuilla sekä yksityiskohtaisemmin EKP:n sivuilla.

Suomen Pankki liittyi yleiseurooppalai-sen arvopaperikaupan selvitysalustan, TARGET2-Securities (T2S), käyttäjäksi

syyskuussa 2016 ja on siitä eteenpäin tar-jonnut T2S-likviditeetin hallintapalveluita kotimaisille toimijoille (ks. luku ”Maksu-järjestelmäpalvelut” alla). Euroopan arvo-paperikeskukset ja keskuspankit siirtyvät alustan käyttäjiksi useassa eri vaiheessa. Suomen Pankki seuraa yhteistyössä Finanssivalvonnan kanssa tiiviisti Suomen arvopaperikeskuksen Euroclear Finland -yhtiön ja Suomen markkinoiden hanketta liittyä T2S-alustan käyttäjiksi.

Suomen Pankki on koko 2000-luvun ylläpitänyt ja kehittänyt maksu- ja selvitys-järjestelmäsimulaattoria (BOF-PSS2), jota käytetään kvantitatiivisen analyysin työ-kaluna ympäri maailmaa. Perinteiseen tapaan Suomen Pankki järjesti elokuussa nyt jo neljättätoista kertaa kansainvälisen simulaattoriseminaarin, joka kokosi yhteen tutkijoita usealta eri mantereelta. Simula-toria kehitetään edelleen jatkuvasti vastaa-maan entistä paremmin käyttäjien tarpeita, ja vuoden 2016 aikana on muun muassa kehitetty keskusvastapuolten toimintaa simuloivaa simulaattorikomponenttia.

Maksujärjestelmäpalvelut

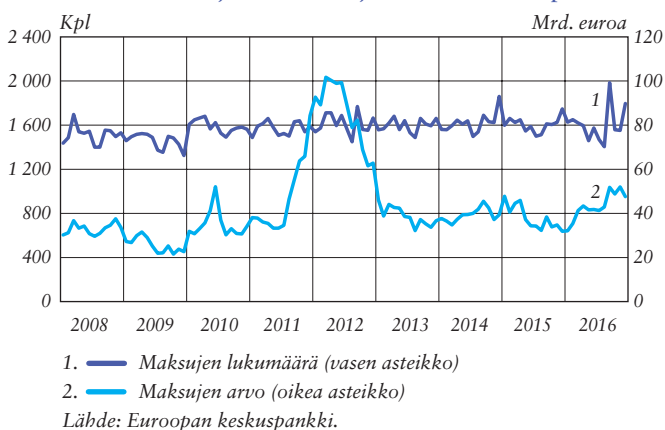
Suomen Pankki tarjoaa pankeille maksu-järjestelmäpalveluja TARGET2- Suomen Pankki -osajärjestelmänsä kautta. Euro-järjestelmän omistama ja operoima TARGET2-järjestelmä toimi vuonna 2016 kokonaisuutena luotettavasti.

Suomen Pankin osajärjestelmässä vuo-den aikana kirjattujen maksujen yhteen-laskettu arvo kasvoi, mutta maksujen luku-määrä pysyi edellisvuotisella tasolla. Päi-vittäin kirjattiin keskimäärin 1 600 maksua. Näiden maksujen yhteenlaskettu arvo oli noin 43 mrd. euroa (kuvio 9). Nämä muo-dostavat lukumäärältään 0,4 % ja arvol-taan 2,3 % koko TARGET2-järjestelmässä kirjatusta maksuista.

Suomen Pankin osajärjestelmässä oli vuoden lopussa 23 suoraa osapuolta, ja niistä kolme oli liitännäisjärjestelmiä. Koko TARGET2-järjestelmässä oli vuoden 2016 lopussa noin 1 000 suoraa osapuolta, ja ne olivat liittyneet järjestelmään 25 keskus-pankin osajärjestelmän kautta.

Suomen Pankki käyttää lisäksi omaa vakuushallintajärjestelmänsä (BoF-CMS-Cola) tarjotessaan vakuushallintapalveluita asiakkailleen. Vuoden 2016 aikana järjestel-mä toimi luotettavasti ja siinä hallinnoitiin vakuuksia keskimäärin 18 mrd. euron edes-

Kuvio 9.
TARGET2- Suomen Pankki -järjestelmän osapuolten
TARGET2-maksujen lukumäärä ja arvo keskimäärin päivässä



tä. Järjestelmän käytöllä on edistetty digitalisaatiota automatisoimalla toiminnallisuuksia, mm. raportointia ja arkistointia.

Suomen Pankki liittyi syyskuussa 2016 eurooppalaisen arvoperikaupan selvitysalustan (TARGET2-Securities, T2S) käyttäjäksi ja aloitti samalla likviditeetin hallintapalveluiden tarjoamisen ensimmäisille T2S-alustan käyttäjiksi liittyneille asiakkailleen. Suomen Pankin välityksellä T2S-selvitysalustaa käyttävien pankkien lukumäärä kasvaa seuraavissa liittymisaalloissa. Omassa T2S-projektissaan Suomen Pankki jatkoi

tiivistä yhteistyötä asiakkaiden ja Euroclear Finlandin kanssa testauksin ja kouluttamalla asiakkaita varmistaakseen T2S-liittymän onnistumisen.

Suomen Pankki edisti vuoden 2016 aikana vuoropuhelua markkinoiden kanssa niin kansallisissa käyttäjäryhmissä kuin kahdenvälisin tapaamisin sekä toimi kontaktina EKP:n suuntaan ja osallistui aktiivisesti komitea- ja työryhmätyöhön. T2S-valmistelujen lisäksi työssä panostettiin erityisesti tulevaisuuden maksujärjestelmäpalveluiden kehittämiseen.

Professori Bengt Holmström sai taloustieteen Nobelin palkinnon ensimmäisenä suomalaisena. Holmström on aktiivinen keskustelija ja esiintynyt myös rahamuseossa.



Kuva: Peter Mickelsson.

Maksutavat murroksessa

Digitalisaatio luo mahdollisuuksia ja muokkaa olemassa olevia käytäntöjä talouden eri sektoreilla. Sen tuomat uudet toimintatavat näkyvät myös maksamisen maailmassa.

Korttimaksamisen helppous, nopeus ja vaivattomuus ovat viimeisen kymmenen vuoden aikana syrjäyttäneet käteisen käytön erityisesti päivittäistavaraostoissa. Vain vuonna 2009 kuluttajien korttimaksut supistuivat tilapäisesti finanssikriisin aikaansaaman nopean kulutuksen vähene-
misen myötä (kuvio).

Korttimaksujen suosion taustalla on ensisijaisesti ollut tekninen kehitys, mutta korttimaksujen kasvua on nopeuttanut myös käteisen saatavuuden heikentyminen. Korttimaksujen tositteiden allekirjoitukset ovat siirtyneet historiaan, PIN-numerovar-
mistuksen ja kaupan maksupäätelaitteiden nopeus on kasvanut ja kontaktiton lähi-
maksaminen yleistyy vauhdikkaasti. Saman-
aikaisesti käteisautomaattien määrä on vähentynyt. Mobiilimaksutavat yleistyvät Suomessa todennäköisesti jo lähivuosina, kun uusia palveluita tulee markkinoille.

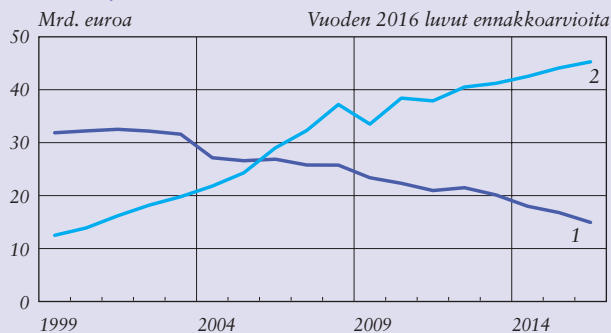
Maksamisen on aina ollut tärkeä toimiä mahdollisimman häiriöttömästi, sujuvasti ja turvallisesti. Nämä periaatteet ovat

olleet myös uusien maksamisratkaisujen lähtökohtana. Pankkien uusilla mobiililaitteiden välisillä maksuilla hoituvat vaivatta myös henkilöiden väliset maksut. Kaupankäynnin siirtyminen yhä enemmän verkkoon on luonut turvallisen tunnistautumisen tarpeen, biometrinen tunnistautuminen mukaan lukien. Lisäksi maksupalvelujen tuottajien tavoitteena on ollut maksujen yksikkökustannusten pienentäminen.

Kuluttajilla ja kaupalla on tarvetta seurata rahankäyttöään ja maksamistaan sähköisen kirjanpidon avulla ja analysoida sitä nykyistä tarkemmin. Kauppa haluaa myös tarjota palveluja entistä sujuvammin. Kaupasta ja maksamisesta on tulossa henkilökohtaisempaa. Palvelujen ja maksamisen yhdistyminen tarjoaa uusia mahdollisuuksia sujuvampaan maksamiseen ja uusien palvelujen tarjoamiseen.

Uudet palvelut omalta osaltaan vähentävät myös käteisen käytön tarvetta. Tyypillisesti käteismaksuina maksettujen kulutuserien osuus kotitalouksien kulutusmenoissa supistuu, kun verkkokaupan osuus kasvaa. Yhä suurempi osa säännöllisestä maksamisesta automatisoituu sähköisiin järjestelmiin. Jopa päivittäistavara-
kaupasta merkittävä osa voi palvelujen ohella siirtyä sähköisiin tilaus-, toimitus- ja maksujärjestelmiin. Tavoitteena on myös, että jo lähitulevaisuudessa sähköinen maksu siirtyisi pankkien välillä tililtä toiselle muutamassa sekunnissa. Lisäksi lukuisat toimijat selvittelevät muun muassa lohkoketjutekniikan soveltamista uusissa maksamisratkaisuissa. Oletettavaa on, että digitalisaatio etenee maksamisessa jatkossa entistäkin voimakkaammin.

Kuvio.
Käteis- ja korttimaksut Suomessa*



1. — Käteismaksujen arvioitu vuosisumma
2. — Korttimaksujen euromääräinen arvo ilman kaupan kortteja

* Käteismaksujen osuus perustuu jakelukanavien ja kotitalouksien kulutuksen kautta tehtyyn arvioon, sillä kaikista käteismaksuista ja käteisen kierrätyksestä ei ole saatavilla kattavia tilastotietoja.

Lähteet: Finanssialan Keskusliitto ja Suomen Pankki.

Varallisuuden hallinnointi

Suomen Pankki hallinnoi yhteensä 19 082 milj. euron varallisuutta. Hallinnoitava varallisuus koostuu Suomen Pankin rahoitusvarallisuudesta, osasta Euroopan keskuspankin valuuttavarantoa sekä Suomen Pankin eläkerahaston varallisuudesta. Vuoden 2016 lopussa Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvo oli 17 382 milj. euroa, EKP:n valuuttavaranto-osuuden arvo 1 087 milj. euroa ja pankin eläkerahaston arvo 613 milj. euroa.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus ja sen hallinnointi

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus koostuu valuuttavarannosta, euromäärisestä rahoitusvarallisuudesta, kullasta ja osakevarallisuudesta. Valuuttavaranto muodostuu valuuttamääräisestä korkosijoitusvarallisuudesta sekä Kansainvälisen valuuttarahaston (International Monetary Fund, IMF) erityisten nosto-oikeuksien määräisistä eristä (Special Drawing Rights, SDR) (taulukko 2).

Johtokunta päättää Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden suuruuden eurojärjestelmän keskuspankkien keskinäisen netto-rahoitusvaroja koskevan sopimuksen (Agreement on Net Financial Assets, ANFA) mukaisesti. Sopimuksella säädellään ja rajoitetaan sellaisia kansallisten keskuspankkien sijoituksia, jotka liittyvät niiden kansallisten tehtävien hoitoon. Johtokunta ei muuttanut rahoitusvarallisuuden määrää vuonna 2016.

Suomen Pankin nettorahoitusvarat olivat vuoden 2016 lopussa 7,8 mrd. euroa. Nämä varat lasketaan vähentämällä taseen vastaavaa-puolen suoraan rahapolitiikkaan liittymättömistä saamisista suoraan rahapolitiikkaan liittymättömät vastattavaa-puolen velkaerät.

Sijoitustoiminnan tavoitteet ja tuotto

Suomen Pankki sijoittaa varallisuuttaan kansainvälisille rahoitusmarkkinoille (rahoitusvarallisuuden jakauma valuutoitain, ks. taulukko 3). Sijoitustoiminnan tavoitteena on täyttää keskuspankille asetetut vaatimukset hallinnoitavan varallisuuden likvidiudesta, turvallisuudesta ja tuotosta. Suomen Pankki turvaa sijoitustoiminnal-

Taulukko 2.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden koostumus

	31.12.2016 Milj. euroa	31.12.2015 Milj. euroa
<i>Kulta</i>	1 731	1 534
<i>Valuuttavaranto</i>	6 554	6 193
<i>IMF-saamiset (SDR)</i>	532	381
<i>Valuuttamääräinen korkosijoitusvarallisuus*</i>	6 022	5 812
<i>Euromääräinen rahoitusvarallisuus</i>	8 807	9 023
<i>Osakevarallisuus</i>	290	132
Yhteensä	17 382	16 883

Likvidivarallisuus esitettiin vuonna 2015 vielä omana eränään, mutta tässä se on yhdistetty valuuttamääräiseen korkosijoitusvarallisuuteen.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 3.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2016 Milj. euroa	31.12.2015 Milj. euroa
<i>Euro (EUR)</i>	9 097	9 156
<i>Yhdysvaltain dollari (USD)</i>	4 731	4 487
<i>Englannin punta (GBP)</i>	798	880
<i>Japanin jeni (JPY)</i>	492	445
<i>Kulta (XAU)</i>	1 731	1 534
<i>SDR</i>	532	381
Rahoitusvarallisuus yhteensä	17 382	16 883

Osakevarallisuus on sisällytetty eurojen osuuteen.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 4.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden tuotto* vuosina 2016 ja 2015

	2016 %	2016 Milj. euroa	2015 %	2015 Milj. euroa
<i>Korkotuotto</i>	0,47	68,8	0,39	57,5
<i>Valuuttojen arvomuutos</i>	0,35	55,0	3,83	551,2
<i>Osaketuotto</i>	10,63	28,9	10,81	2,1
Yhteensä	1,02	152,7	4,25	610,9

** Ilman kulta ja erityisiä nosto-oikeuksia.*

Lähde: Suomen Pankki.

laan rahoitusvarallisuutensa arvon sekä tarvittaessa kykynsä tukea pankkijärjestelmän maksuvalmiutta. Sijoituksille asetetut tiukat riskirajoitteet takaavat sen, että rahoitusvarallisuus on sijoitettu turvallisesti.

Vuonna 2016 rahoitusvarallisuuden koostumusta yksinkertaistettiin yhdistämällä likvidivarallisuus korkosijoitusvarallisuuteen. Rahoitusvarallisuuden likvidiys varmistetaan Yhdysvaltojen ja Saksan valtionlainojen vähimmäismäärillä, joilla taataan Suomen Pankin kyky tarjota likviditeettiä äkillisiin politiikkatarpeisiin kaikissa olosuhteissa. Osakevarallisuutta kasvatettiin vuonna 2016 suunnitelman mukaisesti, varovaisuutta noudattaen, keskuspankki-tehtävien sallimissa rajoissa.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden kokonaistuotto vuonna 2016 oli 1,02 % eli noin 152,7 milj. euroa. Kokonaistuotto jakautuu korko- ja osaketuottoon sekä valuuttakurssimuutoksista johtuvaan arvonmuutokseen (taulukko 4). Alhainen korkotaso heijastuu korkotuottoon, joka vuonna 2016 oli 68,8 milj. euroa positiivinen. Osakesijoitukset tuottivat 28,9 milj. euroa vuonna 2016 osinkojen ja arvonnousun takia. Vuonna 2016 valuuttakurkseista johtuva arvonmuutos oli 55,0 milj. euroa positiivinen. Yhdysvaltojen dollarin (+3,3 %) ja Japanin jenin vahvistuminen (+6,2 %) kattoi Englannin punnan heikkenemisestä (-14,3 %) aiheutuneet arvonmuutokset.

Rahoitusvarallisuuden korkosijoituksille on asetettu strateginen tavoiteallokaatio sekä keskimääräinen juoksuaika. Sijoitustoiminnassa voidaan poiketa strategisesta allokaatiosta ja keskimääräisestä juoksuajasta aktiivisin kannanotoin ennalta asetet-

tujen liikkumarajojen ja tiukkojen riskirajoitteiden mukaisesti. Sijoitussalkkujen tuottoa verrataan julkisiin indekseihin, jotka on räätälöity keskuspankkitoiminnalle sopiviksi. Vuonna 2016 sijoitukset tuottivat 0,11 % eli 14 milj. euroa lisätuottoa verrattuna indekseihin. Kolmen vuoden liukuva keskiarvolisätuotto oli 0,07 %.

Yhdysvaltain dollarin määräisten sijoitusten juoksuaikaa pidennettiin

Suomen Pankin korkosijoitusvarallisuus on sijoitettu valtioiden velkakirjoihin, valtioidonnoisisiin velkakirjoihin, katettuihin velkakirjoihin, yritysten liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin sekä käteiseen (taulukko 5). Korkosijoitusvarallisuuden keskimääräinen juoksuaika oli vuoden 2016 lopussa Yhdysvaltojen dollarin määräisissä sijoituksissa 2½ vuotta ja Englannin punnan määräisissä sijoituksissa 2 vuotta, euromääräisissä sijoituksissa 1½ vuotta ja Japanin jenin määräisissä sijoituksissa 1 vuosi. Edellisvuoteen verrattuna juoksuaika pysyi samana lukuun ottamatta Yhdysvaltojen dollarin määräisiä sijoituksia, joiden juoksuaikaa pidennettiin ½ vuotta.

EKP:n valuuttavaranto-osuutta hallinnoidaan yhdessä Viron keskuspankin kanssa

Euroopan keskuspankin valuuttavaranto on jaettu eurojärjestelmän kansallisille keskuspankeille hallinnoitavaksi pääoma-avaimen mukaisin osuuksin. EKP:n valuuttavarannon hallinnoinnissa korostuvat turvallisuus- ja likvidiystavoitteet, sillä varannon keskeisenä tarkoituksena on taata riittävät resurssit eurojärjestelmän mahdollisiin valuuttainterventioihin.

Suomen Pankki hallinnoi EKP:n valuuttavaranto-osuutta yhdessä Viron keskuspankin kanssa. Suomen ja Viron yhdistetyistä valuuttavaranto-osuuksista koostuvan Yhdysvaltain dollarin määräisen varanto-osuuden arvo oli vuoden 2016 lopussa noin 1 087 milj. euroa. Lisätietoja EKP:n valuuttavarannon hoidosta on saatavissa EKP:n vuosikertomuksesta.

Suomen Pankin eläkerahaston varallisuuden hallinnointi ennallaan

Suomen Pankin eläkerahaston tavoitteena on hoitaa Suomen Pankin eläkevastuun katteena olevaa varallisuutta yleisten eläkevarojen hoitamista koskevien periaatteiden

Taulukko 5.

Suomen Pankin korkosijoitusvarallisuuden allokaatio vuoden 2016 lopussa

Korkosijoitusvarallisuus	Allokaatio (%)
Valtioiden velkakirjat	55,6
Valtioidonnoiset velkakirjat	21,3
Katetut velkakirjat	7,7
Yritysten velkakirjat	8,0
Käteinen	7,4
Yhteensä	100

Lähde: Suomen Pankki.

mukaisesti. Nämä periaatteet voivat poiketa keskuspankin rahoitusvarallisuuden sijoittamisen periaatteista.

Eläkerahaston varallisuuden arvo 31.12.2016 oli 613 milj. euroa ja eläkevastuu 564 milj. euroa. Varallisuuden kokonaistuotto vuonna 2016 oli 3,3 %. Lisätietoa eläkerahaston sijoitustoiminnasta on saatavissa eläkerahaston omasta vuosikertomuksesta.

Sijoitustoiminnan riskit ja niiden hallinta

Sijoittaessaan omaa rahoitusvarallisuuttaan Suomen Pankki altistuu markkinariskeille, luottoriskille, likvidiysriskille ja operatiivisille riskeille. Markkinariskeihin kuuluvat valuuttakurssiriski, korkoriski sekä kullan ja osakkeiden hintojen vaihtelusta johtuva riski. Riskien tarkemmat määritelmät riskienhallintaa koskevine lisätietoineen löytyvät kohdasta ”Riskienhallinnan liitetiedot” (s. 89–92). Suomen Pankin taseen kokonaisriskeistä kerrotaan sivuilla 55–57.

Valuuttavarannon pito altistaa valuuttakurssiriskille

Valuuttakurssiriski pysyi vuonna 2016 edelleen Suomen Pankin sijoitustoiminnan riskeistä merkittävimpana kuten aiempinakin vuosina. Se aiheutuu siitä, että Suomen Pankki pitää keskuspankkitehtävien hoitamiseksi valuuttavarantoa. Valuuttavaranto koostuu saamisista IMF:ltä (erityiset nosto-oikeudet, SDR) sekä Yhdysvaltain dollarin, Englannin punnan ja Japanin jenin määräisistä sijoituksista.

Pääosin Suomen Pankki ei suojaa valuuttamääräisiä sijoituksia ja saamia valuuttakurssiriskiltä. Aiempina vuosina erityisiin nosto-oikeuksiin liittyvää valuuttakurssiriskiä on kuitenkin suojattu, mutta loppuvuodesta 2016 tästä käytännöstä luovuttiin. Valuuttavarannon tavoite koko ja jakautuminen eri valuuttoihin arvioidaan Suomen Pankissa kolmen vuoden välein. Tämä arvio tehtiin alkuvuodesta 2016.

Yhdysvaltain dollarin määräisten korkosijoitusten tavoiteduraatiota kasvatettiin

Suomen Pankin oma rahoitusvarallisuus sijoitetaan pääasiassa korkosijoituksiin, joihin liittyvää korkoriskiä pyritään hallitsemaan hajauttamalla sijoitukset useisiin

eripituisiin velkakirjoihin. Korkoriskin hallinnassa Suomen Pankki käyttää mittarina ensisijaisesti ns. modifioitua duraa-tiota (ks. Määritelmiä ja käsitteitä, s. 92).

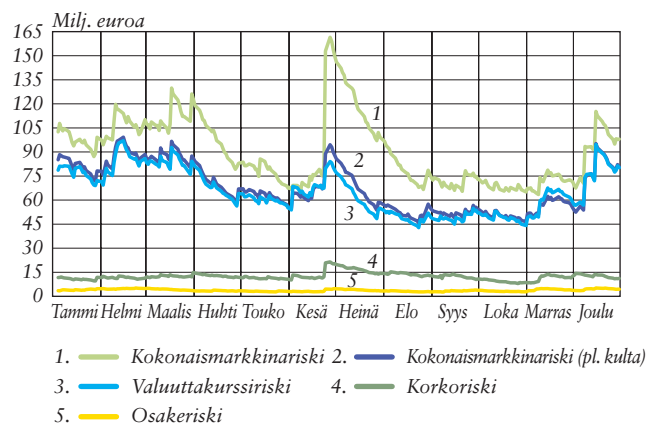
Suomen Pankin korkosijoitusvarallisuuden tavoiteduraatiot päätetään yleensä valuutoittain kerran vuodessa, ja vuonna 2016 Yhdysvaltain dollarimääräisten korkosijoitusten tavoiteduraatiota päätettiin kasvattaa hieman. Suomen Pankin kaikkien korkosijoitusten modifioitu duraatio oli vuoden lopussa noin 1,8, kun se vuoden 2015 lopussa oli noin 1,7.

Korkoriskin määrää mitataan päivittäin myös VaR-luvun (ks. Määritelmiä ja käsitteitä, s. 92) avulla. Lisäksi VaR-luvun perusteella rajoitetaan korkosijoitusvarallisuuden korkoriskiä suhteessa vertailuindeksiin.

Oman rahoitusvarallisuuden kokonaismarkkinariskin määrä pieneni hieman

Päivittäin lasketaan paitsi korkoriskin myös kokonaismarkkinariskin sekä valuuttakurssiriskin ja osakeriskin VaR-luvut. Vuoden lopun kokonaismarkkinariskin määrä oli hieman pienempi kuin vuoden 2015 lopussa (kuviot 10). Osakesijoitusten määrä kasvoi edellisvuotisesta. Osakesijoitukset tehdään epäsuorina sijoituksina osakerahastojen kautta. Sijoitukset jakautuvat useille markkinoille ja useisiin yhtiöihin,

Kuvio 10.
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden markkinariskin VaR-luvut vuonna 2016*



* Päivän ajanjakso, 99 prosentin luottamustaso.

Lähde: Suomen Pankki.

mikä pienentää osakesijoituksiin liittyviä riskejä.

Luotto-, likvidiys- ja operatiivisissa riskeissä ja niiden hallinnassa ei merkittäviä muutoksia

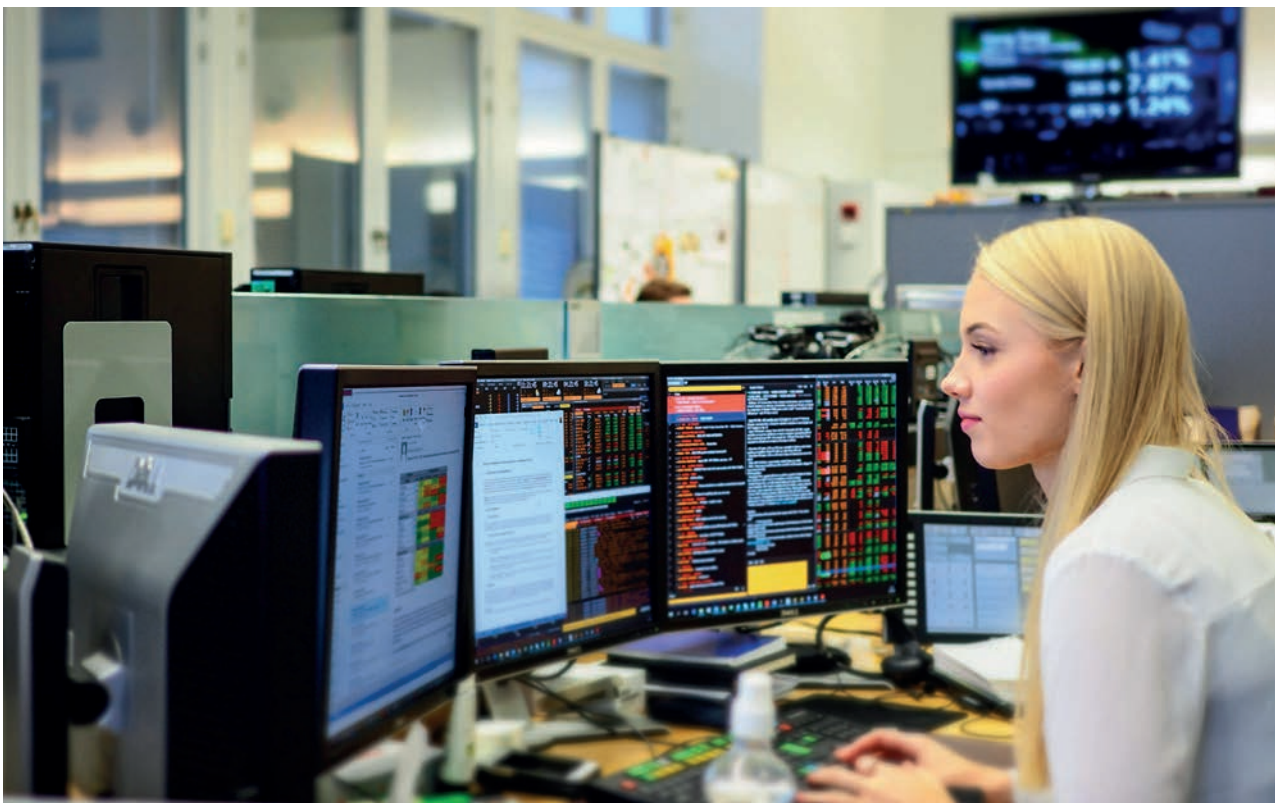
Myös sijoitusten kokonaisluottoriskiä mitataan ja seurataan erillisen luottoriski-VaR-menetelmän avulla. Sijoituksiin liittyvää luottoriskiä hallitaan lisäksi hajauttamalla sijoitukset asetettujen limiittien mukaisesti useisiin liikkeeseenlaskijoihin ja vastapuoliin.

Sijoituskohteena olevien arvopapereiden liikkeeseenlaskijoille sekä käytettäville vastapuolille on asetettu kriteerit, joilla pyritään varmistamaan vastapuolien ja liikkeeseenlaskijoiden riittävä luottokelpoisuus. Luottokelpoisuuden arvioinnissa hyödynnetään muun muassa luottoluokittajien antamia julkisia luokituksia sekä markkinapohjaisia indikaattoreita.

Likvidiysriskiä pyritään hallitsemaan rajoittamalla sijoitusosuutta yksittäisten liikkeeseenlaskujen tai liikkeeseenlaskijan velan kokonaismäärän suhteen. Lisäksi joidenkin instrumenttien maturiteetin pituudelle on rajoitteita, ja myös arvopapereiden lainausta ja lyhyeksimyntiä rajoitetaan.

Vaikka erillisestä likvidivarallisuuden käsitteestä oman rahoitusvarallisuuden hallinnoinnissa luovuttiin vuoden 2016 aikana, sijoitusinstrumenttien luonteeseen kiinnitetään edelleen huomiota. Merkittävä osa varallisuudesta pidetään yhä sijoitettuna sijoitusinstrumentteihin, jotka ovat myytävissä lyhyessä ajassa ja pienin kustannuksin.

Operatiivisista riskeistä valvotaan muun muassa henkilöstö- ja tietojärjestelmäriskkejä. Niitä pyritään hallitsemaan esimerkiksi säännöllisesti testattavien ja riittävien varajärjestelyjen sekä luotettavien ja hyvin dokumentoitujen työkulkujen ja työohjeiden avulla.



Kuva: Peter Mickelsson.

Setelit ja kolikot

Suomen Pankin huolehtii siitä, että suomalaisilla on käytettävissään eurokäteistä. Käytännössä keskuspankki hoitaa tämän ammattimaisten rahahuollon toimijoiden kuten automaattiyhtiöiden, pankkien, kauppojen ja rahankuljetusyhtiöiden jakelujärjestelmien kautta. Samoin kuin muissakin euromaissa valtaosa eurosetelistöstä jaetaan Suomessa yleisön käyttöön automaattiverkoston kautta. Suurin osa käteisestä palautuu vähittäiskaupasta rahoitusyhtiöiden keräämänä, lajittelemana ja kuljettamana keskuspankkiin. Suomen Pankki tarkistaa kierrosta palautuvien euroseteleiden aitouden ja kunnon sekä poistaa samalla huonokuntoiset setelit kierrosta ja vaihtaa ne uusiin.

Setelistön liikkeeseenlasku Suomen Pankista jatkui edelleen yleistä talouskasvua ja yksityisen kulutuksen kehitystä vauhdikkaampana (kuvio 11). Vuonna 2015 alkanut 50 euron seteleiden muita seteleitä nopeampi tilausten kasvuvauhti jatkui vuonna 2016. Käteisen liikkeeseenlaskuun näyttää vaikuttavan yhä voimakkaammin se, että käteistä tarvitaan käytettäväksi ulkomailla. Kotimaassa sen sijaan käteisen maksuvälinekäyttö vähenee hitaasti. Tilastokeskuksen rahoitustilinpäädön avulla lasketun arvion mukaan Suomessa liikkeeseen lasketusta käteisestä miltei puolet on siirtynyt Suomen ulkopuolelle (kuvio 12).

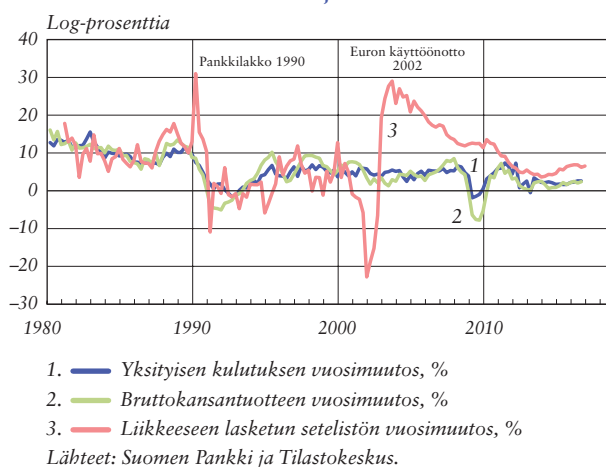
Käteisen saatavuus heikkeni edelleen

Valtiot tai keskuspankit ovat aina laskeneet liikkeeseen seteleitä ja kolikoita nimenomaan helpottamaan maksamista ja taloudellisen ostovoiman siirtämistä tuonnemaksi käteissäastöjen avulla. Fyysisenä maksutapana käteinen sopii vähittäiskaupassa lähinnä vain kasvokkaiseen kaupankäyntiin, maksuautomaattikäyttöön, henkilöiden välisiin maksuihin sekä tulonsiirtoihin. Sähköisten maksuvälineiden kehittyessä ja kaupankäynnin siirtyessä laajemmin verkkokauppaan käteisen käyttö vastaavasti vähenee.

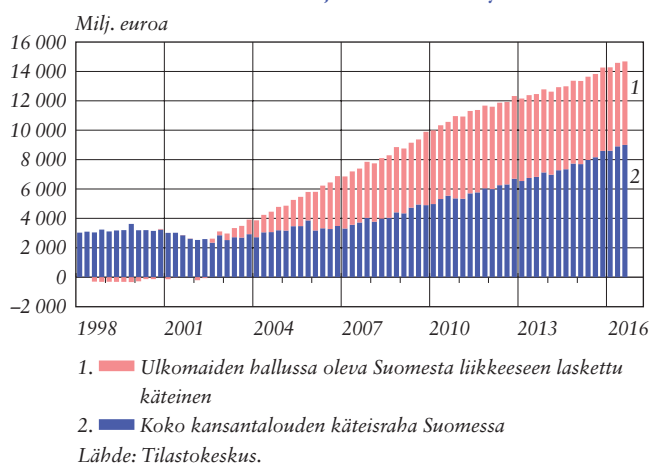
Käteisen käyttöä vähentää niin ikään se, että sen saatavuus keskeisten jakelukanavien kautta on heikentynyt. Lisäksi käteisen käyttömahdollisuudet ovat viime aikoina vähentyneet, koska on alettu rajoittaa käteismaksujen hyväksymistä julkisissa maksuissa, kuten esimerkiksi parkkiautomaateissa, kirjastojen sakkomaksuissa, veronmaksuissa ja julkisen liikenteen matkalipuissa.

Pankkiautomaatteja ylläpitävä Automatia aloitti laajan käteisnostoautomaattien

Kuvio 11.
Liikkeeseen laskettu setelistö ja taloudellinen aktiivisuus



Kuvio 12.
Suomessa liikkeessä oleva ja ulkomaille viety käteinen



korvaamisen kierrätysautomaateilla eli ns. TalletusOtto-automaateilla vuonna 2015. Tuolloin käytöstä poistettiin nettomääräisesti yhteensä 117 pankkiautomaattia. Vuoden 2016 aikana poistettiin edelleen 87 Otto-automaattia. Automatia pyrkii säilyttämään automaattien tapahtumien lukumäärän riittävän suurena tehokkuus- ja kannattavuussyistä. Vuonna 2016 yhtä automaattia kohden tehtiin kuukaudessa runsaat 7 400 automaattinostoa.

Useat Suomessa toimivat talletuspankit ilmoittivat vuoden 2016 aikana alkavansa veloittaa asiakkaitaan kuukausittain tietyn lukumäärän ylittävistä käteisen pankkiautomaattinostoista. Veloituksella pyrittiin paitsi kattamaan käteisnostoista pankeille aiheutuvia kustannuksia myös vähentämään käteisnostojen kokonaislukumäärää, sillä pankit maksavat automaattinostoista tapahtumakohtaisia nostomaksuja käteisautomaattien ylläpitäjille. Osaksi näiden veloitusten vuoksi keskimääräiset automaattinostot ovat suurentuneet jo yli 105 euron.

500 euron setelin liikkeeseenlasku loppuu

Useissa euromaissa on jo rajoitettu suurten käteissummien käyttöä, jotta veronkiertoon liittyvä myynti ohi kirjanpidon hankaloituisi. Kansainvälisessä rahapoliittisessa keskustelussa nollakorkoisen käteisen

olemassaoloa on myös pidetty esteenä negatiivisille rahapolitiikkakoroille.

Vuoden 2016 alkupuolella julkinen keskustelu suurten euroseteleiden väitetyistä osallisuudesta harmaaseen talouteen, huumekauppaan ja terrorismin rahoittamiseen kypsyi siihen pisteeseen, että EKP:n neuvosto päätyi toukokuussa 2016 lopettamaan suurimman eurosetelin eli 500 euron setelin valmistuksen ja poistamaan sen uudesta setelisarjasta.

Päätöksen käytännön toteutuksen valmistelu jäi setelikomitean tehtäväksi. Kun uuden Europa-setelisarjan suurimmat setelit, 100 ja 200 euroa, on laskettu liikkeeseen, kierrosta palaavat 500 euron setelit poistetaan lopullisesti kierrosta sitä mukaa kuin niitä palautuu keskuspankkiin. Samalla kuitenkin korostettiin, että keskuspankit lunastavat näitä seteleitä ikuisesti.

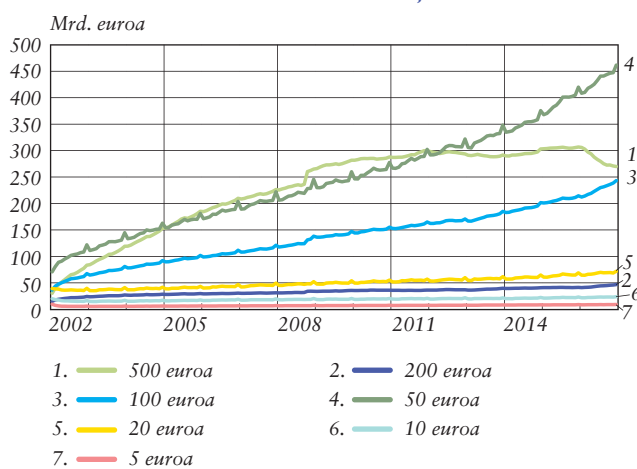
Päätös 500 euron setelin liikkeeseenlaskun lopettamisesta vuoden 2018 lopulla näkyi jo alkuvuodesta 2016 euroalueen setelistössä: 500 euron seteleitä ryhdyttiin palauttamaan ja korvaamaan 100, 50 ja 200 euron seteleillä (kuvio 13). Eurosetelistön kokonaismäärä ei ole arvomääräisesti kääntynyt laskuun, vaikka 500 euron osuus eurosetelistön kokonaisarvosta oli vuoden 2016 lopussa laskenut jo 24 prosenttiin.

20 euron setelin vaihto eteni

Marraskuun 2015 lopussa laskettiin liikkeeseen suuruusjärjestyksessä Europa-sarjan kolmas seteli eli 20 euroa. Aiemmin oli 5 ja 10 euron uudistuksen yhteydessä havaittu, että näiden pienten seteleiden todellinen kierrossa ollut setelikanta Suomessa on ilmeisesti enintään puolet siitä, mitä kaikkiaan on laskettu liikkeeseen Suomen Pankista. Tämä on ollut yllätys, sillä pienempiä seteleitä ei ole ollut käytännössä tarjolla automaateista, ja niitä pidetään etupäässä vaihtorahoina kolikoiden tapaan. Tämän vuoksi niiden ei juuri ole oletettu kulkeutuvan lompakoissa muihin euromaihin. Pienimpien 5 ja 10 euron setelien vanhan sarjan varastot on jo käytännössä kulutettu loppuun, ja vanhan sarjan palautuminen Suomen Pankkiin on hidastunut vähäiseksi.

Uutta 20 euron seteliä laskettiin liikkeelle runsaasti ensimmäisinä kuukausina, jotta se tulisi tutuksi käteisen käyttäjille. Myöhemmin kuukausina on laskettu liikkeeseen taas runsaammin myös vanhaa

Kuvio 13.
Euroseteleiden liikkeeseenlasku setelilajeittain euroalueella



sarjaa, jotta niiden varastot saataisiin käytettyä. Kaikkiaan 20 euron setelin vaihtoperaatio on tästä syystä ollut toistaiseksi melko hidaskäyttö, mutta vaihto nopeutui jo vuoden 2016 lopulla, kun Suomen Pankin vanhan sarjan varastot loppuivat (kuvio 14).

Setelinlajittelukoneet uusitaan

Suomen Pankki huolehtii kierrossa olevan setelistön kunnosta. Keskuspankin lajittelussa setelistö käy läpi koneellisen aitous- ja kuntotarkistuksen. Seteleiden kuntotarkistus käsittää esimerkiksi likaisuuden, repeämien, taitosten, töherrysten ja kulumien tarkistamisen. Hyväkuntoiset setelit palauteaan takaisin kiertoon ja huonokuntoiset tuhoataan.

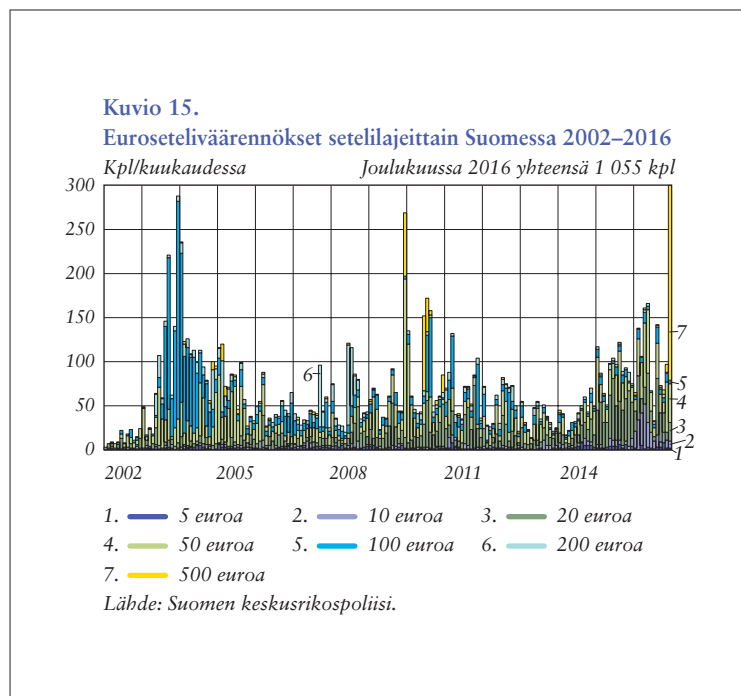
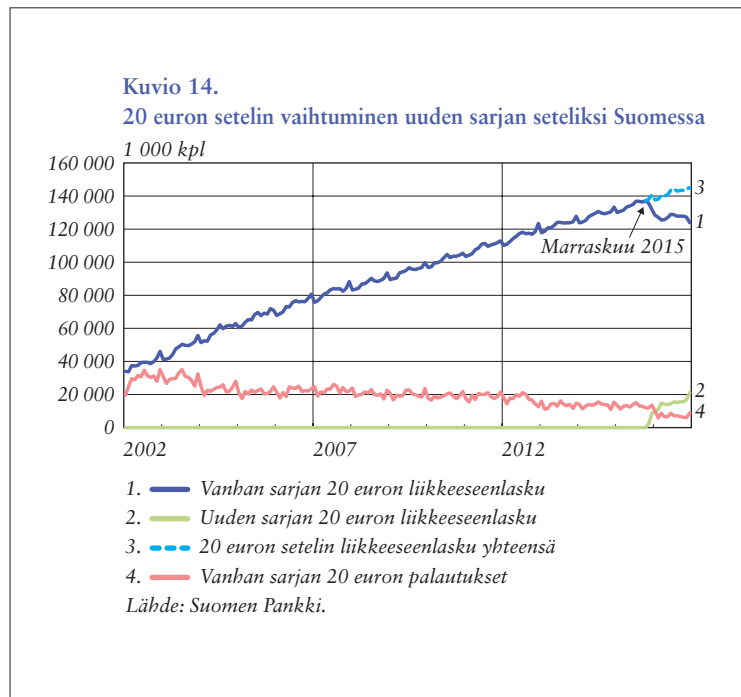
Tammikuussa 2016 Suomen Pankin johtokunta hyväksyi tarjouskilpailun uusien lajittelukoneiden hankkimiseksi. Uusilla lajittelukoneilla korvataan vanhat De La Rue CPS 1800 -koneet, jotka lähestyivät jo käyttöikänsä loppua ja joiden tekniikka alkoi olla vanhentunutta. Tarjouskilpailun voitti saksalainen Giesecke & Devrient, joka on tällä hetkellä markkinajohtaja keskuspankkien käyttämässä lajittelukoneissa Euroopassa. Hankinta- ja huoltosopimukset kahdesta BPS M7 -koneesta allekirjoitettiin syyskuussa 2016, ja koneet ovat tuotantokäytössä huhtikuun 2017 alussa. Nämä lajittelukoneet pystyvät käsittelemään jopa 33 seteliä sekunnissa.

Seteliväärennösten määrä kasvoi

Seteliväärennösten levittäminen on ollut Suomessa aikaisemmin yleisempää kesäkuukausina. Ulkomaisten levittäjien on ollut helpompi levittää väärennöksiä mm. kesän suurissa yleisötapahtumissa, joissa käytetään runsaasti käteistä.

Alkuvuodesta 2016 Suomessa levitettiin erityisesti uuden setelisarjan 10 euron väärennöksiä, kun taas loppukeväästä levitettiin 50 euron väärennöksiä. Tavallisuudesta poiketen kierrosta tavattujen väärennösten määrä väheni tällä kertaa kesäheinäkuussa, mutta lisääntyi uudelleen taas loppuvuodesta (kuvio 15).

Seteliväärennösten määrä kasvoi edellisvuotisesta, ja väärennöksiä ilmaantui lopulta tähänastisen eurokauden historian ennätysmäärä (2 171 kpl), josta lähes puo-



let aiheutui yksittäisestä 500 euron setelin väärennöstapauksesta yksityisessä kaupassa joulukuussa 2016. Muiden euromaiden tilanteeseen verrattuna Suomessa kierrossa tavattujen väärennösten määrä on kuitenkin edelleen pienimpiä.

Muu toiminta

Tutkimus

Taloudellinen tutkimus tukee Suomen Pankin politiikkavalmistelua, toiminnan kehittämistä ja ulkoista vaikuttavuutta. Tutkimuksen tavoitteena on saavuttaa kansainvälinen huipputaso keskuspankin kannalta keskeisillä tutkimusalueilla. Näin Suomen Pankki voi osallistua rahapolitiikasta ja rahoitusmarkkinoiden kehittämisestä käytävään keskusteluun sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Suomen Pankin tutkimusyksikön merkitys politiikkatyössä säilyi keskeisenä myös vuonna 2016. Poliittikkatyö, mukaan lukien työskentely eurojärjestelmän työryhmissä, tuki tavoitteita lisätä tutkijaeconomistien näkyvyyttä julkisina asiantuntijoina.

Väestörakenteen muutoksen ja maahanmuuton vaikutukset keskeinen tutkimusteema

Tärkeitä taloustutkimuksen teemoja ja kansainvälistä tutkijayhteisöä työllistäneitä aiheita vuonna 2016 olivat väestörakenteen muutoksen ja massiivisen maahanmuuton kokonaistaloudelliset vaikutukset, mukaan lukien näiden seuraamukset julkisen talouden kestävyyskannalta, pitkään matalina pysyvien korkojen vaikutukset odotettuun ja toteutuvaan inflaatioon ja omaisuuserien hintoihin sekä rahapolitiikan tulevat haasteet ja uudet regiimit.

Tulojen ja varallisuuden epätasaista jakaantumista koskevat kysymykset ovat nyt varsin keskeisesti esillä makrotaloustieteellisessä tutkimuksessa. Tilastoista ilmenee selvästi, että yli 30 viime vuotta tuloerot erityisesti ylimmässä tuloluokassa ovat kasvaneet voimakkaasti joissakin maissa, kuten esimerkiksi Yhdysvalloissa. Myös Suomessa tulo- ja varallisuuserot ovat suurentuneet.

Maiden välillä on kuitenkin eroja. Ranskassa ja Japanissa vastaavat tuloerot ovat kasvaneet vain vähän. Kansainvälistä tutkijayhteisöä kiinnostaa erityisesti, mitkä taloudelliset tekijät voisivat selittää maiden välillä nähtyä erilaista kehitystä. Yrittäjätoiminta näyttäisi olevan tässä suhteessa merkittävä, ellei keskeinen, tekijä.

European Summer Symposium in International Macroeconomics -kokous ensi kertaa Suomessa

Suomen Pankki oli vuonna 2016 mukana järjestämässä kansainvälisiä tieteellisiä kokouksia tutkimustoimintaansa liittyvistä aiheista. Toukokuussa pankki isännöi nelipäiväistä kokousta ”European Summer Symposium in International Macroeconomics”, joka on Lontoossa toimivan Centre for Economic Policy Research -instituutin merkkituote. Kokous järjestetään joka toinen vuosi Espanjan Tarragonassa ja joka toinen vuosi Espanjan ulkopuolella. Kokous on kansainvälisesti erittäin näkyvä ja korkealuokkainen.

Kesäkuussa Suomen Pankki isännöi Helsingissä pidettyä yksipäiväistä ”Going Cashless” -kokousta, jossa keskusteltiin vilkkaasti vaihtoehtoisista keinoista päästä eroon nimelliskorkojen alarajasta. Käteisestä luopuminen on yksi näistä vaihtoehtoista. Elokuussa pankki oli kuudetta kertaa mukana São Paulossa järjestetyssä vuotuisessa kansainvälisessä seminaarissa ”Risk, Financial Stability and Banking”, jota isännöi Banco Central do Brasil. Parhaat kokouksessa esitetyt tutkimukset julkaistaan tulevassa Journal of Financial Stability -erikoisjulkaisussa.

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos

Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT) keskittyy ensisijaisesti soveltavaan tutkimukseen, jossa painottuvat raha- ja valuuttapoliittiset kysymykset sekä rahoitusjärjestelmien toiminta. Ensisijaisina kohteina ovat Venäjä ja Kiina, vaikka monissa tutkimusasetelmissä onkin luontevaa käyttää laajempia vertailevia aineistoja.

Toisiaan tukevat tutkimus, seuranta ja ennustetyö muodostavat perustan BOFITin asiantuntijatoiminnalle. Vuonna 2016 tuli kuluneeksi 25 vuotta tutkimuslaitoksen perustamisesta.

Vuonna 2016 tutkimuslaitos jatkoi suosittua viikkokatsauksensa julkaisemista suomeksi ja englanniksi. Viikkokatsauksella on noin 1 800 tilaajaa ympäri maailmaa. Lisäksi järjestettiin ajankohtaisiin teemoihin liittyvät tietoiskut Venäjän ja Kiinan taloudesta. Venäjää ja Kiinaa käsittelevät suomenkieliset tietoiskut ovat olleet suosittuja, ja niillä on suuri määrä seuraajia.

Rahoitusykli selittää rahapolitiikan pitkän aikavälin vaikutuksia

Suomen Pankin keskustelualoitesarjassa julkaistiin vuonna 2016 reilut 30 tutkimusta. Makrotaloudelliseen analyysiin keskittyvissä projekteissa tarkasteltiin mm. taloudenpitäjien odotuksia, nollakasvua ja finanssipolitiikkaa, rahapolitiikkaa ja rahoitusykliä äärimmäisen matalien korkojen oloissa sekä rahapolitiikan ja makrovakauserien vuorovaikutusta talouden vakauttamisessa.

Tulokset osoittavat, että talous voi ajautua pitkän aikavälin deflatoriseen nollakasvuun, mikäli vallitsevat odotukset ovat riittävän pessimistiset. Uusimpien, vaihtoehtoisin menetelmiin perustuvien arvioiden mukaan luonnollinen reaalikoron taso Yhdysvalloissa on korkeampi kuin aiemmat arviot antavat ymmärtää. Rahapolitiikalla on tulosten mukaan myös rahoitusyklin kautta kestävä vaikutus talouden tuotantoon ja reaalikorkoihin. Lisäksi tulosten mukaan rahapolitiikka ei yksin kykene tasaamaan talouden suhdanteita, jos rahoitusmarkkinoiden toiminnan tehokkuus heikkenee kannustinongelmasta aiheutuvan kitkatekijän vuoksi. Erillinen makrovakauserien politiikka voi tällöin osoittautua hyödylliseksi, erityisesti silloin, kun häiriön lähde on pankkisektori itse.

Makrotaloudellisissa analyyseissä tarkasteltiin myös EKP:n tekemän inflaatioon liittyvän kyselytutkimuksen informatiivisuutta, pankkien ja tuotannollisten yritysten julkista rahoitusta kriisiaikoina sekä väestön ikärakenteen ja inflaation välistä yhteyttä. Tulokset osoittavat, että kyselytutkimuksen yksittäiset vastaukset vaihtelevat paljon, minkä vuoksi euroalueen inflaatiota koskevia odotuksia on tarkasteltava myös mikrotasolla. Luottomarkkinat voivat olla erityisen haavoittuvia suhteessa pankkien pää-

omaan vaikuttaviin tekijöihin, mikäli pankkien pääoma on niukempaa kuin yritysten. Julkisella rahoituksella voi tällöin olla positiivisia puskurivaikutuksia, jos julkinen valta kantaa osan mahdollisista luotto-tappioista. Julkisella rahoituksella voi olla kielteisiä kannustinvaikutuksia. Empiirisesä työssä osoitetaan lisäksi, että pitkän aikavälin inflaatiovauhdin ja väestön ikärakenteen välillä on hämmästyttävä yhteys: nuorilla ja vanhoilla ikäluokilla on inflaatiota kiihdyttävä vaikutus.

Muissa pankin tutkimusprojekteissa tarkasteltiin mm. rahoituskriisien tilastollista ennakkointia, ajan mittaan vaihtelevaa korkojen alarajaa varjokorkomalleissa sekä pankkiasiakkaiden siirtymäkustannuksia ja rahoitusvakautta. Ns. yksikköjuuritesteihin perustuvia menetelmiä on pitkään käytetty omaisuuserien hintakuplien tunnistamisessa. Uusien tulosten mukaan yksittäisistä aikasarjoista tunnistetut varoitussignaalit voidaan yhdistää indikaattoriksi, jolloin tiheämmän havaintojen aikasarjoja voi hyödyntää signaalin aikaistamiseksi. Varjokorkoja käsittelevässä mallissa puolestaan osoitetaan, että ajan myötä vaihteleva nimelliskorkojen alaraja soveltuu euroalueelle paremmin kuin vakioitu alaraja. Koron alarajan vaihtelu näyttäisi liittyvän euroalueen talletuskorkoon ja on siis yhteydessä alueen rahapolitiikkaan. Talletusmarkkinakilpailun kiristymisen vaikutukset pankkien vararikkojen todennäköisyyteen riippuvat uuden tutkimuksen mukaan ratkaisevasti siitä, kilpailevatko pankit olemassa olevista asiakassuhteista vai näiden asiakassuhteiden muodostumisesta. Edellinen horjuttaa ja jälkimmäinen vakauttaa pankkimarkkinoita.

erityisesti verkossa, jossa näytetään suorat lähetykset.

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen tutkimukset julkaistaan ensi vaiheessa yksikön omina keskustelualoitteina ja myöhemmin vertaisarvioituissa tieteellisissä aikakauslehdissä. Vuoden 2016 aikana ilmestyi 20 keskustelualoitetta. Lisäksi BOFIT Policy Brief -sarjassa ilmestyi 11 lyhempää raporttia. Omien tutkijoiden artikkeleiden lisäksi keskustelualoitteina julkaistaan laitoksen vierailevien tutkijoiden artikkeleita ja yksikön seminaareissa ja työpajoissa esiteltäviä tutkimuksia. Vuonna 2016 Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitoksessa oli 28 vierailevaa tutkijaa 12 maasta.

Tutkimuslaitos julkaisi ennusteet Venäjän ja Kiinan talouden lähivuosien näkymistä Suomen Pankin kansainvälisen talouden ennusteen yhteydessä maalisi- ja syyskuussa. Venäjän tilanteen pysyminen vaikeana ja erilaiset heijastusvaikutukset Kiinan talouskasvun hidastumisesta ovat osaltaan lisänneet siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen analyysien kysyntää sekä Suomessa että maamme rajojen ulkopuolella. Myös esiintymiset erilaisille yleisöille ja median kiinnostus Venäjän ja Kiinan kehitykseen ovat pysyneet huomattavina.

Marraskuussa järjestettiin BOFITin 25-vuotisjuhlakonferenssi Finlandia-talossa. Konferenssi kokosi yhteen suuren määrän Venäjän, Kiinan ja muiden maiden talouksista kiinnostuneita. Konferenssin pääpuhujina olivat Justin Yifu Lin (Peking University, aiemmin Maailmanpankin pääekonomisti) ja Gerárd Roland (University of California, Berkeley). Professori Lin oli puheessaan varsin optimistinen Kiinan talouskasvun suhteen, kunhan talouspolitiikka pysyttelee kasvua tavoittelevana. Professori Roland puolestaan tarkasteli viimeisten 25 vuoden aikana nähdyn Keski- ja Itä-Euroopan maiden järjestelmämuutoksen opetuksia taloustieteelle ja -politiikalle.

Syyskuussa BOFIT järjesti neljännen Kiinan talouden kehitystä käsitelleen konferenssin. Toisena järjestäjänä tässä tapahtumassa oli City University of Hong Kong. Aiheena oli Kiinan rahoitusjärjestelmän ja maailmantalouden välinen vuorovaikutus. Kiinan talouden jatkaessa avautumistaan sen rahoitusmarkkinoiden vaikutus muuhun maailmantalouteen kasvaa entisestään. Konferenssin

pääpuhujina olivat Kjetil Storesletten (University of Oslo) ja Michael Melvin (University of California, Santa Cruz). Lokakuussa järjestettiin Moskovassa työpaja ”Banking in Emerging Markets: Challenges and Opportunities” yhteistyössä venäläisen Higher School of Economics -yliopiston kanssa.

Tilastot

Suomen Pankki vastaa euroalueen rahoitus-tilastojen Suomea koskevien tietojen tuottamisesta Euroopan keskuspankille. Vuonna 2016 lakisääteiset Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) ja kansainvälisten järjestöjen edellyttämät tilastot tuotettiin vaa-ditun laajuisina ja annettujen aikataulujen mukaisesti.

Eurojärjestelmän suurin tilastohanke lähivuosina on yhteisen luottokohtaisen tietokannan rakentaminen. Projekti käynnistettiin Suomen Pankissa vuonna 2016. Projektissa rakennetaan kansalliseen luotto-tietokannan tiedonkeruuseen ja tietojen käsittelyyn tarvittavia tietojärjestelmiä. Järjestelmien on määrä olla valmiina ja toiminnassa vuonna 2018.

Ensimmäisessä vaiheessa uusi luotto-kohtainen tietokanta kattaa luottolaitosten yrityksille ja muille oikeushenkilöille myöntämät lainat. Tulevaisuudessa tietokantaa mahdollisesti laajennetaan kattamaan myös rahoitusvalvonnan tietotarpeita, kotitalouksien lainoja sekä myös muiden lainantantajien kuin luottolaitosten myöntämiä lainoja. Kansallisessa toteutuksessa säännöllinen yhteistyö rahoitustoimialan kanssa on alusta alkaen ollut tärkeää ja työtä on tehty ryhmässä, johon kaikki halukkaat luottolaitokset on kutsuttu osallistumaan.

Vuonna 2016 aloitettiin myös kaksi uutta EKPJ-tilastointia, joista toinen koskee vakuutuslaitosten tasetietoja ja toinen pankkien toimia rahamarkkinoilla. Neljännesvuosittaisen vakuutuslaitostilastoinnin tiedot raporttoitiin EKPJ:lle ensimmäisen kerran kesällä 2016. Tiedonkeruu on toteutettu yhdenmukaisesti vakuutusvalvonnan vaka-varaisuustiedonkeruun (ns. Solvenssi II) kanssa, ja sama keruu palvelee myös Tilastokeskuksen rahoitustilipidon tarpeita. Päivittäinen rahamarkkinatilastointi aloitettiin heinäkuun 2016 alussa. Tilasto kattaa rahamarkkinoilla toteutetut vakuudelliset ja vakuudettomat rahoitustaloustoimet sekä eräitä johdannaistaloustoimia.

Yksityiskohtainen luottotietokanta tukee päätöksentekoa

Euroopan keskuspankin neuvosto hyväksyi toukokuussa 2016 asetuksen (EKP/2016/13) uuden, euroalueen laajuisen yhdenmukaisen yksityiskohtaisen luottotietokannan perustamisesta. Asetuksen myötä euroalueen jäsenvaltiot alkavat syyskuusta 2018 lähtien kerätä yhdenmukaisin määritelmien ja tietosisällöin luottokohtaisia tietoja luotoista sekä luottoriskeistä.

Uusi luottotietokanta sisältää tietoja luottolaitosten oikeushenkilöille (ei-luonnollisille henkilöille) myöntämistä lainoista, niihin liittyvistä suojauksista sekä lainoihin tai suojauksiin liittyvistä osapuolista. Kerättäviä tietomääreitä on luottotietokannassa noin sata. Aiemmin euroalueella on kerätty ainoastaan arvopapereista tietoja arvopaperikohtaisesti, kun taas muihin tase-eriin kohdistuvia tietoja on kerätty yleisemmällä tasolla kuin sopimuskohtaisesti. Nyt perustettavan luottotietokannan voidaan katsoa olevan alku uudelle aikakaudelle, kun tietoja kerätään jäsenvaltioissa samoin periaattein yhä yksityiskohtaisemmalla tasolla.

Päätöksenteon ja analyysin tueksi

Monissa Euroopan unionin jäsenmaissa on pitkät perinteet – usein kansallisten keskuspankkien ylläpitämien – luottorekistereiden hyödyntämisestä. Luottorekistereiden tietosisällöt kuitenkin vaihtelevat merkittävästi maittain, eivätkä eri maissa kerätyt tiedot siten ole kovin vertailukelpoisia. Sen sijaan esimerkiksi pohjoismaisissa keskuspankeissa ei ole lainkaan pidetty yllä luotto- tai luotonottajakohtaisia rekistereitä tai tietokantoja. Uusi euroalueen laajuinen luottotietokanta luo samoin periaattein ja lähtökohdin kerätyn aineiston, jota voidaan hyödyntää alueen päätöksenteossa jo kerätävien tilastojen rinnalla.

Yksityiskohtaista luottotietokantaa voidaan hyödyntää muun muassa maiden rajat ylittävien riskien seurannassa, rahapolitiikan operaatioiden seurausten analysoinnissa, riskienhallinnassa, rahoitusvakauden seurannassa, makrovakauseräpolitiikassa ja tutkimuksessa. Lisäksi tiedot ovat hyödynnettävissä pankkivalvonnassa. Konkreettinen esimerkki luottotietokannan tuomista mahdollisuuksista on pienten ja keski suurten yritysten luotonannon ja velkaantu-

neisuuden analysointi: PK-yritysten ulkoinen rahoitus perustuu euroalueella pitkälti pankkien luotonantoon. PK-yritysten merkitys euroalueen pankkijärjestelmässä on huomattava, ja siten tarkemmat mahdollisuudet analysoida luotonottoa tukevat osataan euroalueen päätöksentekoa.

Viime finanssikriisin jälkeen järjestämättömien luottojen määrä kasvoi voimakkaasti osassa euroalueen maita. Yhdenmukaistettu luottotietokanta mahdollistaa järjestämättömien luottojen aiempaa tehokkaamman seurannan sekä paremmat työkalut näiden luottojen syiden analysointiin. Entistä tarkemmalla analyysillä voidaan tukea euroalueen päätöksentekoa, jotta vastaavien tapahtumaketjujen syntymiseltä voitaisiin välttyä.

Luottotietokanta Suomen Pankissa

Vuonna 2010 Suomen Pankki yhdisti muun muassa luottolaitoksiin kohdistuvat Euroopan keskuspankin tase- ja korkotietovaatimukset, arvopaperikohtaiset raportointivaatimukset sekä Kansainvälisen järjestelypankin tietovaatimukset samaan tiedonkeruuseen. Luottolaitokset raportoivat tiedot veloistaan ja saamisistaan Suomen Pankille ainoastaan kertaalleen, minkä jälkeen Suomen Pankki johtaa eri tiedot eri viranomaisille näiden vaatimusten mukaisesti. Saman tiedonkeruun sisällä raportoitavat tiedot takaavat keskenään johdonmukaiset tilastotiedot.

Entistä yksityiskohtaisemmat luottokohtaisten tietojen raportointivaatimukset vaativat keskuspankeilta uudistumista. Perustaessaan analyttisen luottotietokannan Suomen Pankin tilastoyksikkö on historiansa suurimman tietojärjestelmäprojektin edessä. Tässä jo alkaneessa ns. LuoTi-projektissa Suomen Pankki luo järjestelmän, jolla voidaan käsitellä yhä yksityiskohtaisempaa tietoa.

Ensi vaiheessa järjestelmään sisällytetään luottokohtaiset tiedot. Tulevaisuudessa tilastoyksikön tavoitteena on yhdistää jo olemassa olevat tietovaatimukset osaksi uutta järjestelmäkokonaisuutta, jolloin luottolaitosten raportointitaakka pysyisi kasvavista tietovaatimuksista huolimatta mahdollisimman pienenä.

Vuonna 2016 valmisteltiin myös vakuutussektorin lisäeläkerahastoja koskevaa EKPJ-tilastoinnin laajennusta. Arvopaperitilastoinnissa jatkettiin työtä liikkeenlaskutilastojen tietopohjan muuttamiseksi EKP:n keskitettyyn arvopaperirekisteriin pohjautuvaksi.

Lisäksi Suomen Pankin, Tilastokeskuksen ja Valtiokonttorin yhteistyönä valmisteltiin Suomen liittymistä Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ns. SDDS+-järjestelmään. SDDS+ on valuuttarahaston laajennettu talustilastojen julkaisujärjestelmä, joka kattaa useita uusia tietokategorioita. Mukana olevat maat sitoutuvat näiden tilastojen ajantasaiseen julkaisuun. Suomi liittyy järjestelmään vuoden 2017 alkupuolella.

Kansainvälinen toiminta

Suomen Pankki osallistuu Euroopan keskuspankkijärjestelmän päätöksentekoon ja työhön. Pankki myös vastaa lain mukaan Suomen yhteyksistä Kansainväliseen valuuttarahastoon (International Monetary Fund, IMF) ja on osakkeenomistajana Kansainvälisessä järjestelypankissa (Bank for International Settlements, BIS). Lisäksi Suomen Pankki vaikuttaa monipuolisesti useilla pohjoismaisilla, eurooppalaisilla ja muilla kansainvälisillä foorumeilla.

Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ)

Euroopan keskuspankin (EKP) neuvosto on eurojärjestelmän ylin päättävä elin. Se koostuu EKP:n johtokunnan kuudesta jäsenestä ja euroalueen 19 maan kansallisen keskuspankin pääjohtajasta.

Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen on EKP:n neuvoston jäsen. Johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen toimi hänen henkilökohtaisena varajäsenenään. Liikanen on jäsenenä myös EKP:n yleisneuvostossa, johon kuuluvat EKP:n pääjohtaja ja varapääjohtaja sekä kaikkien 28 EU-maan kansallisten keskuspankkien pääjohtajat.

EKP:n neuvosto kokoontuu Frankfurtissa keskimäärin kahdesti kuukaudessa. Rahapolitiikkaa käsitteleviä kokouksia järjestetään kuuden viikon välein. Muissa kokouksissa käsitellään EKP:lle ja eurojärjestelmälle kuuluvia muita tehtäviä ja vastuualueita. EKP:n neuvosto tekee myös euroalueen merkittäviä luottolaitoksia kos-

kevat pankkivalvontapäätökset. Vuonna 2016 EKP:n neuvosto piti yhden kokouksen Frankfurtin ulkopuolella. Tällöin kokouspaikkana oli Wien Itävallassa. Neuvosto piti myös puhelinkokouksia ja teki päätöksiä kirjallista päätöksentekomenettelyä käyttäen.

Suomen Pankin johto ja asiantuntijat osallistuivat Euroopan keskuspankkijärjestelmän työhön kaikissa sen valmisteluportaissa. Suomen Pankista oli vähintään yksi jäsen kussakin komiteassa ja useimmissa komiteoiden alaisissa työryhmissä. Pääjohtaja Liikanen oli puheenjohtajana EKP:n tarkastuskomiteassa (Audit Committee), jonka tehtävänä on parantaa EKP:n ja eurojärjestelmän hallintoa ja valvontaa. Johtokunnan varapuheenjohtaja Hakkarainen toimi puheenjohtajana EKPJ:n budjettikomiteassa (Budget Committee). Lisäksi Hakkarainen toimi pankkivalvonnan kustannuksia ja maksuja selvittävän foorumin puheenjohtajana. Vuoden 2016 aikana 17 suomenpankkilaista työskenteli EKP:ssä eripituisissa määräaikaisissa asiantuntija-tehtävissä.

EKP:n neuvosto ja euroalueen pankkeja koskevia valvontapäätöksiä valmistelevalle valvontaelin (Supervisory Board) pitivät vuoden aikana neljä yhteiskokousta, joissa keskusteltiin makrovakausteemoista.

Kansainvälinen valuuttarahasto

Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen on Suomen edustaja Kansainvälisen valuuttarahaston korkeimmassa päätöksentekuelimessä, hallintoneuvostossa. Hänen varajäsenenään toimi Suomen Pankin johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen. Lokakuussa 2016 hallintoneuvoston vuosikokous pidettiin Yhdysvaltojen pääkaupungissa Washington DC:ssä.

Valuuttarahaston neuvoa-antava kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitea (International Monetary and Financial Committee, IMFC) kokoontui huhti- ja lokakuussa Washington DC:ssä. Molemmissa kokouksissa keskusteltiin maailmantalouden kasvunäkymistä ja talouspolitiikan haasteista sekä rahoitusvakauteen liittyvistä kysymyksistä. Keskusteluissa annettiin tuki kasvua vahvistavalle talouspolitiikalle ja painotettiin rakenneuudistusten merkitystä. Lisäksi Kiinan kasvun rakenteen muuttuminen ja sen vaikutukset maailmantalouden kehitykseen tuotiin esille useissa

puheenvuoroissa. Korostettiin myös, että valuuttarahaston rahoitusresurssit on säilytettävä nykyisellä tasolla.

Valuuttarahastossa on 189 jäsenmaata. Jäsenmaita edustaa 24-jäseninen johtokunta. Valuuttarahaston toimitusjohtaja Christine Lagarde on johtokunnan puheenjohtaja, ja hänet nimitettiin vuonna 2016 toiseksi viisivuotiskaudeksi. Pohjoismailla ja Baltian mailla on yhteinen edustus johtokunnassa. Vaalipiiriä johti vuonna 2016 Ruotsi, jonka vetämään vaalipiirin yhteisten politiikkakannanottojen valmisteluun Suomen Pankki osallistui yhdessä valtiovarainministeriön kanssa.

Pohjoismaiden ja Baltian maiden valuutta- ja rahoituskomitea (Nordic-Baltic Monetary and Financial Committee, NBMFC) kokoontui Tanskassa ja Ruotsissa ennen IMFC-komitean kevät- ja syyskokousta laatimaan vaalipiirin politiikkakannanottoja. Suomen Pankkia komiteassa edusti johtokunnan varapuheenjohtaja Pentti Hakkarainen.

Valuuttarahaston vuonna 2010 neuvoteltu kiintiö- ja hallintouudistus tuli voimaan tammikuussa 2016. Hallintouudistuksen myötä valuuttarahaston perusrahoitusvarojen riittävyttä tuettiin ja lisättiin nousevien talouksien ja kehitysmaiden äänivaltaa rahaston johtokunnassa. Kiinan valuutta juaan lisättiin uudeksi SDR-korivaluutaksi (Special Drawing Rights, erityiset nosto-oikeudet) lokakuussa 2016.

Kansainvälinen järjestelypankki

Suomen Pankin pääjohtaja osallistui Kansainvälisen järjestelypankin säännönmukaisiin keskuspankkien pääjohtajatason tapaamisiin. Tilaisuuksissa keskusteltiin maailmantalouden ja rahoitusmarkkinoiden ajankohtaisista aiheista. Keskusteluja käytiin muun muassa markkinalikviditeetistä, makrovakaupolitiikasta sekä talouksien kestokyvyn vahvistamiseen ja kasvuun liittyvistä haasteista. Painopistealueiksi nousivat myös kyberturvallisuus ja ilmastonmuutoksen vaikutukset rahoitusvakauteen.

Suomen Pankilla oli niin ikään edustus järjestelypankin virallisessa yhtiökokouksessa kesäkuussa sekä ylimääräisessä yhtiökokouksessa marraskuussa.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismaiden keskuspankkien yhteistyö oli vuoden aikana tiivistä. Keskuspankkien

pääjohtajat kokoontuivat Tanskassa pohjoismaisten pääjohtajien tapaamiseen ja keskustelivat mm. rahapolitiikasta matalien korkojen ympäristössä, asuntomarkkinoista, käteisen ja kolikoiden tarjonnasta sekä Nordean vuonna 2017 voimaan tulevasta organisaatiorakenteen muutoksesta. Ylimmän johdon lisäksi myös Suomen Pankin eri toimintojen asiantuntijat tapasivat vuoden mittaan muiden pohjoismaisten keskuspankkien asiantuntijoita. Yksi tärkeimmistä hankkeista oli työ, joka koskee rajat ylittävien merkittävien pankkien kriisitilanteiden hallintaa.

Pohjoismaiden ja Baltian keskuspankit ja valvojat järjestivät Tukholmassa huhtikuussa ja marraskuussa puolivuositaisen yhteistyöfoorumin (Nordic-Baltic Macroprudential Forum). Tilaisuuksissa käsiteltiin rahoitus- ja makrovakauseriä.

Yhteistyö Euroopan unionissa

Euroopan järjestelmäriskikomitea (European Systemic Risk Board, ESRB) on osa Euroopan finanssivalvontajärjestelmää. Komitean tehtävänä on valvoa rahoitusjärjestelmän ja -markkinoiden vakautta makrotasolla. Järjestelmäriskikomitean päätökset tekee hallintoneuvosto. Pääjohtaja Liikanen on hallintoneuvostossa äänivaltaisena jäsenenä.

Euroopan unionin talous- ja rahoituskomitean (Economic and Financial Committee, EFC) tehtävänä on valmistella EU:n talous- ja valtiovarainministereistä koostuvan Ecofin-neuvoston kokouksia. Suomen Pankin edustajana komiteassa toimi kertomusvuonna johtokunnan varapuheenjohtaja Hakkarainen, joka osallistui kokouksiin komitean kokoontuessa sekä laajassa kokoonpanossa että ns. rahoitusvakauskokoonpanossa (Financial Stability Table).

Suomen Pankki osallistuu yhteistyöhön myös EU:n talouspoliittisessa komiteassa (Economic Policy Committee). Komiteassa valmistellaan EU:n talouspolitiikan periaatteita ja rakennepoliittisia kysymyksiä. Tilastoasioita käsitellään raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomiteassa (Committee on Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics) sekä Euroopan tilastofoorumissa (European Statistical Forum). Lisäksi Suomen Pankki on mukana taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön (Organisation for Economic Co-operation

and Development, OECD) työskentelyssä sekä Euroopan pankkiviranomaisen (European Banking Authority, EBA) hallinto-neuvostossa.

Muu kansainvälinen yhteistyö

Suomen Pankin koulutusyhteistyö Venäjän keskuspankin kanssa jatkui vuonna 2016 asiantuntijatasolla ja käsitti kaksi koulutus-tilaisuutta Suomen Pankissa.

Viestintä

Viestintä tukee Suomen Pankin [vision](#) saavuttamista ja välittää keskeisille kohderyhmille tietoa rahapolitiikasta, makrovakaudesta, pankkitoiminnasta ja rahahuollosta. Tehokkaalla ja kohdennetulla viestinnällä lisätään suomalaisten tietämystä keskuspankin toiminnasta.

Vuonna 2016 viestinnän kärjessä olivat EKP:n laajennettu omaisuuserien osto-ohjelma, Suomen Pankin rooli ohjelman toteuttajana ja ostojen vaikutusten analysointi. Lisäksi Suomen Pankki kertoi uusien makrovakausvälineiden käytöstä. Viestinnän avoimuuteen liittyi myös se, että pääjohtajan kuukausikalenteria alettiin julkaista verkossa.

Suomen Pankin julkaisusivusto Eurojatalous.fi vakiinnutti asemaansa ja keräsi vuodessa noin 86 100 käyntiä ja lähes 58 700 kävijää. Säännöllisesti ilmestyvän artikkelikokonaisuuden lisäksi sivustolla julkaistiin 51 blogia ja 25 analyysiartikkelia.

Viestinnän vaikuttavuutta vahvistettiin kannustamalla pankin asiantuntijoita viestimään sosiaalisessa mediassa entistä aktiivisemmin. Viestintäyksikkö tarjosi pankin sosiaalisen median vaikuttajille koulutusta ja tukea. Yhä useampi pankin työntekijä esiintyy nyt työroolissa sosiaalisessa mediassa.

Laajaa yleisöä palveltiin myös neuvontapuhelimen kautta ja sähköpostitse. Eniten kysymyksiä esitettiin koroista, valuuttakursseista, tilastoista ja seteleistä. Yhteydenottoja neuvontapuhelimeen tuli vuoden aikana noin 1 200.

Viestinnän suurin projekti vuonna 2016 oli Suomenpankki.fi-verkkosivuston uudistaminen. Uusi verkkosivusto julkaistiin tammikuun 2017 lopussa. Kehitystyössä korostui erityisesti neljä näkökulmaa:

1. Sivusto on responsiivinen eli toimii sujuvasti päätelaitteesta riippumatta.
2. Sivusto palvelee käyttäjää rakenteeltaan ja sisällöltään mahdollisimman hyvin.
3. Sivustoa on aiempaa joustavampi ylläpitää ja kehittää.
4. Sivuston ulkoasu on moderni ja näyttää pankin nykyistä visuaalista ilmettä.

Suomen Pankin vierailukeskuksena toimivan rahamuseon suosio säilyi edellisvuotisen suuruisissa lukemissa: kävijöitä oli melkein 14 000. Vuoden aikana museossa järjestettiin 20 yleisötilaisuutta. Yleisöluentojen, talousennusteiden ja historiaseminaarien lisäksi pidettiin uudenlaisia talouspoliittisia keskustelutilaisuuksia Suomen Pankin johtokunnan neuvonantajan Antti Suvannon johdolla. Rahamuseo organisoii myös yleisötilaisuuden, jossa Princeton-yliopiston taloustieteen professori Markus Brunnermeier kertoi kirjastaan *The Euro and the Battle of Ideas*.

Rahamuseossa avattiin 10.5. näyttely 1930-luvun lamasta. Lisäksi museossa järjestettiin toisen asteen oppilaitoksille suunnatun Generation Euro -kilpailun finaali. Huhtikuussa järjestetyn loppukilpailun voitti Etelä-Tapiolan lukion joukkue Espoosta.

Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhla- vuoteen 2017 varauduttiin hyvissä ajoin. Suomen Pankki valmistautui järjestämään päärakennuksessaan nelipäiväisen avointen ovien tilaisuuden ”Kansakunnan omaisuutta”. Kokonaisuuteen sisältyi taidenäyttely, musiikkiesityksiä, puheohjelmaa ja verkkoon toteutettu taidegalleria (www.kansakunnanomaisuutta.fi).

Suomen Pankki EKP:n ja EU:n elimissä sekä muissa kansainvälisissä elimissä vuonna 2016

Suomen Pankki EKP:n neuvostossa

Erkki Liikanen, jäsen	Tuomas Välimäki, avustaja
Pentti Hakkarainen, varajäsen	Mika Pösö, avustaja
	Katja Taipalus, avustaja

Suomen Pankki EKPJ:n komiteoissa

Kansainvälisten suhteiden komitea Olli-Pekka Lehmuusaari Kristiina Karjanlahti (3.11.2016 saakka) Henna Karhapää (14.11.2016 alkaen)	Organisaation kehittämiskomitea Mika Pösö Jarno Talvitie	Tietotekniikkakomitea Petteri Vuolasto
Kirjanpito- ja rahoitustulokomitea Anne Forsback (1.9.2016 saakka) Sara Lähteenkorva (1.9.2016 alkaen)	Rahapolitiikan komitea Tuomas Välimäki Jarmo Kontulainen Samu Kurri	Tilastokomitea Laura Vajanne (1.11.2016 saakka) Harri Kuussaari
Lakiasian komitea Maritta Nieminen Eija Brusila	Rahoitusvakauskomitea Katja Taipalus	Valvontakomitea Tuula Colliander Marko Ala-Pönttiö
Markkinainfrastruktuuri- ja maksujärjestelmäkomitea Kirsi Ripatti Heli Snellman	Riskienhallintakomitea Antti Nurminen Jorma Jokisalo	Viestintäkomitea Jenni Hellström Richard Brander (27.4.2016 alkaen)
Markkinaoperaatioiden komitea Harri Lahdenperä Marjaana Hohti	Setelikomitea Päivi Heikkinen Kari Takala	Budjettikomitea Pentti Hakkarainen, puheenjohtaja Veli-Matti Lumiala
	Sisäisen tarkastuksen komitea Pertti Ukkonen Helena Rantanen	Henkilöstöasioiden konferenssi Antti Vuorinen Eija Lepola

Suomen Pankki EU:n komiteoissa ja yhteisen valvontamekanismin valvontaelimessä

Euroopan järjestelmäriskikomitean (EJRK) hallintoneuvosto Erkki Liikanen	Talous- ja rahoituskomitea Pentti Hakkarainen Mika Pösö, varajäsen	Yhteisen valvontamekanismin (SSM) valvontaelin Jouni Timonen
EJRK:n neuvoa-antava tekninen komitea Katja Taipalus	Euroopan pankkiviranomaisen hallintoneuvosto Jouni Timonen	Raha-, rahoitus- ja maksutasetilastokomitea Laura Vajanne (1.11.2016 saakka) Harri Kuussaari (1.11.2016 alkaen)
Talouspoliittinen komitea Lauri Kajanoja		Euroopan tilastofoorumi Laura Vajanne (1.11.2016 saakka) Harri Kuussaari (1.11.2016 alkaen)

Suomen Pankki Kansainvälisessä järjestelypankissa (BIS), Kansainvälisessä valuuttarahastossa (IMF) ja taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä (OECD)

Kansainvälisen järjestelypankin pääjohtajien kokoukset Erkki Liikanen	Kansainvälisen valuuttarahaston hallintoneuvosto Erkki Liikanen Pentti Hakkarainen, varajäsen	OECD:n talouspoliittinen komitea Iikka Korhonen Samu Kurri
		OECD:n rahoitusmarkkinakomitea Jyrki Haajanen

Johtaminen ja henkilöstö

Strategia

Suomen Pankin tavoitteena on olla tunnettu eteenpäin katsovana ja tehokkaana keskuspankkina sekä rakentavana ja vaikutusvaltaisena eurojärjestelmän jäsenenä.

Vuonna 2016 pankin strategiatyön keskeisimmät teemat liittyivät keinoihin, joilla rahapolitiikkaan ja rahoitusvakauteen kytkeytyvän toiminnan vaikuttavuutta lisätään, digitalisaatiota hyödynnetään ja sen vaikutuksia ennakoidaan sekä Suomen Pankin toimintaa uudistetaan.

Suomen Pankki jatkoi panostusta rahapolitiikan mallien ja välineiden kehittämiseen sekä osallistui niitä koskevaan taloustieteelliseen keskusteluun. Lisäksi arvioitiin vaihtoehtoisten talouskehitysten ja inflaationäkymien vaikutuksia euroalueen ja Suomen talouteen sekä Suomen Pankin taseeseen. Suomen Pankki vaikutti EKP:n rahapolitiikkaan ja toteutti arvopaperien osto-ohjelmia. Osto-ohjelmat kasvattivat Suomen Pankin tasetta. Pankin vakavaraisuutta uhkaavien riskien ennakoinnin, seurannan ja raportoinnin merkitys korostui entisestään.

Rahoitusjärjestelmän vakausanalyysi ja makrovakauseräpolitiikka ovat viime vuosina nousseet yhä keskeisemmiksi keskuspankki-toiminnassa. Digitalisaatio ja globalisaatio

vaikuttavat pankkeihin ja rahoitusalaan sekä muokkaavat rahoitusjärjestelmän rakenteita ja liiketoimintamalleja. Rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyvässä työssä myös sujuvan pohjoismaisen yhteistyön tarve on entisestään korostunut. Suomen Pankki selkiytti rahoitusvakaustyöhön liittyviä prosessejansa ja viestintäänsä.

Digitalisaatio muokkaa voimallisesti kaikkien Suomen Pankin ydintoimintojen toimintaympäristöjä. Yhtenä keskeisimmistä muutosalueista on maksutapojen kehittyminen. Rahaviranomaisena Suomen Pankki huolehtii osaltaan käteisrahan saatavuudesta Suomessa ja valvoo, että suomalainen maksujärjestelmä kokonaisuutena on luotettava ja tehokas. Suomen Pankki seuraa tarkasti käteisen käytön ja maksutapojen kehittymistä.

Strategian mukaan Suomen Pankin vaikuttavuus rakentuu asiantuntemuksesta, luotettavuudesta ja korkeatasoisesta tutkimuksesta. Valmentavan johtamisen keinoin henkilöstöä kannustetaan valppauteen, ratkaisuhakuisuuteen ja toimintatapojen uudistamiseen sekä varmistamaan ajantasainen osaaminen. Yksi esimerkki toimintatapojen uudistamisesta on, että vuonna 2016 aiempaa useampi suomenpankkilainen viesti työroolissa sosiaalisessa mediassa ja vaikutti sitä kautta asioista käytävään julkiseen keskusteluun.

Suomen Pankin toiminta-ajatus, visio, strategia ja arvot

Toiminta-ajatus

Suomen Pankki rakentaa taloudellista vakautta. Vakaa hintataso, turvalliset maksujärjestelmät ja luotettava rahoitusjärjestelmä edistävät kestävästä talouskasvusta, työllisyyttä ja suomalaisten hyvinvointia.

Visio

Suomen Pankki tunnetaan eteenpäin katsovana ja tehokkaana keskuspankkina sekä rakentavana ja vaikutusvaltaisena eurojärjestelmän jäsenenä.

Visiossa korostuu Suomen Pankin tavoite olla eteenpäin katsova viranomaisen, jonka toiminta ja kannanotot rakentavat Suomen kansantalouden vakautta ja pitkän aikavälin kestävyttä. Pankki itse toimii tuottavuutta edistävien kannanottojensa mukaisesti.

Rakentava rooli eurojärjestelmässä edellyttää, että Suomen Pankki on aktiivisesti mukana kehittämässä ratkaisuja yhteisiin ongelmiin. Vaikuttavuus asettaa vaativat tavoitteet pankkilaisten ammattitaidolle ja kommunikaatiokyvyille.

Strategian tiivistelmä

Suomen Pankin vaikuttavuus perustetaan asiantuntemukseen, luotettavuuteen ja tutkimukseen.

Varmistamme kilpailukykyisten keskuspankkipalvelujen saatavuuden Suomessa.

Huolehdimme osaltamme rahoitusmarkkinoiden ja infrastruktuurin palvelutasosta.

Ylläpidämme tehtävienne vaatimaa vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta sekä toteutamme taloudellisen tilivelvollisuu-temme suomalaista yhteiskuntaa kohtaan.

Työprosessimme ovat laadukkaita, teknisesti edistyneitä ja ympäristön kannalta kestäviä.

Rakennamme osaamistamme ja ammatillista kilpailukykyämme tulevaisuuden maailmaan samalla kun huolehdimme pitkäjänteisesti henkilöstömme hyvinvoinnista.

Arvot

Osaava – arvostava – vastuullinen

Arvot kuvastavat suhtautumista omaan työhön, työtovereihin ja yhteiskuntaan. Yhteinen arvopohja ohjaa pankkilaisten jokapäiväistä toimintaa ja vahvistaa yhtenäistä toimintakulttuuria. Arvojen määrittämiseen osallistuivat kaikki pankkilaiset.

Osaava

Vankka ammattitaito ja -etiikka ovat työmme perusta. Uudistamme jatkuvasti taitojamme ja työtapojamme.

Arvostava

Teemme työtä yhdessä ja yhteisten päämäärien hyväksi. Keskustelemme avoimesti ja esitämme tuoreita näkemyksiä.

Vastuullinen

Toimimme vastuullisesti ja riippumattomasti. Olemme luotettava yhteistyökumppani.

Suomen Pankin tavoite- ja tuloskehikko vuosiksi 2016–2018

	Strateginen linjaus	Mittari	Tavoite	Tilanne		
				12/2014	12/2015	12/2016
I Vaikuttavuus ja palvelukyky	1. Suomen Pankin vaikuttavuus perustuu kilpailukykyiseen asiantuntemukseen ja tutkimustoimintaan, joka yhdistää kokonaistaloudellisen ja rahoitusmarkkinoiden näkökulman.	EKP:n neuvoston jäsenten arvio Suomen Pankin vaikuttavuudesta	> 4	Uusi mittari	4,1	–
		Tutkimustoiminnan laatu-painotettu julkaisuindeksi	> 32	26	27	34
	2. Suomen Pankki huolehtii osaltaan rahoitusmarkkinoiden ja sen infrastruktuurin palvelutasosta ja tarjoaa asiakkailleen kilpailukykyiset keskuspankkipalvelut.	Keskuspankkipalvelujen laatu palvelun käyttäjien näkökulmasta	> 95 % vastaajista tyytyväisiä	98 %	94 %	95 %
		Kuluttajakysely käteisrahan saatavuudesta ja kunnosta	> 4	4,1	4,1	4,1
	3. Yleisön luottamusta Suomen Pankkiin sekä tietoa Suomen Pankin ja eurojärjestelmän toiminnasta lisätään tehokkaan ja kohdenmetun viestinnän avulla.	Taloustutkimuksen toteutaman Omnibus-kyselytutkimuksen tulos	Vertailuryhmän yläkvartilissa	3/12	3/12	3/12
		Käynnit (klikkaukset) Suomen Pankin verkkosivuilla	Nouseva trendi	1,8 milj.	2,2 milj.	1,9 milj.
II Tehokas resurssien käyttö ja vakavaraisuus	4. Suomen Pankin rahoitusvarallisuus sijoitetaan turvallisesti ja tuottavasti kansainvälisten vastuiden ja kriisinhallintavalmiuden tarpeet täyttäen.	Erittäin turvallisten ja likvidien sijoitusten osuus rahoitusvarallisuudesta	Suuri	Suuri	Suuri	
		Sijoitusvaluuttojen keskuspankkikoron ylittävä rahoitusvarallisuuden korkotuotto	> 0; 5 vuoden liukuva keskiarvo	1,5 %	1,15 %	0,80 %
	5. Tavoitteena on vakaa voitonjako valtiolle vakavaraisuutta vaarantamatta.	Vararahasto + varaukset suhteessa taseen mitattuihin riskeihin	Varauksia kartutetaan tavoitteena riittävän vahva tase käikissä olosuhteissa	5 208 milj. euroa	5 375 milj. euroa	5 576 milj. euroa
		Jaettu voitto	Tasainen voitonjako	137,5 milj. euroa	98,0 milj. euroa	91,0 milj. euroa
	6. Suomen Pankki on EU-maiden tehokkaimpien keskuspankkien joukossa.	Henkilötyövuodet yhteensä	2014: 402 htv; 2015: 383 htv; 2016: 400 htv* *tilapäistyövoima mukaan lukien	384	375	394*
		Osastojen toimintakulut yhteensä	Budjetti	52,8 milj. euroa	52,1 milj. euroa	53,5 milj. euroa
		2014: 57 milj. euroa 2015: 56 milj. euroa 2016: 56 milj. euroa				

	Strateginen linjaus	Mittari	Tavoite	Tilanne		
				12/2014	12/2015	12/2016
III Sisäisten prosessien toimivuus	7. Suomen Pankin analyysi- ja operatiivisten prosessien laatua kehitetään aktiivisesti.	Osastojen tavoite- ja tulos-sopimuksissa määriteltyjen kriteerien täytyminen	≥ 93 %	75 %	78 %	79 %
	8. Suomen Pankin tieto- ja viestintätekniikka mahdollistaa huipputason asiantuntijatyön ja vaikuttavuuden.	Palaute IT-välineistä ja palveluista	93 % tyytyväisiä	88 %	93 %	92 %
		Vakavien häiriöiden määrä	Tavoite 0	1	0	0
		Tuottavuutta parantaneet IT-innovaatiot osastojen näkökulmasta, kyselyn tulos	> 3,5	3,2	3,8	3,8
	9. Suomen Pankki toimii ympäristön kannalta kestäväällä tavalla.	Kokonaispäästöt/toimintakulut (energiankäytön määrä)	Supistuva trendi	71,5 kg CO ₂ -päästöt/energian käyttö	67,5 kg CO ₂ -päästöt/energian käyttö	64,0 kg CO ₂ -päästöt/energian käyttö
Jätteiden määrä kg/toimintakulut		Supistuva trendi	2,03 kg jätettä/1 000 euroa toimintakulut	2,25 kg jätettä/1 000 euroa toimintakulut	–	
IV Tulevaisuuden rakentaminen	10. Suomen Pankki kehittää osaamistaan ja ammatillista kilpailukykyään.	Henkilökohtaisten kehityssuunnitelmien vuotuinen toteutuminen	Yli 80 % suunnitelmista toteutuu hyvin	89 %	90 %	92 %
		Koulutustasoindeksi	> 5,8	6,0	6,0	6,1
	11. Suomen Pankki huolehtii pitkäjänteisesti henkilöstönsä hyvinvoinnista.	Vähemmistönä olevan sukupuolen osuus esimiehistä	Kasvava trendi	33 %	30 %	30 %
		Sairauspoissaolot	Alle 3,5 %	2,9 %	3,0 %	2,5 %
	Työtyytyväisyysindeksi ylittää ulkoisen vertailuryhmän tuoksen	> 3,5	–	3,7	–	
	Johtajuusindeksi ylittää ulkoisen vertailuryhmän tuloksen	> 3,7	3,8	4,0	3,9	

Henkilöstö

Vuoden 2016 lopussa Suomen Pankissa työskenteli 376 henkeä. Henkilöstöstä 97 % oli kokoaikaisia ja 3 % osa-aikaisia. Miehiä henkilöstöstä oli 54 % ja naisia 46 %. Henkilöstön keski-ikä oli 46,4 vuotta.

Perustana hyvä työilmapiiri ja esimiestyö
Strategiansa mukaisesti pankki huolehtii pitkäjänteisesti henkilöstönsä hyvinvoinnista. Säännöllisesti toteutettavat henkilöstötutkimukset kertovat, että pankissa viihdytään. Johtamisessa painotetaan hyvää ilmapiiriä, innostavuutta ja tuloksellisuutta. Johtamisen laatua seurataan johtajuusindeksillä ja esimiestyötä kehitetään jatkuvasti. Vuonna 2016 toteutettiin esimiesten 360-arviointien seurantajakso. Pankin tasa-arvolinjaukset päivitettiin yhdenvertaisuuslain ja tasa-arvolain muutosten mukaisiksi.

Ammattitaidon ja toimintatapojen jatkuva uudistaminen sisältyy pankin arvoihin. Pankki tukee ammatillista kehittymistä mm. kansainvälisen komitea- ja työryhmyöskentelyn, EKPJ:n kurssitarjonnan, seminaarien ja työkierron kautta.

Perehdytymisen voi aloittaa verkossa

Uusille työntekijöille suunnattu Tervetuloa taloon -yleisperehdytysmateriaali uudistettiin keväällä 2016. Uudet työntekijät perehdytetään pankin toimintaan ja palvelusuhdeasioihin vasteredes interaktiivisia verkko-opintoja hyödyntäen. Perehdytys-

kurssin voi suorittaa itselleen sopivassa aikataulussa. Lähiesimies ja kollegat vastaavat uuden työntekijän perehdyttämisestä alueensa asiasältöön. HR tukee sisäistä verkostoitumista järjestämällä uusien työntekijöiden ja johdon tapaamisia.

Sosiaalinen media rekrytointiviestinnässä

Sosiaalisen median käyttöä rekrytointiviestinnässä lisättiin syksyllä ottamalla käyttöön LinkedIn Careers -sivusto, jossa kerrotaan avoimien työpaikkojen lisäksi keskuspankista työpaikkana ja ihmisistä työn takana. Lisäksi asiantuntijoille järjestettiin koulutusta LinkedIn-profiilin luomiseen. Asiantuntijoiden profiilit näkyvät jatkossa aiempaa enemmän osana työpaikkailmoittelua.

Vastuullista kesätyötä

Pankki tukee nuorten työllistymistä tarjoamalla vuosittain kesätyöpaikan noin 50 opiskelijalle. Suomen Pankki oli vuonna 2016 mukana valtakunnallisessa Vastuullinen kesäduuni -kampanjassa, joka haastaa työnantajat tarjoamaan nuorille enemmän ja parempia kesätyöpaikkoja. Kesätyö pankissa koettiin mielenkiintoiseksi, ja työtehtävät olivat kesätyöntekijöiden mielestä monipuolisia ja vastuullisia. Myös yhteishenki ja hyvä työilmapiiri saivat paljon kiitosta. Kesätyöntekijät antoivat pankille kesätyöpaikkana yleisarvosanan 3,8 (asteikolla 1–4).

Taulukko 6.

Henkilöstöjohtamisen keskeiset tunnusluvut¹

	2015	2016
Henkilöstömäärä		
Toimintavahvuus 31.12.	378	376
Henkilötyövuodet	402	394
Eläkkeelle siirtyneiden määrä	15	13
Keskimääräinen eläkkeellesiirtymisikä	60,9 v	60,8 v
Henkilöstörakenne		
Henkilöstön keski-ikä	46,3 v	46,4 v
Asiantuntijoiden ja esimiesten osuus	77 %	81 %
Naisten osuus henkilöstöstä	45 %	46 %
Palkkaus ja palkinta		
Subde työmarkkinapalkkatasoon Suomen Pankissa ²	99 %	100 %
Sopimuskorotukset	16 e	0,43 %
Bonuspalkkioiden osuus palkkasummasta	–	–
Naisten keskipalkka / miesten keskipalkka	99 %	99 %
Osaaminen		
Koulutuskustannukset/palkkasumma	3,3 %	3,2 %
Koulutuspäivät/htv	5,5	5,5
Koulutustasoindeksi ³	6,0	6,1
Työhyvinvointi		
Sairauspoissaoloprosentti	3,0	2,5
Työtyytyväisyysindeksi	3,7	–

¹ Luvut koskevat Suomen Pankkia, ellei toisin mainita. Finanssivalvonnan tunnusluvut julkaistaan Fivan toimintakertomuksessa.

² Viihteryhmänä HAY-markkinapalkkavertailussa käytetään pankki- ja rahoitussektorin, julkisen sektorin sekä teollisuus- ja palvelualan organisaatioita. Suomen Pankin palkkapolitiikan tavoitetasoksi on asetettu HAY-markkinapalkkavertailun kaikkien organisaatioiden mediaanitaso (peruspalkka + edut). Vertailussa ovat mukana myös Finanssivalvonnan henkilöstön palkat.

³ Koulutustasoindeksi lasketaan henkilöstön peruskoulutustasoista. Indeksien vaihteluväli on 1–8.

Budjetti ja operatiiviset kustannukset

Suomen Pankin budjetti

Suomen Pankin toiminnan kustannus-
tehokkuus on parantunut jatkuvan tavoit-
teellisen talousohjauksen ja henkilöstö-
suunnittelun ansiosta. Hankkeiden
kustannus-hyötyanalyysiä ja kokonais-
arviointia on tehostettu ottamalla käyttöön
erillinen hankemalli. Sen avulla hankkeiden
kokonaiskannattavuutta arvioidaan kustan-
nusten, laadullisten hyötyjen ja operatiivis-
ten riskien näkökulmasta.

Vuonna 2016 Suomen Pankin
toimintakulut olivat 85,1 milj. euroa
(edellisenä vuonna 75,6 milj. euroa). Toi-
mintakulubudjetin tuottoja kertyi 13,8 milj.
euroa. Nettomääräisesti Suomen Pankin
kulujen loppusumma oli 71,3 milj. euroa
(tarkempia tietoja kustannuksista ja budje-
tista, ks. taulukko 7).

Syksyllä 2016 laadittiin Suomen
Pankin budjetit vuosiksi 2017–2019, ja
näistä johtokunta vahvisti vuoden 2017
budjetin. Vuosien 2018–2019 budjetit vah-
vistetaan myöhemmin. Operatiivisia kustan-
nuksia ja budjetteihin sisältyviä toiminnan
kustannustavoitteita seurataan säännöllises-
ti. Johtokunta arvioi neljännesvuosittaisen
budjettiseurannan avulla toimintaa ja kus-
tannustehokkuutta.

Eläkerahaston budjetti

Vuoden 2016 aikana eläkerahaston toteutu-
neet toimintakulut olivat 29,2 milj. euroa
(edellisenä vuonna 28,5 milj. euroa). Mak-
setut eläkkeet (26,8 milj. euroa) olivat tästä
suurin kuluerä. Tämä kuluerä sisältää 27,2
milj. euroa eläkkeitä ja 0,4 milj. euroa saa-
tuja työttömyysvakuutusrahaston enna-
koita. Toiminnallisia tuottoja eläkerahas-
tolle kertyi vuoden aikana 11,6 milj. euroa
(taulukko 8). Eläkerahaston kulujen arvioi-
daan kasvavan hieman tulevan budjetti-
kauden aikana. Eläkerahasto julkaisee toi-
minnastaan oman vuosikertomuksensa.

Taulukko 7.

Suomen Pankin budjetti

	Toteutunut 2016 Milj. euroa	Budjetti 2017 Milj. euroa
1. Toimintakulut ja tuotot		
KULUT		
Henkilöstökulut	32,4	32,4
Henkilöstösidonnaiset kulut	2,7	3,4
Muut kulut	24,9	26,8
POISTOT	9,7	9,9
Yhteensä	69,7	72,4
Setelien bankinta	10,3	6,4
Pankkipalvelumaksut	5,1	5,1
Toimintakulut yhteensä	85,1	83,9
TUOTOT		
Pankkipalvelutuotot	1,3	1,3
Kiinteistöjen tuotot	5,8	5,3
Muut tuotot	1,8	1,5
Palvelut Finanssivalvonnalle	4,9	4,8
Tuotot yhteensä	13,8	13,0
Netto	71,3	70,9
2. Investoinnit		
Kiinteistöinvestoinnit	4,1	6,3
Pääkonttorikiinteistöt	1,1	0,8
Vantaan kiinteistö	2,9	5,4
Muut kiinteistöt	0,1	0,1
IT-laitteet ja ohjelmistot	3,2	4,0
Rahankäsittelykoneet	1,6	2,4
Turvallisuuslaitteet	1,5	1,0
Muut	0,1	0,1
Investoinnit yhteensä	10,5	13,8

Pyöristykseen vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Taulukko 8.

Suomen Pankin eläkerahaston budjetti

	Toteutunut 2016 Milj. euroa	Budjetti 2017 Milj. euroa
1. Toimintakulut ja tuotot		
KULUT		
Henkilöstökulut	0,1	0,2
Eläkerahastotoiminnan kulut	0,9	0,6
Eläkerahaston kiinteistökulut	0,5	0,4
POISTOT	0,9	0,9
ELÄKKEET		
Maksetut eläkkeet	26,8	27,5
Kulut yhteensä	29,2	29,6
TUOTOT		
Työeläkemaksut	10,0	10,1
Sisäiset vuokrat	1,6	1,6
Tuotot yhteensä	11,6	11,7
Netto	17,6	17,9

Pyöristykseen vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Taulukko 9.

Finanssivalvonnan budjetti

	Toteutunut 2016 Milj. euroa	Budjetti 2017 Milj. euroa
1. Toimintakulut ja tuotot		
KULUT		
Henkilöstökulut	16,0	17,0
Henkilösidonnaiset kulut	0,9	1,2
Muut kulut	3,4	4,0
POISTOT	0,6	0,9
PALVELUT SUOMEN PANKILTA	4,9	4,8
Toimintakulut yhteensä	25,7	27,9
TOIMINNAN RAHOITUS		
Valvontamaksut	21,6	23,9
Toimenpidemaksut	1,5	1,5
SP:n rahoitusosuus	1,3	1,4
Edellisen kauden yli-/alijäämä	1,3	1,1
Tuotot yhteensä	25,7	27,9
Seuraavalle vuodelle siirtyvä ylijäämä	1,5	0,0

Pyörityksen vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Finanssivalvonnan budjetti

Suomen Pankin johtokunta vahvistaa Finanssivalvonnan budjetin. Finanssivalvon-
nalla oli toimintakuluja 25,7 milj. euroa
vuonna 2016 (edellisenä vuonna 26,0 milj.
euroa). Tuottoja kertyi yhteensä 25,7 milj.
euroa, josta valvonta- ja toimenpidemaksu-
jen osuus oli 23,1 milj. euroa ja Suomen
Pankin rahoitusosuus 1,3 milj. euroa. Tili-
kauden ylijäämä oli 1,3 milj. euroa. Yli-
jäämä otetaan huomioon seuraavan tili-
kauden valvonta- ja toimenpidemaksuja
määriteltäessä (taulukko 9). Investoinnit
vuodeksi 2016 olivat 0,9 milj. euroa.
Finanssivalvonta tekee vuosittaisesta toi-
minnastaan oman toimintakertomuksen.

Ympäristö

Suomen Pankki huolehti ympäristövastuutaan vuonna 2016 päättämällä liittyä kaukojäähdytykseen Helsingin kiinteistöissä ja lisäämällä vapaajäähdytyksen kapasiteettia Vantaan kiinteistöissä. Toimistopaperin käyttö ja tulosteiden määrä vähenivät uuden tulostusjärjestelmän ansiosta (taulukko 10).

Uusi mobiilivaihteeseen perustuva puhelinjärjestelmä sekä linjaus siirtyä kannettaviin työasemiin paransivat henkilöstön mahdollisuutta työskennellä paikasta riippumatta. Henkilöstö käytti työaseman videokokousjärjestelmää entistä enemmän sisäisiin kokouksiin ja ulkoiseen yhteydenpitoon.

Toiminnan ympäristövaikutuksia seurataan toimintakuluihin suhteutetun mittarin avulla. Vuonna 2016 jokaista toimintakulun tuhatta euroa kohti syntyi 63,96 kiloa hiilidioksidia. Vuonna 2015 vastaava luku oli 67,49 kiloa hiilidioksidia.

Keskuspankeilla on vastuu omasta osuudestaan kansallisissa rahahuoltojärjestelmissä, mutta lisäksi ne vastaavat myös kansallisen rahahuollon sujuvuudesta. Suomen kaltaisessa vähäväkisessä maassa, jossa pankkijärjestelmä pohjoismaiseen tapaan on keskittynyt ja konttoriverkosto supistunut, rahahuollolta vaaditaan tehokkuutta. Kun käteisen käyttö maksuvälineenä on tasaisesti vähentynyt, Suomen Pankki

on pyrkinyt keskittämään toimintaansa ja yhteistyössä yksityisten pankkien ja niiden rahahuolto-organisaatioiden kanssa löytämään keinoja pitää yllä toimivaa kansallista rahahuoltoa.

Keskuspankki voi pyrkiä säästämään rahahuollon kokonaiskustannuksia mm. vähentämällä omaa setelinlajitteluaan. Tämä on mahdollista, jos rahahuollon toinen osapuoli on hoitanut saman lajittelun jo aiemmin. Keskuspankki suorittaa kuitenkin rahahuollossa aina lopullisen aitous- ja kuntolajittelun.

Suomen Pankin kuntolajittelussa euroseteleiden tuhoamisaste on melko alhainen, mikä osoittaa, että kuntolajittelua tehdään tarpeettomasti kahteen kertaan. Kaksinkertaisen lajittelun vähentämiseksi Suomessa otettiin vuodesta 2008 alkaen käyttöön ns. pankkipakkaukset. Tämän myötä Suomen Pankki on ottanut aluekonttoreissaan vastaan yösäilöön lähinnä hyväkuntoisia automaattikäyttöön tarkoitettuja setelipakkauksia. Näitä pakkauksia keskuspankki ei avaa tai lajittele, vaan palauttaa ne tallettajille, kun nämä seuraavan kerran tilaavat vastavia seteleitä. Laskennallinen säästö tarpeettoman kaksinkertaisen lajittelun välttämiseksi on vuoden 2016 kuluessa ollut arviolta noin 90 milj. setelin verran (kuvio 16).

Rahahuollossa on Suomessa syntynyt säästöjä myös siitä, että 1 ja 2 sentin eurokolikoita ei ole otettu aktiiviseen kaupankäyntiin. Näitä pienimpiä eurosenttejä on Suomessa lyöty lähinnä vain

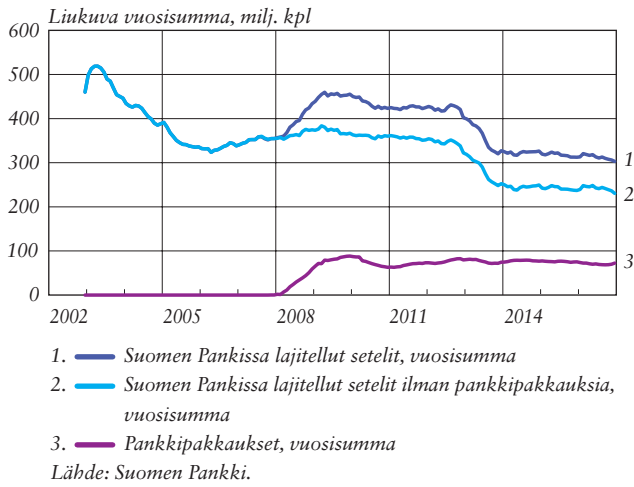
Taulukko 10.

Suomen Pankin ympäristövaikutukset

	Määrä		
	2014	2015	2016
Kiinteistöjen sähköenergian kulutus (MWh)	8 784	8 436	8 223
Kiinteistöjen lämpöenergian kulutus (MWh)	9 150	8 349	9 059
Toimisto- ja julkaisupaperin kulutus (tn)	41	28	10
Liike- ja työasiamatkojen hiilidioksidipäästö (tn)	1 889	1 958	1 821
Hiilidioksidipäästötase (tn)	5 793	5 636	5 446

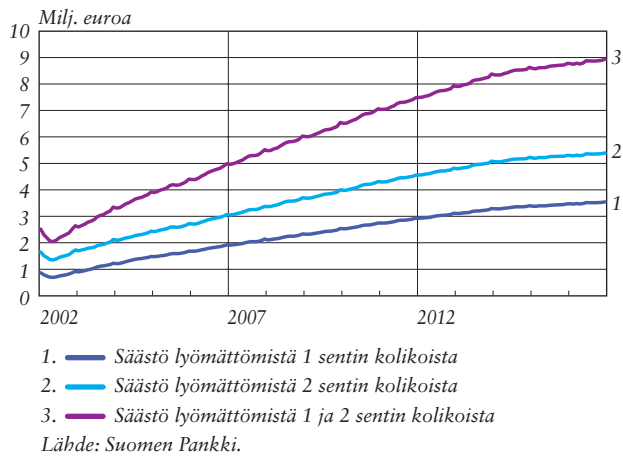
Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 16.
Suomen Pankissa lajiteltujen seteleiden määrä



numismaattisiin tarkoituksiin. Lyömättä jääneiden pikkusenttien lukumäärää voidaan arvioida laskelmalla, jossa näiden pikkusenttien osuuden oletetaan vastaavan muiden euromaiden keskimääräistä osuutta, vähennettynä lyötyjen pikkusenttien määrällä. Kustannussäästön laskemiseksi näiden pikkusenttien yksikköhintana pidetään niiden nimellishintaa. Laskelman perusteella lyömättömistä pikkusenteistä syntyneen kustannussäästön nähdään olevan eurokaudella Suomessa noin 9 milj. euroa (kuvio 17). Pienien eurosenttien poistaminen on myös säästänyt merkittävästi rahahuollon käsittelykuluja kaupoissa, pankeissa ja ammattimaisten rahankäsittelijöiden toiminnoissa, joskin näistä säästöistä on vaikea esittää tarkkaa arviota.

Kuvio 17.
Säästö lyömättömistä 1 ja 2 sentin eurosarjan kolikoista



Kokonaisriskit

Rahoitusvarallisuuden sijoittaminen, rahapolitiikan toteuttaminen ja muu operatiivinen toiminta aiheuttavat riskejä Suomen Pankille. Riskejä hallinnoidaan ja niihin varaudutaan riskipuskureiden avulla. Operatiiviset riskit pyritään tunnistamaan toiminnansuunnittelun yhteydessä ja niitä hallinnoidaan hajautetusti päivittäisessä toiminnassa.

Rahoitusvarallisuus

Suomen Pankin rahoitusvarallisuus on suuruudeltaan noin 17,4 mrd. euroa. Rahoitusvarallisuus koostuu valuuttavarannosta, kullasta ja euromääräisestä varallisuudesta. Rahoitusvarallisuus altistuu valuuttakurssi-, korko-, osake- ja luottoriskeille.

Valuuttakurssiriski aiheuttaa suurimmat vaihtelut rahoitusvarallisuuden arvoon. Valuuttakurssiriskiä hajautetaan sijoittamalla Yhdysvaltain dollareiden lisäksi Englannin puntaan ja Japanin jeniin.

Valtaosa rahoitusvarallisuudesta on lyhyitä joukkovelkakirjoja, joiden keskimääräinen juoksuaika oli vuoden 2016 lopulla 1,8 vuotta. Yhdysvaltain dollarin määräisten sijoitusten korkoriskiherkkyyttä kasvatettiin hieman vuoden 2016 aikana. Rahoitusvarallisuuden luottoriskiä hallinnoidaan luottokelpoisuusvaatimuksilla ja limiiteillä. Kansainvälisille osakemarkkinoille tehdyillä sijoituksilla pyritään hajautamaan rahoitusvarallisuuden riskejä.

Rahapoliittiset operaatiot

Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot toteutetaan hajautetusti. Rahapoliittisissa operaatioissa on lähtökohtana, että riskit ja tuotot jaetaan yhteisesti, jolloin kunkin osuus määräytyy sen pääomavaimen mukaisesti. Ensimmäisen ja toisen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman (covered bond purchase programme, CBPP1 ja 2) sekä julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman (public sector purchase programme, PSPP) valtionlainaosuuden riskit kantaa kuitenkin kukin keskuspankki itse.

Rahoitusoperaatiot toteutetaan vakaavien vastapuolien kanssa riittäviä vakuuksia vastaan. Rahoitusoperaatioiden riskejä hallinnoidaan vakuuksiin sovellettavien aliarvostusten ja päivittäisen arvostuksen avulla. Vuoden 2016 lopussa perusrahoitusoperaatioita oli noin 39 mrd. euroa

ja pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita noin 557 mrd. euroa. Kohdennetut pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot (TLTRO) vastaavat luottoriskiltään tavallisia rahoitusoperaatioita, mutta ovat kiinteäkorkoisia. Vuonna 2016 aloitettujen TLTRO II -rahoitusoperaatioiden lopullinen korko riippuu vastapuolten luotonannosta yksityiselle sektorille (taulukko 11).

Laajennetussa omaisuuserien osto-ohjelmassa (expanded asset purchase programme, EAPP) eurojärjestelmä ostaa kuukausittain velkakirjoja noin 80 mrd. eurolla maaliskuuhun 2017 asti ja sen jälkeen noin 60 mrd. eurolla ainakin joulukuuhun 2017 asti (kuvio 18). Laajennettu omaisuuserien osto-ohjelma sisältää katettujen joukkolainojen osto-ohjelman (covered bond purchase program 3, CBPP3), omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelman (asset-backed securities purchase programme, ABSPP), julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman sekä kesäkuussa 2016 aloitetun yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelman (corporate sector purchase programme, CSPP).

Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmasta 80 % toteutetaan siten, että kansalliset keskuspankit vastaavat ostamiensa arvopapereiden riskeistä. Tähän osuuteen kuuluvat valtionlainat ja valtiosidonnaiset lainat. Suomen Pankki ostaa ohjelmassa ennen kaikkea Suomen valtion velkakirjoja. Yhteiseurooppalaisten laitosten lainoista koostuvien yhteisen riskin ostojen osuus on 10 % ohjelmasta. Lisäksi EKP:n osuus ohjelman ostoista on 10 %. Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman koko oli vuoden 2016 lopulla 1 255 mrd. euroa. Suomen Pankin taseessa oli osto-ohjelmaan kuuluvia Suomen valtion velkakirjoja ja valtiosidonnaisia lainoja vuoden lopulla noin 18,9 mrd. euroa.

Vuonna 2012 lopetetussa arvopaperimarkkinoita koskevassa ohjelmassa (Securities Markets Programme, SMP) euro-

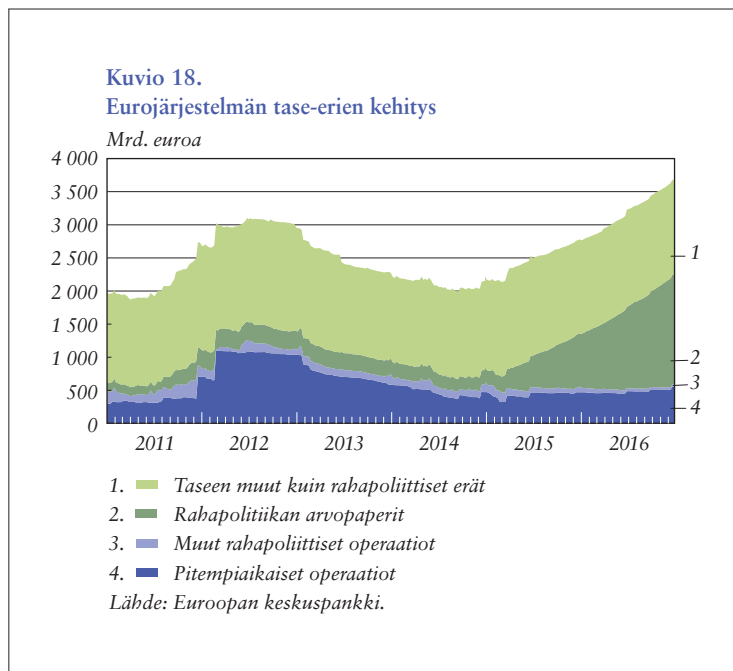
Taulukko 11.

Rahapolitiikan operaatioiden määrä vuoden 2016 lopussa

Milj. euroa	Eurojärjestelmä	Suomen Pankin laskennallinen osuus*
Rahoitusoperaatiot	595 874	10 636
Katettujen joukkovelkakirjojen osto-ohjelmat	223 217	3 984
Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma	102 274	1 826
Omaisuuksivakuudellisten arvopaperien osto-ohjelma	22 830	408
Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma	1 254 635	22 395
Yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma	51 069	912

* Laskennallinen osuus (1,785 %) koko eurojärjestelmän (ml. EKP) operaatioista.

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.



järjestelmä osti Espanjan, Irlannin, Italian, Kreikan ja Portugalin valtionvelkakirjoja. Eräntymiset ovat edelleen pienentäneet osto-ohjelman kokoa. Suomen Pankin pääoma-avaimen mukaiset osuudet velkakirjaohjelmasta maittain olivat vuoden 2016 lopussa seuraavat: Espanja 357 milj. euroa, Irlanti 126 milj. euroa, Italia 957 milj. euroa, Kreikka 220 milj. euroa ja Portugali 165 milj. euroa. Myös jo päättyneiden ensimmäisen ja toisen katettujen joukkolainojen osto-ohjelmien yhteismäärä Suomen Pankin taseessa oli vuoden 2016 lopussa vain 186 milj. euroa.

Eurojärjestelmän rahapoliittisten operaatioiden kokonaismäärä kasvoi vuoden 2016 aikana noin 888 mrd. euroa. Rahoitusoperaatioiden määrä kasvoi noin 37 mrd. euroa ja rahapoliittisten osto-ohjelmien määrä noin 851 mrd. euroa.

Taseen kokonaisriskit

Suomen Pankin kokonaisriskejä mitataan vakiintuneita menetelmiä käyttäen. Taseeseen kohdistuvia markkina- ja luottoriskejä arvioidaan Value-at-Risk-perusteisilla malleilla ja erityisesti tarkastellaan huonointa prosenttia mallin tulemistä. Koska tilastolliset mallit eivät anna täyttä kuvaa riskeistä, täydennetään riskiarviota skenaariolaskelmilla ja stressitesteillä, joiden avulla arvioidaan mahdollisten, mutta epätodennäköisten skenaarioiden aiheuttamia tappioita.

Rahoitusvarallisuuden ja rahapolitiikan vuositasen yhteenlasketut riskit olivat vuoden 2016 lopussa 2,0 mrd. euroa (pl. kullan riski, kuvio 19). Laskettu riskiluku pysyi lähes ennallaan edellisvuotiseen verrattuna. Koska kullan arvonmuutostili kattaa yli puolet kullan arvosta, on sen riski laskettu erikseen. Kullan riski oli 0,7 mrd. euroa ja sen arvonmuutostili 1,3 mrd. euroa. Riskienhallinnan liitetiedoissa (s. 89) kultaan liittyvät riskit on laskettu mukaan kokonaisarvioon.

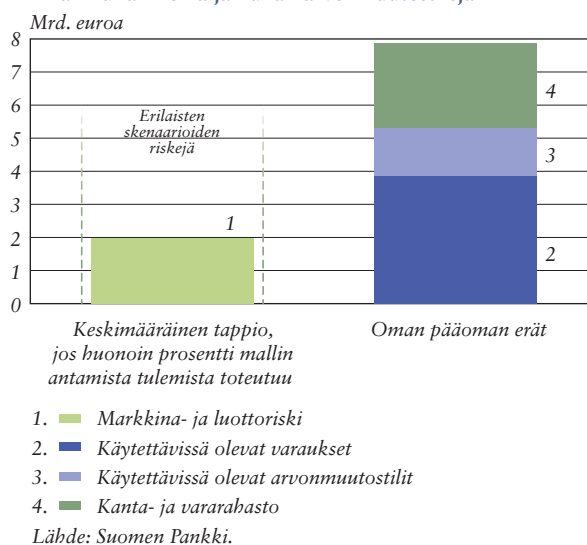
Laajennetun omaisuserien osto-ohjelman arvopapereita ei arvosteta markkinahintaan. Korkeiden muutokset vaikuttavat kuitenkin uusista arvopaperiostoista saatavaan korkotuloon ja osto-ohjelmien

rahoituskustannuksiin. Rahoituskustannusten kasvu pienentäisi Suomen Pankin korkokatetta. Erityisesti julkisen sektorin velkapapereiden osto kasvatti vuonna 2016 Suomen Pankin rahapolitiikan operaatioiden korkoriskiä.

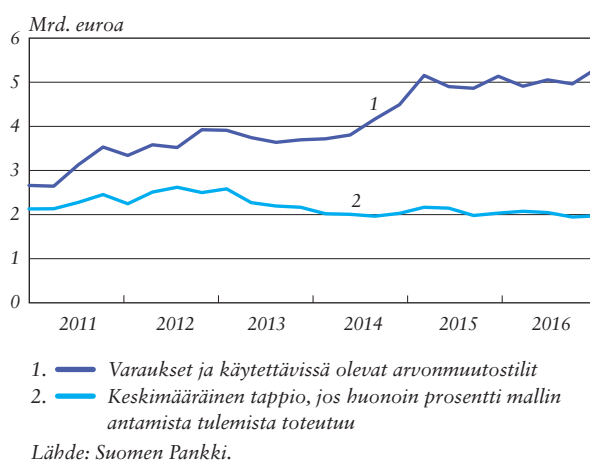
Vuoden 2016 lopussa Suomen Pankin koko oman pääoman määrä oli 9,4 mrd. euroa. Tästä kanta- ja vararahaston osuus oli 2,6 mrd. euroa, varausten osuus (ilman eläkevarausta) 3,9 mrd. euroa ja arvonneuostostilien osuus 3,0 mrd. euroa. Suomen Pankin riskipuskurit vahvistuivat vuonna 2016 (kuvio 20).

Rahapolitiikan toteuttaminen sekä rahoitusjärjestelmän vakauden ja toimivuuden turvaaminen ovat keskuspankin ydintehtäviä, joista voi aiheutua tappioita. Riskeihin varaudutaan pitämällä huolta taseen vahvuudesta eli kartuttamalla varauksia ja omia pääomia ja vähentämällä tarvittaessa rahoitusvarallisuuden riskejä. Suomen Pankin vakavaraisuus on riittävä kattamaan sen tehtävien hoitamisesta aiheutuvat riskit.

Kuvio 19.
Suomen Pankin kokonaisriskit ja oma pääoma ilman kullan riskiä ja kullan arvonneuostostilejä



Kuvio 20.
Riskien ja riskipuskurien kehitys ilman kulta- ja kullan arvonneuostostiliä





Tilinpäätös

Tase

Milj. euroa	31.12.2016	31.12.2015
VASTAAVAA		
1 Kulta ja kultasaamiset	1 731	1 534
2 Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	7 852	7 483
Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	2 048	1 890
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	5 804	5 592
3 Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	648	417
4 Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	1 803	1 443
5 Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille	6 728	690
Perusrabitoitusoperaatiot	–	–
Pitempiaikaiset rabitoitusoperaatiot	6 728	690
6 Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	31	0
7 Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	32 761	19 662
Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit	25 786	12 074
Muut arvopaperit	6 975	7 588
8 Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	26 609	25 096
Osuus EKP:n pääomasta	144	144
Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset	728	728
Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset	3 879	4 103
Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)	21 858	20 121
9 Muut saamiset	1 341	1 088
Euroalueen metallirahat	35	32
Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus	131	138
Muu vaihto-omaisuus	638	657
Muut	536	261
Yhteensä	79 505	57 414

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

<i>Milj. euroa</i>	<i>31.12.2016</i>	<i>31.12.2015</i>
VASTATTAVAA		
1 <i>Liikkeessä olevat setelit</i>	18 492	17 790
2 <i>Rahapolittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	47 665	27 559
<i>Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)</i>	29 065	25 889
<i>Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)</i>	18 600	1 670
3 <i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	31	79
4 <i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	1 625	676
5 <i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	–	–
6 <i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	–	46
7 <i>Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	1 516	1 514
8 <i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	–	–
9 <i>Muut velat</i>	32	12
10 <i>Arvonmuutostilit</i>	2 982	2 762
11 <i>Varaukset</i>	4 468	4 317
12 <i>Oma pääoma</i>	2 562	2 514
<i>Kantarahasto</i>	841	841
<i>Vararahasto</i>	1 721	1 673
13 <i>Tilikauden voitto</i>	131	146
<i>Yhteensä</i>	<i>79 505</i>	<i>57 414</i>

Tuloslaskelma

Milj. euroa	1.1.–31.12.2016	1.1.–31.12.2015
1 Korkotuotot	483	313
2 Korkokulut	-14	-3
3 KORKOKATE	469	310
4 Valuuttakurssierot	27	26
5 Arvopapereiden hintaerot	74	47
Valuuttojen ja arvopapereiden arvostustappiot	-49	-19
6 Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos	-53	-54
RAHOITUSKATE	469	310
7 Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista	-2	-1
8 Rahoitustulon netto-osuus	-190	-38
9 Osuus EKP:n voitosta	5	3
10 Muut keskuspankkitoiminnan tuotot	20	18
KESKUSPANKKIERIEN KATE	302	291
11 Muut tuotot	31	31
Toimintakulut	-101	-76
12 Henkilöstökulut	-48	-49
13 Eläkerahastomaksu	-	17
14 Hallinnolliset kulut	-32	-30
15 Poistot käyttöomaisuudesta	-10	-9
16 Setelien hankintakulut	-10	-4
17 Muut kulut	-0	-0
TOIMINNALLINEN TULOS	232	246
Eläkerahaston tulos	-	-
18 Eläkerahaston tuotot	32	52
19 Eläkerahaston kulut	-32	-52
20 Varausten muutos	-101	-100
21 TILIKAUDEN TULOS	131	146

Johtokunnan esitys voitonjaosta

Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että Suomen Pankin voitto, 130 569 338,99 euroa, käytetään seuraavasti: Voitosta 39 569 338,99 euroa käytetään LSP 21 §:n 2 momentin perusteella vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 91 000 000,00 euroa siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Helsingissä 22. helmikuuta 2017

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNTA

Erkki Liikanen, puheenjohtaja

Seppo Honkapohja

Marja Nykänen

Olli Rehn

./ . Mika Pösö

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

1. Yleiset laatimisperiaatteet

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä talousperusteisia kirjanpitoperiaatteita ja tekniikoita, ja tilinpäätökset laaditaan näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti. Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11. pykälän mukaisesti pankin tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen perusteella.

Suomen Pankin tuloslaskelma sisältää myös Suomen Pankin eläkerahaston ja Finanssivalvonnan tuotot ja kulut. Suomen Pankin eläkerahaston sijoitussalkku arvostetaan kuukausittain kuukauden viimeisen päivän markkinahintaan.

2. Valuutta- ja kultamääräisten erien arvostaminen

Valuutta- ja kultamääräiset erät on tilinpäätöksessä muunnettu euroiksi käyttäen tilinpäätöspäivän kurseja. Erät on arvostettu valuuttakohtaisesti. Valuuttakursseista johtuva arvostusero käsitellään erillään arvopapereiden hintojen muutoksesta johtuvasta erosta. Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvonmuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvonmuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Kullan hinnanmuutos- ja kurssimuutoserot käsitellään yhtenä eränä. Tilikauden aikana realisoituneiden valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden laskemisessa on käytetty päivittäisen nettokeskihinnan menetelmää. Tilinpäätöksessä käytetyt kurssit käyvät ilmi oheisesta taulukosta.

<i>Valuutta</i>	<i>2016</i>	<i>2015</i>
<i>Yhdysvaltain dollari</i>	<i>1,0541</i>	<i>1,0887</i>
<i>Japanin jeni</i>	<i>123,4000</i>	<i>131,0700</i>
<i>Ruotsin kruunu</i>	<i>9,5525</i>	<i>9,1895</i>
<i>Sveitsin frangi</i>	<i>1,0739</i>	<i>1,0835</i>
<i>Englannin punta</i>	<i>0,8562</i>	<i>0,7340</i>
<i>Kanadan dollari</i>	<i>1,4188</i>	<i>1,5116</i>
<i>Erityiset nosto-oikeudet (SDR)</i>	<i>0,7846</i>	<i>0,7857</i>
<i>Kulta</i>	<i>1 098,0460</i>	<i>973,2250</i>

3. Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Realisoituneet tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Arvopapereiden hankintahinnan ja nimellisarvon erotus jaksotetaan arvopapereiden juoksuajalle. Arvopapereiden hintaeroista johtuvien voittojen ja tappioiden laskemisessa on käytetty arvopapereiden keskihinnan menetelmää.

Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvonmuutostileille. Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvonmuutostileille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Sekä valuutta- että euromääräiset arvopaperit on arvostettu arvopaperilajeittain. Jos arvopaperilajista tai valuutasta kirjataan tilinpäätökseen realisoitumattomia tappioita, tämän arvopaperilajin keskihintaa tai valuutan nettokeskikurssia muutetaan vastaavasti ennen seuraavan tilikauden alkua.

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumukset eli käänteiset reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina talletuksina vastaavaa-puolelle. Arvopapereiden takaisinostositoumukset eli reposopimukset kirjataan taseeseen vakuudellisina luottolina vastattavaa-puolelle. Reposopimuksilla mydyt arvopaperit jäävät Suomen Pankin taseeseen.

Eläkerahaston sijoitussalkut arvostetaan kuukausittain kuukauden viimeisen päivän markkinahintaan.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon vähennettynä mahdollisella arvonalentumisella hallussapidon tarkoituksesta riippumatta.

Muut kuin rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

Jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit ja vastaavat saamiset arvostetaan arvopaperikohtaisesti joko tilinpäätöspäivän markkinoiden keskihinnan tai tilinpäätöspäivän tuottokäyrän perusteella. Vuoden 2016 arvostuksessa on käytetty markkinoiden keskihintaa 30.12.2016.

4. EKPJ:n sisäisiä saamia ja velkoja koskevat kirjanpitoperiaatteet

Eurojärjestelmän sisäisiä saamia ja velkoja aiheutuu pääasiassa EU-maasta toiseen suoritettavista euromääräisistä maksuista, joiden katteensiirto suoritetaan keskuspankkirahassa. Maksujen alullepanijat ovat pääasiassa yksityisen sektorin toimijoita. Katteensiirto suoritetaan TARGET2-järjestelmässä eli Euroopan laajuudessa automatisoidussa reaaliaikaisessa bruttomaksujärjestelmässä (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer). Maksuista syntyy kahdenvälisiä saamia ja velkoja EU:n keskuspankkien toisilleen pitämällä TARGET2-tileillä. Nämä kahdenväliset saamiset ja velat nettoutetaan päivittäin niin, että EKP asettuu tapahtumassa kummankin osapuolen vastapuoleksi. Tämän jälkeen kullekin kansalliselle keskuspankille jää vain nettopositio EKP:hen nähden.

TARGET2-järjestelmään liittyvät EKP:hen kohdistuvat Suomen Pankin saamiset ja velat sekä muut eurojärjestelmän sisäiset euromääräiset saamiset ja velat (kuten ennakkoitojako kansallisille keskuspankeille ja rahoitustulon netto-osuus) esitetään Suomen Pankin taseessa yhtenä nettomääräisenä saamisena tai velkana erässä ”Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto)”. EKPJ:n sisäiset euroalueen ulkopuolisten EU-maiden kansallisten keskuspankkien saamiset ja velat, jotka eivät liity TARGET2-järjestelmään, esitetään erässä ”Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta” tai ”Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle”.

Eurojärjestelmän sisäiset saamiset, jotka liittyvät Suomen Pankin osuuteen EKP:n pääomasta, esitetään erässä ”Osuus EKP:n pääomasta”.

Nettosaaminen, joka syntyy euroseteleiden kohdistamisesta eurojärjestelmän sisällä, esitetään yhtenä omaisuuseränä erässä ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset” (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Liikkeessä olevat setelit”).

Eurojärjestelmään liittyvien keskuspankkien valuuttavarantojen siirrosta EKP:lle syntyneet eurojärjestelmän sisäiset saamiset ovat euromääräisiä, ja ne esitetään erässä ”Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset”.

5. Käyttöomaisuutta koskevat arvostusperiaatteet

Käyttöomaisuus on arvostettu hankintahintaan poistoilla vähennettynä. Poistot lasketaan tasa-poistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotettuna taloudellisena käyttöaikana siten, että ne aloitetaan pääasiassa hankintaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vuonna 1999 taseeseen markkinahintaisina aktivoitujen rakennusten ja maa-alueiden vastaerä on arvonneuostili. Näiden rakennusten poistot on kirjattu arvonneuostiliä purkamalla siten, ettei niillä ole tulosvaikutusta.

Taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- tietokoneet, niihin liittyvät laitteet ja ohjelmistot sekä autot: 4 vuotta
- koneet ja kalusto: 10 vuotta
- rakennukset: 25 vuotta.

Käyttöomaisuus, jonka arvo on alle 10 000 euroa, poistetaan hankintavuonna.

6. Liikkeessä olevat setelit

EKP ja 19 euroalueen kansallista keskuspankkia, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, laskevat liikkeeseen euroseteleitä.¹ Liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä setelien jakoperusteen mukaisesti.² EKP:lle on merkitty 8 prosentin osuus liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta,

¹ Euroopan keskuspankin päätös, annettu 13. päivänä joulukuuta 2010, euroseteleiden liikkeeseenlaskusta (EKP/2010/29), EUVL L 35, 9.2.2011, s. 26.

² Setelien jakoperusteella tarkoitetaan prosentiosuuksia, jotka saadaan, kun otetaan huomioon EKP:n osuus liikkeeseen lasketujen euroseteleiden kokonaismäärästä ja sovelletaan merkityn pääoman jakoperustetta kansallisten keskuspankkien osuuteen tästä kokonaismäärästä.

ja loput 92 % on merkitty kansallisille keskuspankeille setelien jakoperusteen mukaisesti. Osuus ilmoitetaan taseen vastattavaa-puolella erässä ”Liikkeessä olevat setelit”. Kullekin kansalliselle keskuspankille setelien jakoperusteen mukaisesti kohdistetun eurosetelien osuuden arvon ja kyseisen keskuspankin tosiasiallisesti liikkeeseen laskemien eurosetelien arvon erotuksesta aiheutuu myös eurojärjestelmän sisäisiä saamia tai velkoja, joille maksetaan korkoa. Nämä korolliset³ saamiset tai velat ilmoitetaan alaerässä ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat: Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen/-velka”. Suomen Pankin taseessa erä on vastaavaa-puolella.

Seteleistä saatava tulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken suhteessa niiden EKP:n pääomasta maksamiin osuuksiin. Näistä eristä kertyvät korkotuotot ja -kulut selvitetään EKP:n tilien kautta, ja ne ovat osa korkokatetta. EKP:n pääoma-avainta tarkistetaan viiden vuoden välein ja uusien jäsenmaiden liittyessä Euroopan unioniin.

Setelitulo, joka EKP:lle kertyy sen 8 prosentin osuudesta liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, jaetaan pääasiassa kansallisille keskuspankeille.⁴

7. Muutokset tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet eivät ole muuttuneet tilikauden 2016 aikana.

8. Rahoitustulo

Euroopan keskuspankkijärjestelmässä rahapoliittisten tehtävien hoidon yhteydessä kertyvä rahoitustulo lasketaan ja jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken perussäännön määräysten ja Euroopan keskuspankin neuvoston tekemien päätösten mukaisesti.

Ennakkovoitonjako

EKP:n neuvosto on päättänyt, että EKP:n euroseteleistä saama tulo eli sille kohdistettu 8 % liikkeeseen laskettujen euroseteleiden kokonaisarvosta sekä EKP:n saama nettotulo a) arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman (Securities Markets Programme), b) kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman, c) omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelman ja d) julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman (public sector purchase programme) mukaisesti ostetuista arvopapereista maksetaan kokonaisuudessaan kansallisille keskuspankeille sinä tilikautena, jona se kertyy. Ellei EKP:n neuvosto muuta päättä, EKP jakaa tulon tilikautta seuraavan vuoden tammikuussa ennakkovoitonjakona.⁵ EKP:n liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saaman tulon määrästä voidaan EKP:n neuvoston päätöksellä vähentää ne kulut, joita EKP:lle on koitunut euroseteleiden liikkeeseen laskemisesta ja käsittelemisestä. EKP:n neuvosto päättää ennen vuoden päättymistä, jätetäänkö edellä luetelluissa ohjelmissa ostetuista arvopapereista ja – tarpeen mukaan – liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saatu EKP:n tulo kokonaan tai osittain jakamatta sen varmistamiseksi, että jaettavan tulon määrä ei ylitä EKP:n nettovoittoa kyseiseltä vuodelta.

EKP:n neuvosto voi myös päättää, että rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävistä arvopapereista ja – tarpeen mukaan – liikkeeseen lasketuista euroseteleistä saatu EKP:n tulo siirretään kokonaan tai osittain valuuttakursseista, koroista, luotoista ja kullan hinnasta johuttavien riskien varalta tehtävään varaukseen.

³ Euroopan keskuspankin päätös (EU) 2016/2248, annettu 3 päivänä marraskuuta 2016, niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien, joiden rahayksikkö on euro, rahoitustulon jakamisesta (ECB/2016/36).

⁴ EKP:n päätös (EU) 2015/298, annettu 15 päivänä joulukuuta 2014, EKP:n tulon väliaikaisesta jakamisesta (uudelleenlaadittu) (EKP/2014/57), EUVL L 53, 25.2.2015, s. 24.

⁵ EKP:n päätös (EU) 2015/298, annettu 15 päivänä joulukuuta 2014, EKP:n tulon väliaikaisesta jakamisesta (uudelleenlaadittu) (EKP/2014/57), EUVL L 53, 25.2.2015, s. 24.

EKP:n pääomaan sovellettava jakoperuste 1.1.2015 alkaen

	<i>EKPJ, pääoma-avain, %</i>	<i>Eurojärjestelmä, pääoma-avain, %</i>
<i>Belgian keskuspankki</i>	2,4778	3,52003
<i>Saksan keskuspankki</i>	17,9974	25,56743
<i>Viron keskuspankki</i>	0,1928	0,27390
<i>Irlannin keskuspankki</i>	1,1607	1,64892
<i>Kreikan keskuspankki</i>	2,0332	2,88842
<i>Espanjan keskuspankki</i>	8,8409	12,55961
<i>Ranskan keskuspankki</i>	14,1793	20,14334
<i>Italian keskuspankki</i>	12,3108	17,48904
<i>Kyproksen keskuspankki</i>	0,1513	0,21494
<i>Latvian keskuspankki</i>	0,2821	0,40076
<i>Liettuan keskuspankki</i>	0,4132	0,58700
<i>Luxemburgin keskuspankki</i>	0,2030	0,28839
<i>Maltan keskuspankki</i>	0,0648	0,09206
<i>Alankomaiden keskuspankki</i>	4,0035	5,68748
<i>Itävallan keskuspankki</i>	1,9631	2,78883
<i>Portugalin keskuspankki</i>	1,7434	2,47672
<i>Slovenian keskuspankki</i>	0,3455	0,49083
<i>Slovakian keskuspankki</i>	0,7725	1,09743
<i>Suomen Pankki</i>	1,2564	1,78487
<i>Eurojärjestelmä yhteensä</i>	70,3916	100,0000
<i>Bulgarian keskuspankki</i>	0,8590	
<i>Tšekin keskuspankki</i>	1,6075	
<i>Tanskan keskuspankki</i>	1,4873	
<i>Kroatian keskuspankki</i>	0,6023	
<i>Unkarin keskuspankki</i>	1,3798	
<i>Puolan keskuspankki</i>	5,1230	
<i>Romanian keskuspankki</i>	2,6024	
<i>Ruotsin keskuspankki</i>	2,2729	
<i>Englannin pankki</i>	13,6743	
<i>Euroalueeseen kuulumattomat kansalliset keskuspankit yhteensä</i>	29,6084	
<i>Yhteensä</i>	100,0000	

9. Eläkerahasto

Vuonna 2001 tehtiin päätökset Suomen Pankin eläkevastuun hoitamisesta pankin taseessa olevan eläkerahaston avulla. Vuoden 2002 alussa voimaan tulleen järjestelyn tarkoituksena on huolehtia Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan kattamiseen liittyvien varojen tuottavasta sijoittamisesta. Suomen Pankin eläkerahastosta laaditaan erillinen vuosikertomus. Eläkerahaston varat sisältyvät Suomen Pankin taseessa muihin saamisiin.

EKPJ:n suuntaviivat yhdenmukaistetusta kirjanpidosta eivät säätele eläkerahaston kirjanpitoa. Eläkerahaston sijoitukset arvostetaan markkinahintaan ja arvonmuutokset kirjataan tulosvaikutteisesti. Tilinpäätöksessä käytetään vuoden viimeisen päivän markkinahintoja. Eläkerahaston kiinteistöt ovat taseessa siirtohetken mukaisessa arvossaan vuosipoistot vähennettyinä. Siltä osin kuin rakennusten tasearvo on katettu arvonkorotuksella, vastaavat poistot kirjataan arvonkorotusta purkamalla siten, että poistoilla ei ole tulosvaikutusta.

10. Varausten kirjaamisen periaatteet

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopaperien markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihtelujen tasaamiseksi on tarpeen.

Tilinpäätöksessä voidaan tehdä pankin eläkevastuun kattamiseksi tarpeellisia varauksia.

11. Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisista eristä aiheutuvat voitot ja tappiot käsitellään samalla tavalla kuin taseessa olevista eristä aiheutuneet voitot ja tappiot. Valuuttatermiinit otetaan huomioon laskettaessa valuuttaposition nettokeskihintaa.

Taseen liitetiedot

Vastaavaa

1. Kultra ja kultasaamiset

Suomen Pankilla on 1 576 487 troyunssia kultaa (1 troyunssi = 31,103 g), joka on tilinpäätöksessä arvostettu markkinahintaan. Vuoden 1999 alussa Suomen Pankki, kuten muutkin eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit, siirsi noin 20 % kullastaan EKP:lle.

Kulta

	31.12.2016	31.12.2015
Määrä (milj. troyunssia)	1,6	1,6
Hinta troyunssilta (EUR)	1 098,0	973,2
Arvo markkinahintaan (milj. EUR)	1 731,1	1 534,3
Markkina-arvon muutos (milj. EUR)	196,8	-22,9

2. Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erässä ovat valuuttavarantoon luettavat valuuttasaamiset euroalueen ulkopuolelta sekä SDR-määräiset saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).

2.1 Valuuttamääräiset saamiset IMF:ltä

Valuuttamääräiset saamiset IMF:ltä eriteltyinä

	31.12.2016		31.12.2015	
	Milj. EUR	Milj. SDR	Milj. EUR	Milj. SDR
Varanto-osuus IMF:ssä	357,6	280,5	181,8	142,8
Erityiset nosto-oikeudet	1 430,4	1 122,2	1 429,8	1 123,4
Muut saamiset IMF:ltä	260,0	204,0	278,7	219,0
Yhteensä	2 047,9	1 606,7	1 890,3	1 485,2

Euron ja SDR:n välisen kurssin kehitys tilikausina 2015 ja 2016

	2016	2015
Maaliskuun loppu	0,8080	0,7794
Kesäkuun loppu	0,7950	0,7954
Syyskuun loppu	0,7998	0,7986
Joulukuun loppu	0,7846	0,7857

Kansainvälinen valuuttarahasto korotti jäsenosuuksia 26.1.2016, joten Suomen jäsenosuuden kokonaismäärä valuuttarahastossa kasvoi ja oli vuoden 2016 lopussa 2 410,6 milj. SDR (2015: 1 263,8 milj. SDR). Varanto-osuus on se osuus Suomen Pankin jäsenosuudesta, joka on maksettu IMF:lle valuuttana. Toinen osa jäsenosuudesta on maksettu aikoinaan markkoina. Tämän osan valuuttarahasto on lainannut takaisin Suomen Pankille. Markkoina maksetun jäsenosuuden nettovaikutus Suomen Pankin taseessa on nolla, sillä edellä mainittu saaminen ja velka ovat samassa tase-erässä.

Suomen Pankin erityisten nosto-oikeuksien (Special Drawing Rights, SDR) määrä on 1 430,4 milj. euroa. Erityiset nosto-oikeudet ovat IMF:n luomaa valuuttavarantoa, jonka rahasto on jakanut jäsenmailleen. Erityisiä nosto-oikeuksia käytetään valuuttakaupoissa normaalien valuuttojen tapaan. Erän arvo muuttuu valuuttarahaston jäsenmaiden välisten valuuttakauppojen seurauksena. Lisäksi erän suuruuteen vaikuttavat saadut ja maksetut korot sekä voitto-osuus IMF:ssä.

Yhteensä Suomen Pankin saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta ovat 2 047,9 milj. euroa.

EKPJ:n kirjanpito- ja rahoitustulokomitea päätti kesällä 2010 SDR-suojauskauppojen kirjanpitokäsittelystä, joka poikkeaa yleisestä valuuttakohtaisesta arvostusperiaatteesta. SDR-valuuttakurssiriskin suojaamiseksi tehdyt SDR-komponenttivaluuttojen myynnit otetaan huomioon vähentävinä erinä laskettaessa SDR:n määrää ja markkina-arvostusta. Myynnit eivät näin ollen myöskään vähennä komponenttivaluuttojen määrää eikä niillä ole vaikutusta näiden valuuttojen markkina-arvostukseen. Suomen Pankki luopui SDR-suojauksista vuonna 2016, mistä syystä valuuttamääräisten saamisten määrä IMF:ltä kasvoi edellisvuotiseen verrattuna.

2.2 Muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää valuuttamääräiset pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta.

Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta eriteltyinä

	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Talletukset	85,1	92,8	-7,7
Kuponkipaperit	4 735,9	4 830,2	-94,2
Diskonttopaperit	99,2	628,0	-528,8
Muut saamiset	884,2	41,3	842,9
Yhteensä	5 804,4	5 592,2	212,2

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2016		31.12.2015	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	458,1	9,5	777,2	14,2
Yhdysvaltain dollari	4 109,6	85,0	4 161,0	76,2
Japanin jeni	267,5	5,5	520,0	9,5
Yhteensä	4 835,2	100,0	5 458,2	100,0

Euroalueen ulkopuolisten valuuttamääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

Maturiteetti	31.12.2016		31.12.2015	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	1 158,7	24,0	1 391,0	25,5
Yli 1 vuosi	3 676,4	76,0	4 067,2	74,5
Yhteensä	4 835,2	100,0	5 458,2	100,0

3. Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta

Tase-erässä ovat valuuttamääräiset talletukset ja arvopaperit sekä muut valuuttamääräiset saamiset euroalueelta.

Euroalueen sisäiset valuuttamääräiset saamiset eriteltyinä

	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Talletukset	-	-	-
Kuponkipaperit	716,1	441,0	275,2
Diskonttopaperit	-	-	-
Muut saamiset	-68,1	-23,7	-44,4
Yhteensä	648,0	417,2	230,8

Euroalueen sisäisten valuuttamäärien arvopapereiden valuuttajakauma

Valuutta	31.12.2016		31.12.2015	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Englannin punta	202,4	28,3	127,8	29,0
Yhdysvaltain dollari	513,8	71,7	313,1	71,0
Yhteensä	716,1	100,0	441,0	100,0

Euroalueen sisäisten valuuttamäärien arvopapereiden jäljellä oleva juoksu-aika

Maturiteetti	31.12.2016		31.12.2015	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	185,4	25,9	228,8	51,9
Yli 1 vuosi	530,7	74,1	212,1	48,1
Yhteensä	716,1	100,0	441,0	100,0

4. Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

Tase-erä sisältää euroalueen ulkopuolisia eurotalletuksia, euroalueen ulkopuolella liikkeeseen laskettuja kuponki- ja diskonttopapereita sekä muita euromääräisiä saamisia.

Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta

	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Talletukset	381,6	144,9	236,7
Kuponkipaperit	1 421,2	1 298,1	123,1
Diskonttopaperit	–	–	–
Muut saamiset	0,1	0,2	–0,1
Yhteensä	1 802,9	1 443,2	359,7

Euroalueen ulkopuolisten euromäärien arvopapereiden jäljellä oleva juoksu-aika

Maturiteetti	31.12.2016		31.12.2015	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	388,6	27,3	566,3	43,6
Yli 1 vuosi	1 032,7	72,7	731,8	56,4
Yhteensä	1 421,2	100,0	1 298,1	100,0

5. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille

Tase-erä sisältää rahapolitiikassa käytettävät instrumentit, joiden avulla Suomen Pankki toteuttaa rahapolitiikkaa osana eurojärjestelmää. Erä muodostuu korkoa sisältävistä luotoista suomalaisille luottolaitoksille, ja sen suuruus määräytyy suomalaisten luottolaitosten likviditeettitarpeen perusteella.

Koko eurojärjestelmän saamiset rahapoliittisista operaatioista ovat 595 873 milj. euroa, josta Suomen Pankin taseessa on 6 728,3 milj. euroa. Perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit jakavat rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät riskit, mikäli ne toteutuvat, täysimääräisesti ja suhteessa osuuksiinsa EKP:n merkityn pääoman jako-perusteesta. Tappioita voi syntyä ainoastaan, jos vastapuoli menee vararikkoon eikä kyseisen vastapuolen toimittamien vakuuksien realisointi tuota riittävästi varoja. Riskejä, jotka aiheutuvat mahdollisista kansallisten keskuspankkien harkinnanvaraisesti hyväksymistä erityisvakuuksista, ei EKP:n neuvoston päätöksen nojalla jaeta.

5.1 Perusrahoitusoperaatiot

Perusrahoitusoperaatiot ovat viikoittain toteutettavia likviditeettiä lisääviä käänteisoperaatioita, joiden maturiteetti on yksi viikko. Ne toteutetaan kiinteäkorkoisina huutokauppoina.

Perusrahoitusoperaatiot ovat keskeisessä osassa pyrittäessä vaikuttamaan korkoihin ja hallitsemaan markkinoiden likviditeettitilannetta sekä viestittäessä rahapolitiikan mitoituksista.

5.2 Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Näissä operaatioissa vastapuolille tarjotaan pitempiaikaista rahoitusta. Vuonna 2016 pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita toteutettiin yhden pitoajanjakson mittaisina sekä 3–48 kuukauden mittaisina. Operaatiot toteutettiin kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti.

Lisäksi EKP:n neuvosto päätti maaliskuussa 2016 toteuttaa sarjan uusia kohdennettuja pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita (TLTRO II). Operaatiot ovat neljän vuoden mittaisia, ja rahoitusta on mahdollista alkaa maksaa takaisin kahden vuoden kuluttua. Operaatioiden korko määräytyy vastapuolikohtaisesti sen mukaan, ylittääkö likviditeetinjakopäivästä tammi-kuuhun 2018 laskettu vastapuolen luotonanto määrätyn vertailuarvon. Korko määritetään vuonna 2018, ja se asettuu likviditeetinjakopäivän perusrahoitusoperaatioiden koron ja talletuskoron välille. Koska korko on tiedossa vasta vuonna 2018 eikä siitä voida tässä vaiheessa tehdä luotettavia arvioita, toisen sarjan kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden korko vuonna 2016 on laskettu varovaisuusperiaatteen mukaisesti talletusmahdollisuuden koron mukaan.

5.3 Käänteiset hienosäätöoperaatiot

Käänteisillä hienosäätöoperaatioilla pyritään hallitsemaan markkinoiden likviditeettitilannetta ja vaikuttamaan korkoihin. Niiden tarkoituksena on erityisesti tasoittaa markkinoiden odottamattomien heilahtelujen vaikutusta korkoihin. Näitä operaatioita toteutetaan tarvittaessa.

5.4 Rakenteelliset käänteisoperaatiot

Rakenteelliset käänteisoperaatiot ovat vakiohuutokauppoina toteutettavia käänteisiä avoimarkkinaoperaatioita, joiden avulla eurojärjestelmä voi säädellä rakenteellista likviditeettiase- maansa rahoitussektoriin nähden.

5.5 Maksuvalmiusluotot

Maksuvalmiusluoton avulla vastapuolet voivat saada kansallisilta keskuspankeilta yön yli-likviditeettiä hyväksytyjä vakuuksia vastaan.

5.6 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot

Erä sisältää vastapuolille suoritettut käteismaksut tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo ylittää määritetyn kynnsarvon eli avoinna olevista rahapoliittisista operaatioista aiheutuvan tarpeen.

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille

	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Perusrahoitusoperaatiot	–	–	–
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	6 728,3	690,3	6 038,0
Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
Käänteiset rakenteelliset operaatiot	–	–	–
Maksuvalmiusluotot	–	–	–
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	–	–	–
Yhteensä	6 728,3	690,3	6 038,0

6. Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta

Tase-erässä ovat eurotalletukset sekä tilit euroalueen luottolaitoksissa.

	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Sekkitilit	0,1	0,2	-0,1
Takaisinmyyntisopimukset	30,6	-	30,6
Hätärahoituksena annettu maksuvalmiusapu	-	-	-
Yhteensä	30,8	0,2	30,5

7. Euromääräiset arvopaperit euroalueelta

Jotta rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit voidaan ilmoittaa erikseen, erä ”Euromääräiset arvopaperit euroalueelta” on jaettu kahteen osaan: ”Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit” ja ”Muut arvopaperit”.

7.1 Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

31.12.2016 erään sisältyivät arvopaperit, jotka Suomen Pankki on hankkinut osana kolmea katettujen joukkolainojen osto-ohjelmaa⁶, arvopaperimarkkinoita koskevaa ohjelmaa (SMP)⁷, julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmaa (PSPP)⁸ ja yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmaa (CSPP)⁹.

Ensimmäisessä katettujen joukkolainojen osto-ohjelmassa (CBPP1) joukkolainaukset saatiin päätökseen 30.6.2010, ja toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP2) päättyi 31.10.2012. Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma (SMP) lopetettiin 6.9.2012.

Vuonna 2016 eurojärjestelmän laajennettuun omaisuuserien osto-ohjelmaan (EAPP)¹⁰ sisällytettiin uutena osana yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma (CSPP)¹¹ aiempien osien eli kolmannen katettujen joukkolainojen osto-ohjelman (CBPP3)¹², omaisuusvakuudellisten arvopaperien osto-ohjelman (ABSPP)¹³ ja julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman (PSPP)¹⁴ lisäksi. Yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa kansalliset keskuspankit voivat ostaa pankkisektoriin kuulumattomien euroalueen yritysten euromääräisiä investointiluokan joukkovelkakirjoja.

Huhtikuusta 2016 maaliskuuhun 2017 EKP ja kansalliset keskuspankit hankkivat omaisuuserien osto-ohjelmassa arvopapereita yhteensä keskimäärin 80 mrd. euron arvosta kuukaudessa (sitä ennen 60 mrd. euron arvosta kuukaudessa). Joulukuussa 2016 EKP:n neuvosto päätti, että maaliskuun 2017 jälkeen ostoja tehdään 60 mrd. euron arvosta kuukaudessa ja että näin toimitaan joulukuun 2017 loppuun saakka ja tarvittaessa sen jälkeenkin, kunnes EKP:n neuvosto katsoo inflaatiovauhdin palautuvan kestävästi tavoitteen mukaiseksi. Jos kehitysnäkymät kuitenkin muuttuvat epäsuotuisammiksi tai jos rahoitusmarkkinatilanne ei enää edistä inflaatiovauhdin kestävästä elpymisestä, EKP:n neuvosto aikoo kasvattaa ostojen

⁶ Päätös EKP/2009/16, tehty 2 päivänä heinäkuuta 2009, katettujen joukkovelkakirjalainojen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 175, 4.7.2009, s. 18); päätös EKP/2011/17, annettu 3 päivänä marraskuuta 2011, katettujen joukkovelkakirjalainojen toisen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 297, 16.11.2011, s. 70) sekä päätös EKP/2014/40, annettu 15 päivänä lokakuuta 2014, katettujen joukkovelkakirjalainojen kolmannen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 335, 22.11.2014, s. 22).

⁷ Päätös EKP/2010/5, annettu 14 päivänä toukokuuta 2010, arvopaperimarkkinoita koskevan ohjelman perustamisesta, EUVL L 124, 20.5.2010, s. 8).

⁸ Päätös EKP/2015/10, annettu 4 päivänä maaliskuuta 2015, julkisen sektorin omaisuuserien osto-ohjelmasta jälkimarkkinoilla (EUVL L 121, 14.5.2015, s. 20), sellaisena kuin se on muutettuna.

⁹ Päätös EKP/2016/16, annettu 1 päivänä kesäkuuta 2016, yrityssektorin osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 157, 15.6.2016, s. 28).

¹⁰ Laajennetusta omaisuuserien osto-ohjelmasta kerrotaan tarkemmin EKP:n verkkosivuilla [<https://www.ecb.europa.eu/mopo/implementation/omt/html/index.en.html>].

¹¹ Ohjelmassa kansalliset keskuspankit voivat ostaa pankkisektoriin kuulumattomien euroalueen yritysten liikkeeseen laskemia euromääräisiä investointiluokan joukkovelkakirjoja.

¹² Päätös EKP/2014/40, annettu 15 päivänä lokakuuta 2014, katettujen joukkovelkakirjalainojen kolmannen osto-ohjelman toteutuksesta (EUVL L 335, 22.11.2014, s. 22).

¹³ Päätös EKP/2014/45, annettu 19 päivänä marraskuuta 2014, omaisuusvakuudellisten arvopaperien osto-ohjelman toteutuksesta, sellaisena kuin se on muutettuna.

¹⁴ Ohjelmassa EKP ja kansalliset keskuspankit voivat ostaa jälkimarkkinoilta euroalueen maiden keskus-, alue- tai paikallishallinnon, euroalueella sijaitsevien valtioidonnaisten laitosten sekä kansainvälisten organisaatioiden ja monikeskisten kehitys-pankkien liikkeeseen laskemia euromääräisiä velkapapereita.

määrää ja/tai pidentää ohjelman kestoa. Ohjelmassa ostettujen omaisuuserien erääntyessä takaisin maksettava pääoma sijoitetaan uudelleen.

Osto-ohjelmissa hankitut arvopaperit arvostetaan jaksotetun hankintahinnan perusteella ja vähennettynä mahdollisella arvon alentumisella (ks. tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden kohta ”Arvopapereiden arvostus- ja jaksotusperiaatteet”). Seuraavassa on esitetty Suomen Pankin hallussa olevien arvopapereiden jaksotettu hankintahinta sekä vertailun vuoksi myös niiden markkina-arvo, jota ei kirjata taseeseen eikä tuloslaskelmaan.

Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit

	31.12.2016		31.12.2015		Muutos	
	Milj. EUR		Milj. EUR		Milj. EUR	
	Tase-arvo	Markkina-arvo	Tase-arvo	Markkina-arvo	Tase-arvo	Markkina-arvo
<i>Ensimmäinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP1)</i>	15,1	15,4	74,2	75,8	-59,1	-60,4
<i>Toinen katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP2)</i>	170,7	178,2	185,8	196,2	-15,1	-18,0
<i>Kolmas katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP3)</i>	3 603,4	3 660,8	2 537,9	2 534,5	1 065,5	1 126,3
<i>Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma (SMP)</i>	1 606,0	1 784,9	1 972,8	2 203,0	-366,8	-418,1
<i>Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma (PSPP valtio)</i>	18 902,4	19 140,1	7 303,5	7 270,3	11 598,90	11 869,9
<i>Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma (ns. PSPP supra)</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Omaisuusvakuudellisten arvopapereiden osto-ohjelma (ABSPP)</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma (CSPP)</i>	1 488,2	1 473,4	-	-	1 488,20	1 473,4
<i>Yhteensä</i>	25 785,7	26 252,9	12 074,1	12 279,7	13 711,5	13 973,2

EKP:n neuvosto arvioi osto-ohjelmissa hankittuihin arvopapereihin liittyvät taloudelliset riskit säännöllisesti. Vuosittaiset arvonalentumistestit tehdään vuoden lopussa arvioidun odotettavissa olevan kassavirran perusteella, ja EKP:n neuvosto hyväksyy ne.

SMP-, CBPP3- ja CSPP-ohjelmissa sekä PSPP-ohjelman ostoissa monikansallisilta laitoksilta (ns. supra) hankituista arvopapereista mahdollisesti aiheutuvat tappiot jaetaan EKP:n perussäännön artiklan 32.4 mukaisesti kokonaan eurojärjestelmän keskuspankkien kesken suhteessa niiden maksamiin osuuksiin EKP:n pääomasta. Seuraavassa taulukossa esitetään ohjelmakohtaisesti eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa oleva ostettujen arvopapereiden määrä ja siitä Suomen Pankin taseessa oleva osuus.

	Eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien hallussa		Suomen Pankin taseessa	
	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR
<i>Arvopaperimarkkinoita koskeva ohjelma (SMP)</i>	94 802,9	114 080,0	1 606,0	1 972,8
<i>Kolmas katettujen joukkolainojen osto-ohjelma (CBPP3)</i>	186 965,4	131 882,8	3 603,4	2 537,9
<i>Julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelma (PSPP supra)</i>	139 639,0	59 759,6	-	-
<i>Yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelma (CSPP)</i>	51 069,3	-	1 488,2	-
<i>Yhteensä</i>	472 476,6	305 722,3	6 697,5	4 510,7

Joulukuun 2016 lopussa tehtyjen rahapolitiikan arvopapereita koskeneiden arvonalentumistestien pohjalta EKP:n neuvosto päätti, että arvopapereista saadaan odotettavasti kaikki niihin liittyvät tulevat kassavirrat.

7.2 Muut arvopaperit

Tase-erä sisältää euroalueella liikkeeseen lasketut kuponki- ja diskonttopaperit.

Muut euroalueen sisäiset euromääräiset arvopaperit eriteltyinä

	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Kuponkipaperit	5 232,6	6 128,1	-895,5
Diskonttopaperit	1 451,1	1 328,1	123,0
Osakerahastot	291,8	132,2	159,6
Yhteensä	6 975,5	7 588,3	-612,8

Muiden euroalueen sisäisten euromääräisten arvopapereiden jäljellä oleva juoksuaika

Maturiteetti	31.12.2016		31.12.2015	
	Milj. EUR	%	Milj. EUR	%
Alle 1 vuosi	2 893,7	43,3	3 291,2	44,1
Yli 1 vuosi	3 790,1	56,7	4 164,9	55,9
Yhteensä	6 683,7	100,0	7 456,1	100,0

8. Eurojärjestelmän sisäiset saamiset

8.1 Osuus EKP:n pääomasta

EKPJ:n perussäännön artiklan 28 nojalla ainoastaan EKPJ:n kansalliset keskuspankit voivat merkitä EKP:n pääomaa. Merkinnässä sovellettavat osuudet määritetään EKPJ:n perussäännön artiklan 29.3 mukaisesti, ja ne tarkistetaan joka viides vuosi.

Eurojärjestelmän kunkin keskuspankin osuus EKP:n pääomasta määräytyy ns. pääoma-avaimen mukaan. Pääoma-avaimeen vaikuttavat maan asukasluvu ja bruttokansantuote. Pääoma-avain tarkistetaan viiden vuoden välein ja kun uusia jäseniä liittyy EU:hun. Suomen prosentuaalinen osuus EKP:n pääomasta on ollut 1.1.2015 alkaen 1,2564 %.

8.2 Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset

Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset -erä sisältää Suomen Pankin EKP:lle siirtämän valuuttavaranto-osuuden, 728,1 milj. euroa. Siirto tehtiin eurojärjestelmään siirtymisen yhteydessä. Saaminen on euromääräinen, ja sen arvo perustuu saamisen arvoon siirtohetkellä. Saamiselle maksetaan viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa lukuun ottamatta kultaa, jolle ei makseta korkoa.

8.3 Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset

Nettosaaminen, joka liittyy euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä, käsittää pääoman merkitsemiseen liittyvän mekanismin mukaisen CSM-erän (Capital Share Mechanism) vähennettynä ns. ECB issue -luvulla. CSM-luvulla liikkeessä olevan setelistön määrä oikaistaan keskuspankin taseessa pääoma-avaimen mukaiseksi. ECB issue -luku taas kertoo EKP:n osuuden (8 %) liikkeessä olevista seteleistä. Kummankin luvun vastakirjaus on taseen vastattavaa-puolen erässä ”Liikkeessä olevat setelit”.¹⁵

Tase-erän koko oli tilikauden lopussa 3 878,6 milj. euroa (4 102,8 milj. euroa vuonna 2015). Erän pieneminen johtui siitä, että Suomen Pankin liikkeeseen laskemien setelien määrä kasvoi 6,3 % liikkeessä olleiden eurosetelien kokonaismäärän kasvaessa vain 3,8 % vuodesta 2015. Näille saamisille kertyy viimeisimpään käytettävissä olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa.

¹⁵ Euroseteleiden liikkeeseenlaskua koskevien eurojärjestelmän tilinpäätöskäytäntöjen mukaan liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta kohdistetaan kuukausittain EKP:lle 8 %. Jäljelle jäävä 92 prosentin osuus kohdistetaan kansallisille keskuspankeille niin ikään kuukausittain siten, että kukin keskuspankki esittää taseessaan liikkeeseen lasketuista euroseteleistä osuuden, joka vastaa pankin maksamaa osuutta EKP:n pääomasta. Kansalliselle keskuspankille tämän käytännön mukaisesti kohdistettujen euroseteleiden arvon ja liikkeeseen laskettujen euroseteleiden arvon välinen erotus kirjataan erään ”Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat”.

8.4 Muut saamiset eurojärjestelmän sisällä (netto) tai vastattavaa-puolen erä muut velat eurojärjestelmän sisällä (netto)

Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä (netto)

	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
TARGET2-järjestelmään liittyvät velat EKP:lle / saamiset EKP:ltä (ml. eurojärjestelmässä pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot)	22 031,0	20 144,3	1 886,7
Rahoitustulon netto-osuus	-189,9	-38,2	-151,7
EKP:n ennakkovoitonjakoon liittyvät saamiset EKP:ltä	17,2	14,5	2,8
Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä (netto)	-	-	-
Muut saamiset/velat eurojärjestelmän sisällä yhteensä (netto)	21 858,4	20 120,6	1 737,7

Erän suuruus oli 21 858,4 milj. euroa 31.12.2016, ja se koostui kolmesta tekijästä: 1) EKP:n ja EKP:n kansallisten keskuspankkien TARGET2-järjestelmän kautta toimittamiin ja vastaanottamiin maksuihin liittyvät Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden sekä eurojärjestelmän keskuspankeissa pidettävien kirjeenvaihtajapankkitilien saldot, 2) rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmässä aiheutuvat saamiset/velat EKP:hen nähden sekä 3) ne Suomen Pankin saamiset EKP:hen nähden, jotka johtuvat EKP:n ennakkovoitonjaosta ja mahdollisista muista saamisista tai palautettavista määristä.

TARGET2-järjestelmän kautta toimitettuihin nettomääräisiin maksuihin liittyvä netto-saaminen vuoden lopussa oli 22 031,0 milj. euroa. Erälle kertyvä korko perustuu viimeisimpään saatavilla olevaan eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation marginaalikorkoon, ja se lasketaan päivittäin.

Vuotuisesta rahoitustulon yhteenlaskennasta ja jakamisesta eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien kesken aiheutui vuoden lopussa -189,9 milj. euron velka EKP:lle (ks. tuloslaskelman liitetietojen kohta ”Rahoitustulon netto-osuus”).

Vuodelta 2016 EKP:n neuvosto päätti jakaa 966 milj. euroa EKP:n osuudelle liikkeessä olevista seteleistä kertyneestä tulosta, EKP:n SMP-ohjelmaan liittyvästä arvopaperisalkusta ja laajennetusta omaisuuserien osto-ohjelmasta (EAPP) saamasta tuotosta (ks. tilinpäätöksen laa-timisperiaatteiden kohta ”Ennakkovoitonjako”). Suomen Pankin osuus jaettavasta summasta oli 17,2 milj. euroa.

9. Muut saamiset

Tase-erä sisältää Suomen Pankin hallussa olevat eurokolikot, käyttöomaisuuden (rakennukset, koneet ja kalusto) ja sijoitusomaisuuden (osakkeet ja osuudet). Tase-erään sisältyvät myös eläke-rahaston omaisuus- ja sijoituserät, taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät sekä siirtosaamiset ja muut saamiset.

Aineellinen käyttöomaisuus

	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
<i>Kirjanpitoarvo</i>			
Maa-alueet	8,5	8,5	-
Rakennukset	100,9	107,2	-6,3
Koneet ja kalusto	11,1	8,6	2,4
Taide ja numismaattinen kokoelma	0,5	0,5	0,0
Yhteensä	121,0	124,9	-3,9

Aineeton käyttöomaisuus

<i>Kirjanpitoarvo</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Tietojärjestelmät</i>	10,5	13,3	-2,8
<i>Yhteensä</i>	10,5	13,3	-2,8

Muu omaisuus ja saamiset

	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Euroalueen metalliraha</i>	35,2	31,8	3,4
<i>Osakkeet ja osuudet</i>	25,1	24,9	0,1
<i>Eläkerahaston sijoitukset</i>	612,9	631,8	-18,9
<i>Siirtosaamiset</i>	532,8	258,5	274,4
<i>Muut saamiset</i>	3,3	2,9	0,4
<i>Yhteensä</i>	1 209,3	949,9	259,4

Vastattavaa

1. Liikkeessä olevat setelit

Tase-erä sisältää pääoma-avaimen mukaisen, EKP:n osuudella oikaistun Suomen Pankin osuuden liikkeessä olevien euroseteleiden kokonaismäärästä.

Vuonna 2016 liikkeessä olleiden eurosetelien yhteenlaskettu arvo kasvoi 3,8 %. Jakoperusteen mukaan Suomen Pankin osuus liikkeessä olevista euroseteleistä oli vuoden 2016 lopussa arvoltaan 18 492,5 milj. euroa (vuoden 2015 lopussa 17 789,9 milj. euroa). Suomen Pankin liikkeeseen laskemien eurosetelien kokonaisarvo kasvoi 6,3 % eli 14 613,9 milj. euroon vuonna 2016 (edellisvuonna 13 687,1 milj. euroa). Määrä oli pienempi kuin jakoperusteen mukaan kohdistetun osuuden kokonaisarvo ja erotus eli 3 878,6 milj. euroa (4 102,8 milj. euroa vuonna 2015) on kirjattu vastaavaa-puolen alaerään ”Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset”.

<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>
<i>5 euroa</i>	86,0	89,8
<i>10 euroa</i>	-56,9	-40,4
<i>20 euroa</i>	2 899,0	2 810,3
<i>50 euroa</i>	9 248,3	8 454,9
<i>100 euroa</i>	-750,6	-689,1
<i>200 euroa</i>	462,5	426,5
<i>500 euroa</i>	2 725,6	2 635,2
<i>Eurosetelit yhteensä</i>	<i>14 613,9</i>	<i>13 687,1</i>
<i>ECB issue -luku</i>	<i>-1 608,1</i>	<i>-1 547,0</i>
<i>CSM-luku</i>	<i>5 486,7</i>	<i>5 649,8</i>
<i>Pääoma-avaimen mukainen liikkeessä oleva setelistö</i>	<i>18 492,5</i>	<i>17 789,9</i>

2. Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Tämä tase-erä muodostuu korkoa sisältävistä veloitteista luottolaitoksille, ja siihen sisältyvät luottolaitosten vähimmäisvarantotilien saldot sekä luottolaitosten yötalletukset ja määräaikaistalletukset. Tase-erä syntyy sen rahamarkkinapolitiikan seurauksena, jota Suomen Pankki toteuttaa osana eurojärjestelmää. Vähimmäisvarantojärjestelmän avulla pyritään tasaamaan rahamarkkinakorkoja sekä lisäämään rakenteellisen keskuspankkirahoituksen tarvetta. Luottolaitosten vähimmäisvarantotilien päivittäisten saldojen keskiarvon on seurantajakson aikana oltava vähintään varantovelvoitteen suuruinen.

2.1 Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)

Sekkitileillä ovat vähimmäisvarantovelvoitteen alaisten luottolaitosten varantotalletuksista koostuvat saamiset. Vähimmäisvarantotalletuksille on 1.1.1999 lähtien maksettu kulloiseenkin eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden marginaalikorkoon perustuvaa korkoa. Kesäkuusta 2014 lähtien vähimmäisvarantovelvoitteen ylittävillä pankkien varantotalletuksille on maksettu joko nollakorkoa tai talletusmahdollisuuden korkoa sen mukaan, kumpi näistä on matalampi.

2.2 Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)

Talletusmahdollisuus on eurojärjestelmän maksuvalmiusjärjestelmän likviditeettiä vähentävä osa, johon pankit voivat tehdä yön yli -talletuksia ennalta määrätyllä korolla.

2.3 Määräaikaistalletukset

Likviditeettiä vähentäviä hienosäätöoperaatioita voidaan toteuttaa mm. keräämällä määräaikaistalletuksia.

2.4 Käänteiset hienosäätöoperaatiot

Käänteisillä hienosäätöoperaatioilla pyritään tasaamaan suuria likviditeetin yli- tai alimääriä.

2.5 Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset

Erä sisältää vastapuolten talletukset tilanteissa, joissa vastapuolen toimittamien vakuuksien markkina-arvo jää alle määritetyn kynnsarvon.

Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	29 065,0	25 888,6	3 176,40
Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)	18 600,2	1 670,0	16 930,20
Määräaikaistalletukset	-	-	-
Käänteiset hienosäätöoperaatiot	-	-	-
Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	-	-	-
Yhteensä	47 665,2	27 558,6	20 106,60

3. Euromääräiset velat muille euroalueella oleville

Tase-erässä ovat euromääräiset velat julkiselle sektorille ja muille kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille.

4. Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Tase-erässä ovat kansainvälisten organisaatioiden ja euroalueen ulkopuolella sijaitsevien pankkien tilien saldot Suomen Pankissa sekä reposopimukset euroalueen ulkopuolisten vastapuolien kanssa.

5. Valuuttamääräiset velat euroalueelle

Suomen Pankilla ei ollut 31.12.2016 valuuttamääräisiä velkoja euroalueelle.

6. Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Suomen Pankilla ei ollut 31.12.2016 valuuttamääräisiä velkoja euroalueen ulkopuolelle.

7. Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä

Tase-erä on erityisten nosto-oikeuksien (vrt. vastaavaa-puolen erä) vastaerä. Alun perin erityiset nosto-oikeudet ja niiden vastaerä olivat yhtä suuret. SDR-määräisen kaupankäynnin seurauksena Suomen Pankin erityisiin nosto-oikeuksiin liittyvät saamiset olivat vuoden 2016 lopussa pienemmät kuin niiden vastaerä taseen velkapuolella. Velkapuolen vastaerän suuruus on 1 189,5 milj. SDR. Taseessa erä esitetään euromääräisenä ja arvostettuna vuoden viimeisen päivän kurssiin (1 516,2 milj. euroa).

8. Eurojärjestelmän sisäiset velat

Tase-erä sisältää nettomääräisenä muiden keskuspankkitilien ja TARGET2-maksujärjestelmän EKP-tilin saldon, mikäli Suomen Pankilla on tarkasteluhetkellä ollut velka suhteessa eurojärjestelmään. Eurojärjestelmän sisäiset velat ja saamiset on eritelty taseen vastaavaa-puolen erän ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset” liitetiedoissa. Tilikauden 2016 lopussa Suomen Pankilla ei ollut eurojärjestelmän sisäisiä velkoja.

9. Muut velat

Muut velat	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR	Muutos Milj. EUR
Siirtovelat	30,0	13,6	16,4
Ostovelat	-	-	-
Muut velat	2,4	-2,0	4,4
Yhteensä	32,5	11,6	20,9

10. Arvonmuutostilit

Tase-erässä ovat valuuttamääräisten erien ja arvopapereiden markkinahinta-arvostuksesta syntyneet realisoitumattomat arvostusvoitot. Lisäksi tase-erä sisältää maa-alueiden ja rakennusten arvonorotukset sekä vuoden 1999 kirjanpitokäytännön muutoksesta johtuvat muut arvostuserot.

<i>Arvonmuutostilit</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>	<i>Muutos Milj. EUR</i>
<i>Kulta</i>	1 342,1	1 145,3	196,8
<i>Valuutat:</i>			
<i>USD</i>	1 207,6	1 081,9	125,7
<i>GBP</i>	57,8	188,3	-130,4
<i>JPY</i>	112,0	83,3	28,7
<i>SDR</i>	9,1	2,4	6,6
<i>Muut valuutat</i>	0,2	0,2	0,0
<i>Arvopaperit</i>	50,9	76,6	-25,7
<i>Osakerahastot</i>	27,1	1,3	25,8
<i>Muut arvonkorotukset</i>	175,1	182,6	-7,6
<i>Yhteensä</i>	2 981,8	2 762,0	219,8

11. Varaukset

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaan tilinpäätöksessä voidaan tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopapereiden markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihteluiden tasaamiseksi on tarpeen. Vuoden 2016 lopussa varausten yhteismäärä on 4 468 milj. euroa. Varaukset koostuvat yleisvarauksesta, reaaliarvovarauksesta, eläkevarauksesta sekä valuuttakurssi- ja hintaerovarauksesta.

Eläkevaraus on tehty eläkevastuun kattamiseksi. Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 563,7 milj. euroa, ja tästä on katettu 108,7 % eli 612,9 milj. euroa. Eläkevarauksen muutos tilikauden aikana koostuu tehdystä arvonkorotusrahaston purusta, -0,4 milj. euroa, ja eläkerahaston tappiosta, -2,0 milj. euroa, joka katettiin eläkevarausta purkamalla.

<i>Varaukset (milj. EUR)</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2014</i>	<i>Varausten muutos 2015</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2015</i>	<i>Varausten muutos 2016</i>	<i>Varaukset yhteensä 31.12.2016</i>
<i>Kurssi- ja hintaerovaraus</i>	728	54	782	53	834
<i>Yleisvaraus</i>	1 595	50	1 645	50	1 695
<i>Reaaliarvovaraus</i>	1 225	50	1 275	51	1 326
<i>Eläkevaraus</i>	616	-0	615	-2	613
<i>Yhteensä</i>	4 163	154	4 317	151	4 468

12. Oma pääoma

Tase-erässä ovat kantarahasto ja vararahasto. Suomen Pankista annetun lain 21 pykälän mukaan tappio on katettava vararahastosta, jos pankin tilinpäätös on tappiollinen. Siltä osin kuin vararahasto ei riitä, tappio voidaan jättää kattamatta toistaiseksi. Seuraavien vuosien voitto on ensisijaisesti käytettävä kattamatta jääneiden tappioiden kattamiseen.

<i>Oma pääoma (milj. EUR)</i>	<i>31.12.2016</i>	<i>31.12.2015</i>	<i>Muutos</i>
<i>Kantarahasto</i>	840,9	840,9	-
<i>Vararahasto</i>	1 721,0	1 672,9	48,1
<i>Oma pääoma yhteensä</i>	2 562,0	2 513,9	48,1

13. Tilikauden voitto

Tilikauden 2016 voitto oli 130,6 milj. euroa.

<i>Tilikauden tulos (milj. EUR)</i>	<i>2016</i>	<i>2015</i>	<i>Muutos</i>
<i>Voitonjako valtiolle</i>	91,0	98,0	-7,0
<i>Suomen Pankin osuus voitosta (siirretään vararahastoon)</i>	39,6	48,1	-8,5
<i>Yhteensä</i>	130,6	146,1	-15,5

Tuloslaskelman liitetiedot

1. Korkotuotot

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta ja euroalueelta olivat yhteensä 482,6 milj. euroa, ja niistä 70,8 milj. euroa oli valuuttamääräisiä korkotuottoja ja 411,8 milj. euroa euromääräisiä korkotuottoja.

EKPJ-erien korkotuotot, 5,6 milj. euroa, kertyivät seuraavasti: 0,1 milj. euroa valuuttavarantojen siirtoja vastaavista saamisista EKP:ltä. EKP:n seteliosuudesta, pääoma-avainten soveltamisesta ja porrastuksesta aiheutuvasta saamisesta ja velasta syntyvä korkotuotto, 0,4 milj. euroa, on esitetty nettomääräisenä. TARGET2-saldoihin liittyviä korkotuottoja syntyi 5,1 milj. euroa.

Yön yli -talletusten korko on ollut koko vuoden negatiivinen, eli keskuspankkitalletuksista on peritty korkoa. Tätä ns. negatiivista korkoa kertyi yön yli -talletusten lisäksi vähimmäisvarantotalletuksista siltä osin kuin ne ylittivät vähimmäisvarantovaateen.

Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta (milj. EUR)	2016			2015		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkotuotot kultasijoituksista	-	-	-	-	-	-
Korkotuotot kuponkipapereista	3,6	55,4	59,0	9,6	51,2	60,8
Korkotuotot diskonttopapereista	-	0,5	0,5	-	0,2	0,2
Korkotuotot talletuksista	1,0	0,6	1,6	0,2	1,4	1,6
Muut korkotuotot	-	6,0	6,0	-	1,0	1,0
Yhteensä	4,6	62,6	67,2	9,8	53,8	63,6

Korkotuotot euroalueelta (milj. EUR)	2016			2015		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkotuotot kuponkipapereista	7,6	8,1	15,7	35,0	4,9	39,9
Korkotuotot diskonttopapereista	-4,9	-	-4,9	-1,0	0,0	-1,0
Korkotuotot talletuksista	0,2	0,0	0,2	0,0	0,1	0,1
Osingot eurosijoituksista	5,2	-	5,2	1,0	-	1,0
EKPJ-erien korkotuotot	5,6	-	5,6	14,6	-	14,6
Korkotuotot rahapolitiikan eristä	137,2	-	137,2	140,3	-	140,3
Negatiivisista koroista johtuvat korkotuotot	256,0	-	256,0	53,1	-	53,1
Muut korkotuotot	0,4	0,1	0,5	0,3	1,4	1,7
Yhteensä	407,2	8,2	415,4	243,2	6,4	249,6

Korkotuotot yhteensä (milj. EUR)	2016			2015		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkotuotot euroalueen ulkopuolelta	4,6	62,6	67,2	9,8	53,8	63,6
Korkotuotot euroalueelta	407,2	8,2	415,4	243,2	6,4	249,6
Yhteensä	411,8	70,8	482,6	253,0	60,2	313,2

2. Korkokulut

Korkokulut euroalueen ulkopuolelle (milj. EUR)	2016			2015		
	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä	Euro-määräiset	Valuuttamääräiset	Yhteensä
Korkokulut euroalueen ulkopuolisista talletuksista	-0,9	-0,0	-0,9	-0,2	-0,3	-0,5
Muut korot euroalueen ulkopuolelle	-	-1,4	-1,4	-	-0,8	-0,8
Yhteensä	-0,9	-1,4	-2,3	-0,2	-1,1	-1,3

Korkokulut euroalueelle (milj. EUR)	2016			2015		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korkokulut EKPJ-eristä	-	-	-	-	-	-
Korkokulut rahapolitiikan eristä	-8,9	-	-8,9	-1,1	-	-1,1
Muut korot euroalueelle	-2,8	-	-2,8	-0,1	-0,6	-0,7
Yhteensä	-11,7	-	-11,7	-1,2	-0,6	-1,8

Korkokulut yhteensä (milj. EUR)	2016			2015		
	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä	Euro- määräiset	Valuutta- määräiset	Yhteensä
Korkokulut euroalueen ulkapuolelle	-0,9	-1,4	-2,3	-0,2	-1,1	-1,3
Korkokulut euroalueelle	-11,7	-	-11,7	-1,2	-0,6	-1,8
Korkokulut yhteensä	-12,6	-1,4	-14,0	-1,4	-1,7	-3,1

3. Korkokate

Korkokate	31.12.2016 Milj. EUR	31.12.2015 Milj. EUR
Korkotuotot		
Korkotuotot rahoitusvarallisuudesta	83,8	105,2
Korkotuotot rahapolitiikan eristä	137,2	140,3
Rahapolitiikan eristä perityt negatiiviset korot	256,0	53,1
Korkotuotot EKPJ-saamisista	5,6	14,6
Yhteensä	482,6	313,2
Korkokulut		
Korkokulut rahoitusvarallisuudesta	-5,1	-2,0
Korkokulut rahapolitiikan eristä	-8,9	-1,1
Korkokulut EKPJ-veloista	-	-
Yhteensä	-14,0	-3,1
KORKOKATE	468,6	310,0

4. Valuuttakurssierot

Erä sisältää valuuttamääräisten erien myynnistä realisoituneet valuuttakurssivoitot ja -tappiot sekä arvostustappiot. Vuonna 2016 valuuttakurssien muutoksista aiheutuneet voitot olivat 27,4 milj. euroa.

5. Arvopapereiden hintaerot

Erä sisältää arvopapereiden myynnistä realisoituneet voitot ja tappiot sekä arvostustappiot. Jokaista arvopaperilajia tarkastellaan kirjanpidossa erikseen. Vuonna 2016 arvopapereista realisoitui hinnanmuutosten johdosta 25,2 milj. euroa voittoa.

6. Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos

Valuuttakurssi- ja hintaeromuutoksista realisoituneilla nettovoitoilla, yhteensä 52,7 milj. euroa, kartutettiin varauksia tilinpäätöspolitiikan mukaisesti. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

7. Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista

Erä sisältää sijoitustoiminnasta aiheutuneet palkkiot ja maksut.

8. Rahoitustulon netto-osuus

<i>Rahoitustulo</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>
<i>Suomen Pankin pooliin lähettämä rahoitustulo</i>	366,7	198,3
<i>Suomen Pankin pääoma-avaimen mukainen rahoitustulo</i>	176,8	160,3
<i>Pääoma-avaimen mukainen rahoitustulon netto-osuus</i>	-189,9	-38,0
<i>Korjaukset aiempina vuosina jaettuun rahoitustuloon</i>	-0,0	-0,2

Eurojärjestelmän kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulo lasketaan käyttämällä sen velkapohjaa vastaan yksilöitävistä saamisista kertynyttä todellista vuosituloa. Velkapohja koostuu pääasiassa seuraavista eristä: liikkeessä olevat setelit, rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat luottolaitoksille, EKP:n velkasitoumuksien liikkeeseenlaskusta aiheutuvat kansallisten keskuspankkien velat eurojärjestelmän sisällä, TARGET2-transaktioista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettovelat sekä eurojärjestelmän sisäiset nettovelat, jotka liittyvät euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä. Velkapohjaan sisältyville veloille maksetut korot vähennetään yhteenlaskettavan rahoitustulon määrästä.

Yksilöidyt varat koostuvat pääasiassa seuraavista eristä: rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta, rahapoliittisista syistä hallussa pidettävät arvopaperit, valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset EKP:ltä, TARGET2-järjestelmään kytkeytyvät nettosaamiset sekä nettosaamiset, jotka liittyvät euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä, ja pääoman jakoperusteen avulla laskettu osuus kansallisen keskuspankin kullan määrästä.

Kullasta ei katsota kertyvän tuottoa. Katettujen joukkolainojen osto-ohjelman toteutuksesta 2.7.2009 annetun päätöksen (EKP/2009/16), katettujen joukkolainojen toisen osto-ohjelman toteutuksesta 3.11.2011 annetun päätöksen (EKP/2011/17) ja julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelman toteutuksesta 4.3.2015 annetun päätöksen (EKP/2015/10) mukaisesti rahapoliittisista syistä hallussa pidettävistä arvopapereista katsotaan kertyvän tuottoa, joka on eurojärjestelmän viimeisimmän saatavilla olevan perusrahoitusoperaation marginaalikoron mukainen. Jos kansallisen keskuspankin yksilöityjen varojen arvo ylittää tai alittaa keskuspankin velkapohjan arvon, ero kompensoidaan soveltamalla siihen viimeisintä saatavilla olevaa eurojärjestelmän perusrahoitusoperaation marginaalikorkoa.

Eurojärjestelmän yhteenlaskettu rahoitustulo jaetaan kansallisille keskuspankeille EKP:n merkityn pääoman jakoperusteen mukaisesti. Suomen Pankin rahoitustulon netto-osuus on yhtä kuin Suomen Pankin pooliin lähettämä osuus yhteenlaskettavasta rahoitustulosta (366,7 milj. euroa) miinus Suomen Pankille jakoperusteen mukaisesti kuuluva osuus rahoitustulosta (176,8 milj. euroa).

9. Osuus EKP:n voitosta

EKP jakoi tilikaudelta 2015 voittoa 270 milj. euroa. Tästä tilikaudelle 2016 kirjattu Suomen Pankin osuus oli 4,8 milj. euroa.

10. Muut keskuspankkitoiminnan tuotot

Erä sisältää Suomen Pankin osuuden EKP:n ennakkovoitonjakona tilikaudelta 2016 jakamasta setelituotosta sekä SMP-ohjelmaan liittyvän arvopaperisalkun ja laajennetun omaisuusserien osto-ohjelman (EAPP) tuotoista, 17,2 milj. euroa. Lisäksi erä sisältää BIS:n osakkeista saadut osingot, 2,9 milj. euroa.

11. Muut tuotot

Erä sisältää Finanssivalvonnan valvonta- ja toimenpidemaksut, 23,2 milj. euroa, kiinteistöjen tuotot, 4,8 milj. euroa, sekä toimitusmaksuja ja palkkioita.

12. Henkilöstökulut

<i>Henkilöstökulut</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>
<i>Palkat ja palkkiot</i>	38,3	39,3
<i>Työnantajakorvaukset eläkerahastolle</i>	7,4	7,5
<i>Muut henkilösivukulut</i>	2,7	2,5
<i>Yhteensä</i>	48,4	49,4

<i>Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä</i>	<i>2016 Henkeä</i>	<i>2015 Henkeä</i>
<i>Suomen Pankki</i>	373	379
<i>Finanssivalvonta</i>	181	189
<i>Yhteensä</i>	554	568

<i>Johtokunnan jäsenille maksetut peruspalkat</i>	<i>2016 Euroa</i>
<i>Erkki Liikanen</i>	262 466
<i>Pentti Hakkarainen</i>	236 859
<i>Seppo Honkapohja</i>	193 239
<i>Yhteensä</i>	692 564

Johtokunnan jäsenille maksetut luontoisedut (ateria-, puhelin- ja autoetu) olivat yhteensä 40 949 euroa.

Suomen Pankin johtokunnan jäsenen eläke-etuudet määräytyvät Suomen Pankin eläkesäännön mukaisesti ilman erityisehtoja ja samoin edellytyksin ja ehdoin kuin muulle henkilöstölle on eläkesäännössä vahvistettu. Suomen Pankin eläkesääntö on soveltuvin osin valtion eläkelain (VaEL) mukainen. Toimikautensa päättäneelle johtokunnan jäsenelle voidaan mak-
saa tulonmenetyksen korvausta, jos henkilö ei voi karenssisäännöksen perusteella vastaanottaa työtehtävää muualta tai jos Suomen Pankista saatu eläke on pienempi kuin tulonmenetyksen korvaus. Tulonmenetyksen täysimääräinen korvaus on 60 % palkasta, ja sitä maksetaan yhden vuoden ajan yhteen sovittaen Suomen Pankista maksettavan eläkkeen kanssa siten, että nämä yhdessä eivät ylitä 60:tä prosenttia palkasta.

13. Eläkerahastomaksu

Tilikaudella 2016 eläkerahastomaksua ei ollut. Edellisellä tilikaudella Suomen Pankin eläkerahasto palautti eläkerahastomaksua Suomen Pankille 16,5 milj. euroa.

14. Hallinnolliset kulut

<i>Hallinnolliset kulut</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>
<i>Tarvikkeista ja hankinnoista aiheutuvat kulut</i>	0,5	0,7
<i>Koneista ja kalustosta aiheutuvat kulut</i>	6,5	3,4
<i>Kiinteistöistä aiheutuvat kulut</i>	9,3	8,8
<i>Henkilöstösidonnaiset kulut</i>	3,6	3,7
<i>Ostetuista palveluista aiheutuvat kulut</i>	10,0	11,1
<i>Muut hallinnolliset kulut</i>	1,9	1,7
<i>Yhteensä</i>	31,8	29,5

Erään sisältyvät vuokrat, kokous- ja sidosryhmäkulut, ostopalveluista aiheutuneet kulut ja tarvikkeet. Lisäksi erässä on henkilöstön koulutus-, virkamatka- sekä rekrytointikuluja.

15. Poistot käyttöomaisuudesta

<i>Poistot aineellisesta käyttöomaisuudesta</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>
<i>Maa-alueet</i>	–	–
<i>Rakennukset</i>	2,8	2,5
<i>Koneet ja kalusto</i>	2,9	2,5
<i>Taide ja numismaattinen kokoelma</i>	–	–
<i>Yhteensä</i>	<i>5,7</i>	<i>5,1</i>

<i>Poistot aineettomasta käyttöomaisuudesta</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>
<i>Tietojärjestelmät</i>	4,6	4,2
<i>Yhteensä</i>	<i>4,6</i>	<i>4,2</i>

Poistot eivät sisällä maa-alueiden ja rakennusten arvonkorotuksista tehtyjä poistoja.

16. Setelien hankintakulut

Setelien hankintakulut olivat 10,3 milj. euroa.

17. Muut kulut

Muista kuluista suurin osa liittyy kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon.

18. Eläkerahaston tuotot

Erään sisältyvät Suomen Pankin eläkerahaston sijoitustoiminnan tuotot, 17,2 milj. euroa. Lisäksi erässä ovat Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan työnantajan osuudet sekä työntekijän osuus maksutulosta, yhteensä 10,0 milj. euroa.

19. Eläkerahaston kulut

Erään sisältyvät Suomen Pankin eläkerahaston sijoitusten kulut, 0,5 milj. euroa, maksetut eläkkeet, 27,2 milj. euroa, hoitokulut sekä poistot eläkerahaston hallussa olevasta käyttöomaisuudesta.

20. Varausten muutos

Erään sisältyvät reaaliarvovarauksen lisäys, 51 milj. euroa, ja yleisvarauksen lisäys, 50 milj. euroa. Kaikki varaukset on eritelty taseen vastattavaa-puolen liitetiedoissa.

21. Tilikauden tulos

Tilikauden 2016 tulos oli 130,6 milj. euroa. Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että voitosta siirretään 91 milj. euroa käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Taseen ulkopuoliset vastuut

Tämä erä sisältää Suomen Pankin johdannaissopimukset.

<i>Johdannaissopimukset</i>	<i>31.12.2016 Milj. EUR</i>	<i>31.12.2015 Milj. EUR</i>
<i>Valuuttamääräisten futuurisopimusten nimellisarvo</i>		
<i>Ostosopimukset</i>	–	245,6
<i>Myyntisopimukset</i>	–	–273,4
<i>FX-swapsopimusten markkina-arvo</i>	36,6	3,3
<i>IRS-sopimusten markkina-arvo</i>	–	–
<i>FX-forward-sopimusten markkina-arvo</i>	–	0,0
<i>Yhteensä</i>	<i>36,6</i>	<i>–24,5</i>

Tilinpäätöksen liitteet

Milj. euroa	31.12.2016	31.12.2015
Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo		
Kansainvälinen järjestelypankki (BIS) ¹	22,4 (1,96 %)	22,4 (1,96 %)
Asunto-osakkeet	2,5	2,5
Muut osakkeet ja osuudet	0,1	0,0
Yhteensä	25,1	24,9
Laskenmallinen osuus arvopaperikeskuksen rahastosta	0,3	0,3
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu		
Suomen Pankin eläkevastuu ²	563,7	576,1
– tästä varauksilla katettu	612,9	615,3
Suomen Pankin huoltokonttori		
Talletukset	24,4	24,5
Luotot	3,3	3,4

¹ Suluissa Suomen Pankin suhteellinen omistusosuus BIS:n liikkeessä olevista osakkeista.

² Vuoden 2016 eläkevastuussa on mukana 1.1.2017 voimaan tuleva eläkkeiden ja vapaakirjojen indeksikorotus.

Suomen Pankin kiinteistöt

Kiinteistö	Osoite	Valmistumisvuosi	Tilavuus noin m ³
Helsinki	Raubankatu 16	1883/1961/2006	52 100
	Raubankatu 19	1954/1981	40 500
	Snellmaninkatu 6 ¹	1857/1892/2001	24 600
	Snellmaninkatu 2 ¹	1901/2003	3 400
	Ramsinniementie 34	1920/1983/1998	4 800
Oulu	Kajaaninkatu 8	1973	17 200
Vantaa	Turvalaaksontie 1	1979	324 500
Inari	Saariseläntie 9	1968/1976/1998	6 100

¹ Siirretty vuoden 2002 alussa Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi.

Viiden vuoden katsaus

Oheisessa taulukossa ovat Suomen Pankin taseen ja tuloslaskelman luvut viideltä viimeksi kuluneelta tilikaudelta.

TASE (milj. EUR)	2016	2015	2014	2013	2012
<i>Vastaavaa</i>					
<i>Kulta ja kultasaamiset</i>	1 731	1 534	1 557	1 373	1 988
<i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	7 852	7 483	7 020	6 585	6 171
<i>Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta</i>	2 048	1 890	1 913	1 955	2 097
<i>Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset</i>	5 804	5 592	5 106	4 630	4 074
<i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta</i>	648	417	360	297	404
<i>Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	1 803	1 443	1 044	1 347	1 970
<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille</i>	6 728	690	722	2 475	3 681
<i>Perusrahoitusoperaatiot</i>	–	–	15	–	–
<i>Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot</i>	6 728	690	707	2 475	3 681
<i>Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	31	0	37	0	0
<i>Euromääräiset arvopaperit euroalueelta</i>	32 761	19 662	11 316	10 063	11 471
<i>Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit</i>	25 786	12 096	3 568	3 717	4 555
<i>Muut arvopaperit</i>	6 975	7 588	7 748	6 346	6 915
<i>Eurojärjestelmän sisäiset saamiset</i>	26 609	25 096	24 584	26 539	74 382
<i>Osuus EKP:n pääomasta</i>	144	144	144	141	141
<i>Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvät nettosaamiset</i>	3 879	4 103	3 962	3 522	3 248
<i>Muut eurojärjestelmän sisäiset saamiset (netto)</i>	21 858	20 121	19 749	22 154	70 270
<i>Muut saamiset</i>	1 341	1 088	1 082	1 052	1 115
<i>Euroalueen metallirahat</i>	35	32	29	23	27
<i>Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus</i>	131	138	143	149	155
<i>Muu vaihto-omaisuus</i>	638	657	698	641	607
<i>Muut</i>	536	261	213	238	326
<i>Vastaavaa yhteensä</i>	79 505	57 414	47 722	49 731	101 182

TASE (milj. EUR)	2016	2015	2014	2013	2012
<i>Vastattavaa</i>					
<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	18 492	17 790	16 793	15 753	15 044
<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	47 665	27 559	20 308	23 803	73 799
<i>Sekkitilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)</i>	29 065	25 889	20 233	14 303	31 698
<i>Yön yli -talletukset (talletusmahdollisuus)</i>	18 600	1 670	75	–	37 101
<i>Määräaikaistalletukset (likviditeettiä vähentävä hienosäätöoperaatio)</i>	–	–	–	9 500	5 000
<i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	31	79	2	55	801
<i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	1 625	676	2	527	1 004
<i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	–	–	–	0	0
<i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	–	46	58	66	139
<i>Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	1 516	1 514	1 418	1 330	1 387
<i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	–	–	–	–	–
<i>Muut velat</i>	32	12	22	21	24
<i>Arvonmuutostilit</i>	2 982	2 762	2 304	1 556	2 609
<i>Varaukset</i>	4 468	4 317	4 163	3 939	3 708
<i>Oma pääoma</i>	2 562	2 514	2 501	2 442	2 332
<i>Kantarabasto</i>	841	841	841	841	841
<i>Vararabasto</i>	1 721	1 673	1 660	1 601	1 491
<i>Tilikauden voitto</i>	131	146	150	239	337
<i>Vastattavaa yhteensä</i>	79 505	57 414	47 722	49 731	101 182

TULOSLASKELMA (milj. EUR)	2016	2015	2014	2013	2012
<i>Korkotuotot</i>	483	313	329	565	1 110
<i>Korkokulut</i>	-14	-3	-12	-23	-113
Korkokate	469	310	317	542	998
<i>Valuuttakurssierot</i>	27	26	16	-6	14
<i>Arvopapereiden hintaerot</i>	25	28	34	37	218
<i>Valuuttakurssi- ja hintaerovaruksen muutos</i>	-53	-54	-50	-31	-232
Rahoituskate	469	310	317	542	998
<i>Tuotot ja kulut palkkioista ja maksuista</i>	-2	-1	-0	-1	-1
<i>Rahoitustulon netto-osuus</i>	-190	-38	1	-111	-343
<i>Osuus EKP:n voitosta</i>	5	3	1	8	1
<i>Varaus rahapolitiikan operaatioiden vastapuoliriskeihin</i>	-	-	-	6	11
<i>Muut keskuspankkitoiminnan tuotot</i>	20	18	18	28	133
Keskuspankkierien kate	302	291	337	472	800
Muut tuotot	31	31	31	33	47
Toimintakulut	-101	-76	-43	-94	-92
<i>Henkilöstökulut</i>	-48	-49	-50	-52	-52
<i>Eläkerahastomaksu</i>	-	17	57	-	-
<i>Hallinnolliset kulut</i>	-32	-30	-30	-29	-29
<i>Poistot käyttöomaisuudesta</i>	-10	-9	-8	-8	-8
<i>Setelien hankintakulut</i>	-10	-4	-11	-5	-3
<i>Muut kulut</i>	-0	-0	-0	-0	-1
Toiminnallinen tulos	232	246	325	411	754
<i>Eläkerahaston tulos</i>	-	-	-	34	47
<i>Varausten muutos</i>	-101	-100	-175	-206	-464
Tilikauden tulos	131	146	150	239	337

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Riskienhallinnan liitetiedot

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnan riskienhallinta ja riskienvalvonta

Sijoitustoimintaan kohdistuu riskejä, joita riskienhallinnan avulla pyritään tunnistamaan, mittaamaan ja rajoittamaan. Suomen Pankissa käytetään riskienhallinnassa yleisesti sovellettavia menetelmiä, markkina- ja luottoriskimalleja sekä herkkyyksianalyyssejä.

Suomen Pankin sijoitustoiminnan riskienhallinnasta vastaavat hallinto-osaston riskienvalvonnan ja ulkoisen laskennan toimisto ja pankkitoimintaosasto yhteistyössä. Sijoitustoiminnan riskienvalvonta sekä tuotto- ja riskiraportointi ovat hallinto-osaston riskienvalvonnan ja ulkoisen laskennan toimiston vastuulla.

Sijoitustoiminnan operatiiviseen työhön osallistuville sijoitustoiminnan riskeistä raportoidaan päivittäin ja johtokunnalle kuukausittain. Sijoitustuottojen kehityksestä raportoidaan kuukausittain. Tuotot käsitellään sijoitustoiminnasta vastaavan johtokunnan jäsenen johdolla markkinatoimikunnassa neljännesvuosittain. Johtokunnassa on laajempi riskien ja tuottojen käsittely puolivuositteittäin. Rajoiterikkomuksista raportoidaan heti. Laaja kokonaisrahoitus-riskiraportti esitetään johtokunnassa neljännesvuosittain.

Suomen Pankissa on myös riskikomitea, jonka tehtävänä on riippumattomasti arvioida ja valvoa sijoitustoiminnan riskejä ja riskienhallintaa. Riskikomitea ei tee sijoitustoimintaa ja riskienhallintaa koskevia päätöksiä, mutta se voi viedä tarvittaessa asioita johtokuntaan tiedoksi tai päätettäväksi. Riskikomitean puheenjohtajana toimii riskienvalvonnasta vastaava johtokunnan jäsen. Riskikomitea kokoontuu kahdessa eri kokoonpanossa. Toisessa kokoonpanossa käsitellään rahoitusriskejä ja toisessa operatiivisia riskejä.

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoiminnan ja riskienhallinnan päätöksentekorakenne

Rahoitusvarallisuuden sijoitustoimintaan ja riskienhallintaan liittyviä päätöksiä tehdään Suomen Pankin johtokunnassa, markkinatoimikunnassa sekä operatiivisissa kysymyksissä myös sijoitusryhmässä ja riskiryhmässä.

Suomen Pankin johtokunta päättää sijoitustoiminnan päämääristä ja sijoituspolitiikasta sekä riskienhallinnan periaatteista. Johtokunnassa päätettäviä asioita ovat muun muassa oman rahoitusvarallisuuden ja valuuttavarannon koko, valuuttavarannon valuuttajakauma, sijoitusvarallisuuden sijoitusluokittainen strateginen allokaatio, sijoitustoiminnan sijoitusluokittaiset sallitut vaihteluvälit sekä korko- ja luottoriskin taso. Johtokunta määrittää myös luottoriskilimiittien enimmäismäärät.

Markkinatoimikunta tekee johtokunnan asettamissa rajoissa rahoitusvarallisuuden sijoittamiseen ja riskienhallintaan liittyvät yksityiskohtaiset päätökset. Se päättää muun muassa vastapuoli- ja liikkeeseenlaskijakriteereistä sekä tarkemmista luottoriskilimiiteistä. Markkinatoimikunnan puheenjohtajana ja päätöksentekijänä toimii Suomen Pankin omista sijoituksista vastuussa oleva johtokunnan jäsen.

Sijoitusryhmän ja riskiryhmän työskentelyssä pääpaino on asioiden valmistelussa ylempien päätöksentekuelinten käsittelyyn. Lisäksi sijoitusryhmä toimii pankkitoimintaosaston sisäisenä päätöksentekuelimenä sekä sijoituslinjan ja riskienvalvontalinjan yhteisten asioiden koordinoituelimenä. Sijoitusryhmän puheenjohtaja ja päätöksentekijä on pankkitoimintaosaston osastopäällikkö. Riskiryhmän puheenjohtajana ja päätöksentekijänä toimii hallinto-osaston riskienvalvonnan ja ulkoisen laskennan toimiston päällikkö.

Suomen Pankin arvioitu kokonaisriski kulta mukaan luettuna

Suomen Pankin kokonaisriskejä käsitellään Kokonaisriskit-luvussa (s. 55–57). Tässä esitystavassa kulta on jätetty tarkastelun ulkopuolelle suuren arvonmuutostilinsä vuoksi. Kun kaikki Suomen Pankin riskit – kulta mukaan lukien – lasketaan yhteen, kokonaisriskin arvioidaan olevan vuositasolla noin 2,3 mrd. euroa.

Riskitunnuslukuja ja jakaumia

Taulukko 1.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden kuuluvien velkakirjojen ja talletusten luottoluokitusjakauma¹

<i>Luottoluokitus</i>	<i>31.12.2016 Milj. euroa</i>	<i>31.12.2015 Milj. euroa</i>
AAA	5 795	6 444
AA+	3 503	3 931
AA	2 967	2 630
AA–	232	159
A+	1 599	1 013
A	321	156
A–	251	160
BBB+	77	134
BBB	0	10
BBB–	0	0
Alle BBB–	0	0
<i>Luottoluokittelemattomat</i>	19	200
<i>Yhteensä</i>	14 763	14 835

¹ Katetut joukkolainat on luokiteltu velkakirjan oman luottoluokituksen perusteella, ei liikkeeseenlaskijan luottoluokituksen perusteella. Japanin keskuspankki käsitellään valtion luottoluokituksen mukaan. Taulukkoon sisällytettävissä erissä on tapahtunut muutoksia, minkä vuoksi vertailuluvut 31.12.2015 on laskettu vastaavasti uudestaan.

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 2.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden kuuluvien velkakirjojen jakautuminen liikkeeseenlaskijan kotimaan perusteella (velkakirjan markkina-arvon mukaan)

Maa tai alue	31.12.2016 Milj. euroa	31.12.2015 Milj. euroa
Euroalue	7 003	7 264
Saksa	2 534	2 699
Ranska	1 862	2 112
Alankomaat	1 006	991
Belgia	560	404
Suomi	502	656
Itävalta	470	327
Irlanti	44	38
Espanja	21	22
Luxemburg	4	15
Muu Eurooppa	1 500	2 038
Iso-Britannia	540	952
Ruotsi	421	525
Norja	375	367
Tanska	116	170
Sveitsi	48	25
Amerikka	3 675	3 475
Yhdysvallat	2 971	3 146
Kanada	705	329
Aasian ja Tyynenmeren alue	765	891
Japani	408	601
Australia	289	243
Singapore	38	47
Etelä-Korea	29	–
Kansainväliset instituutiot	820	1 107
Yhteensä	13 762	14 775

Pyöritysten vuoksi kaikki väli- ja loppusummat eivät välttämättä täsmää.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 3.

Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden herkkyyden valuuttakurssin ja korkotason muutoksiin nähden

Milj. euroa	2016	2015
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvonmuutos, jos euron valuuttakurssi vahvistuisi 15 % suhteessa valuuttavarannon valuuttoihin ja kultaan 31.12. tilanteesta	–1 081	–1 012
Suomen Pankin rahoitusvarallisuuden arvonmuutos, jos korkotaso nousee 1 prosentin, kun rahoitusvarallisuuden määrä, koostumus ja modifioitu duraatio ovat 31.12. tilanteen mukaiset	–265	–247

Lähde: Suomen Pankki.

Määritelmiä ja käsitteitä

- **Markkinariskissä** kyse on riskistä, että varallisuuden nettoarvo alenee markkinahintojen muutosten johdosta. Markkinahintojen muutokset voivat olla esimerkiksi korkojen, valuuttakurssien, kullan hinnan tai osakkeiden hintojen muutoksia, jolloin vastaavasti puhutaan korkoriskistä, valuuttakurssiriskistä, kullan hintariskistä tai osakeriskistä.
- **Luottoriskillä** tarkoitetaan riskiä taloudellisista menetyksistä, jotka aiheutuvat taloudellisen transaktion vastapuolen tai arvopapereiden liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuden muutoksista sekä vastapuolen tai liikkeeseenlaskijan ajautumisesta maksukyvyttömyystilaan.
- **Likvidiysriski** on riski, että varoja ei voida tarpeen syntyessä ottaa käyttöön tai niiden muuttaminen rahaksi aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia.
- **Operatiivisella riskillä** tarkoitetaan riskiä ylimääräisistä kustannuksista tai tappioista, jotka aiheutuvat riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä.
- **Sijoitusvarallisuus** on Suomen Pankin varallisuuden osa, jonka tavoitteena on turvata rahoitusvarallisuuden arvo ja Suomen Pankin kyky selviytyä keskuspankkiveloitteista myös tulevaisuudessa. Suomen Pankilla on sekä valuuttamääräistä että euromääräistä sijoitusvarallisuutta.
- **Valuuttavaranto** koostuu suojaamattomista valuuttamääräisistä sijoituksista ja saamisista. Siihen kuuluvat valuuttamääräinen sijoitusvarallisuus sekä nettosaamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta (IMF).
- **Käteinen** tarkoittaa vakuudellisia ja vakuudettomia lyhytaikaisia pankkitalletuksia.
- **Modifioitu duraatio** on korkoriskin mittari, joka kertoo, kuinka paljon korkosijoituksen tai korkosijoitusten arvo muuttuu, kun korot muuttuvat hieman. Esimerkiksi kun modifioitu duraatio on 2 ja korot nousevat 1 prosentin, korkosijoitusten arvo laskee 2 %.
- **VaR-luku** tietyllä luottamustasolla tarkoittaa sellaista tappiota, jota suurempi tappio toteutuu kyseistä luottamustasoa vastaavalla todennäköisyydellä, valitun ajan päästä. Jos esimerkiksi päivätason VaR 99 prosentin luottamustasolla on 3 milj. euroa, tämä tarkoittaa, että tänään toteutuu 1 prosentin todennäköisyydellä tulos, joka on huonompi kuin 3 milj. euron suuruinen tappio (ja 99 prosentin todennäköisyydellä tulos, joka on parempi kuin 3 milj. euron suuruinen tappio).
- **ES-luku (Expected Shortfall)** tietyllä luottamustasolla kertoo odotettavan tappion suuruuden vastaavan luottamustason VaR-luvun tappiotason ylittyessä. Esimerkiksi ES 99 prosentin tapauksessa voidaan puhua 1 prosentin riskitapahtuman keskimääräisestä tappiosta.

Tilintarkastuskertomus

Eduskunnan valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2016 hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

Pankin sisäinen tarkastus on tilivuoden aikana tarkastanut pankin kirjanpitoa ja toimintaa. Olemme perehtyneet sisäisestä tarkastuksesta laadittuihin kertomuksiin.

Olemme lukeneet pankin vuosikertomuksen ja saaneet johtokunnalta pankin toimintaa koskevia selostuksia.

Tilinpäätös on laadittu eduskunnan pankkivaltuuston vahvistamien tilinpäätösperusteiden ja voimassa olevien säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta.

Esitämme tuloslaskelman ja taseen vahvistamista tarkastamaltamme tilivuodelta. Puollamme tilivuoden tuloksen käyttöä pankin johtokunnan esittämällä tavalla.

Helsingissä maaliskuun 10. päivänä 2017

Sanna Lauslahti

Esko Kiviranta

Antti Rinne

Markku Koskela KHT

Tom Sandell KHT, JHT

Lausunto Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisesta tilintarkastuksesta

Suomen Pankille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta Euroopan keskuspankin neuvoston hyväksymien kirjanpitoperiaatteiden ja -tekniikoiden sekä Suomen Pankista annetun lain mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Suomen Pankin (y-tunnus 0202248-1) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia Suomen Pankista niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Tilinpäätöstä koskevat Suomen Pankin johtokunnan velvollisuudet

Suomen Pankin johtokunta vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikeat ja riittävät tiedot pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta pankin tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Suomen Pankin johtokunta vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Suomen Pankin johtokunta on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan pankin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos pankki aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonamme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon pankin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko Suomen Pankin johtokunnan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä pankin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat lausuntomme antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei pankki pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Helsingissä 28.2.2017
PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Juha Tuomala
KHT

Liitteet

Eurojärjestelmän rahapolitiikkaan liittyvät toimenpiteet vuonna 2016

- Tammi-joulukuu** EKP:n neuvoston tekemien päätösten mukaisesti perusrahoitusoperaatiot ja pitempiaikaiset säännölliset ja poikkeukselliset rahoitusoperaatiot toteutettiin edelleen kiinteäkorkoisina huutokauppoina, joissa tehdyt tarjoukset hyväksyttiin täysimääräisesti. Kolmen kuukauden mittaisten pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden korko oli operaation voimassaoloajan perusrahoitusoperaatioiden korkojen keskiarvo.
- Helmikuu** EKP päätti 5.2. julkistaa tiedot eurojärjestelmän yhteenlasketuista nettorahoitusvaroista ja antoi lisätietoa näitä varoja koskevasta ns. ANFA-sopimuksesta. ANFA-sopimus (Agreement on Net Financial Assets) on euroalueen kansallisten keskuspankkien ja EKP:n välinen sopimus. Sillä säännellään ja rajoitetaan sellaisia kansallisten keskuspankkien sijoituksia, jotka liittyvät niiden kansallisten tehtävien hoitoon.
- EKP julkistaa tiedot eurojärjestelmän yhteenlasketuista nettorahoitusvaroista. Kansalliset keskuspankit puolestaan julkaisevat tiedot omista nettorahoitusvaroistaan vuotuisen tilinpäätöksenä yhteydessä. Vuoden 2015 lopussa eurojärjestelmän yhteenlasketut nettorahoitusvarat olivat 490 mrd. euroa. Nettorahoitusvarojen määrä on kasvanut vuosittain keskimäärin 5 % sitten vuoden 2002, jolloin eurosetelit otettiin käyttöön. Nettorahoitusvarat ovat siis kasvaneet hitaampaa vauhtia kuin liikkeessä olevien setelien kokonaisarvo, joka suureni samana ajanjaksona keskimäärin 9 % vuodessa.
- ANFA-sopimuksella rajoitetaan kansallisten keskuspankkien mahdollisuutta luoda rahaa. Näin pyritään varmistamaan, että keskuspankkien sijoitukset eivät haittaa rahapolitiikan tavoitteiden toteutumista. ANFA-sopimus on tähän asti ollut salassa pidettävä asiakirja. EKP ja eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit päättivät kuitenkin yksimielisesti, että sopimuksen ja sitä taustoittavan asiakirjan julkaiseminen edistää avoimuutta.
- Maaliskuu** EKP:n neuvosto päätti asettaa lainakohtaisten tietojen raportointia koskevia vaatimuksia sellaisen ei-jälkimerkkinakelpoisten velkainstrumenttien vakuuskelpoisuudelle, joiden vakuutena on julkisen sektorin lainasaamisia. Tavoitteena on parantaa näiden instrumenttien läpinäkyvyyttä.
- EKP:n neuvosto teki 10.3. seuraavat rahapoliittiset päätökset. Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korkoa lasketaan 0,05 prosenttiyksikköä eli 0,00 prosenttiin alkaen operaatiosta, jonka maksut suoritetaan 16.3. Maksuvalmiusluoton korkoa lasketaan 0,05 prosenttiyksikköä eli 0,25 prosenttiin ja talletuskorko lasketaan 0,10 prosenttiyksikköä -0,40 prosenttiin 16.3. alkaen. Laajennetussa omaisuuserien osto-ohjelmassa tehtävien kuukausittaisten ostojen määrää lisättiin 80 mrd. euroon 60 mrd. eurosta huhtikuusta alkaen. Ohjelmassa voidaan jatkossa myös hankkia pankkisektoriin kuulumattomien euroalueen yritysten liikkeeseen laskemia euromäärisiä luottoluokituksestaan investointiluokan joukkolainoja. Tarkoituksena on vahvistaa edelleen eurojärjestelmän omaisuuseräostojen vaikutuksen välittymistä reaalityökalujen rahoitusoloihin. Siten yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmalla yhdessä muiden epätavanomaisten rahapoliittisten toimien kanssa tuetaan selvemmin kasvua ja edistetään inflaation palautumista tavoitteeseen eli hieman alle kahteen prosenttiin keskipitkällä aikavälillä.
- EKP päätti, että kesäkuussa 2016 käynnistetään toinen kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden sarja (TLTRO II). Kunkin operaation maturiteetti on neljä vuotta ja korko voi alimmillaan olla sama kuin talletuskorko. Neljällä uudella kohdennetulla pitempiaikaisella rahoitusoperaatiolla vahvistetaan EKP:n rahapolitiikan kasvua tukevaa mitoitusta ja edistetään uutta luotonantoa.
- Samalla EKP:n neuvosto päätti tehdä muutoksia julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmaan. Kansainvälisten organisaatioiden tai monenkeskisten kehityspankkien liikkeeseen laske- miin ostokelpoisiin arvopapereihin sovellettavia liikkeeseenlaskija- ja emissiokohtaisten omis- tusosuuksien ylärajoja nostetaan 50 prosenttiin. Lisäksi huhtikuusta 2016 alkaen näiden arvo- papereiden osuus julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa kuukausittain hankittavista arvopapereista pienennetään 12 prosentista 10 prosenttiin. Jotta riskienjakojärjestelyjä sisältä-

vien ostojen osuus voidaan pitää 20 prosentissa, EKP:n osuus kuukausittaisista julkisen sektorin velkapapereiden ostoista kasvatetaan 8 prosentista 10 prosenttiin.

Kokouksessaan 16.3. EKP:n neuvosto päätti niin ikään, että Kyproksen valtion liikkeeseen laskemiin tai takaamiin velkainstrumentteihin aletaan soveltaa eurojärjestelmän vakuuksille asetettua luottokelpoisuuden alarajaa. Näistä instrumenteista tuli vakuuskelvottomia 1.4. alkaen. Päätös perustui siihen, että Kyproksen valtion pyynnöstä Kansainvälisen valuuttarahaston ohjelman soveltaminen maan talouteen lopetettiin, ja 1.4. alkaen Kyproksen ei näin ollen enää voitu katsoa noudattavan Euroopan unionin / Kansainvälisen valuuttarahaston ohjelmaa, mikä on edellytys sille, että luottokelpoisuuden alarajaa ei sovelleta.

Huhtikuu EKP:n neuvosto päätti 21.4. yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelman teknisen toteutuksen keskeisistä parametreista. Yrityssektorin velkapapereiden ostokelpoisuuden määrittämisessä ohjelmassa nojaututaan eurojärjestelmän vakuuskäytäntöön eli sääntöihin, joissa määritellään, millaiset arvopaperit hyväksytään vakuudeksi eurojärjestelmän luotto-operaatioissa.

Kesäkuu Kokouksessaan 2.6. EKP:n neuvosto päätti, että ostot yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa aloitetaan 8.6. Lisäksi neuvosto viimeisteli osto-ohjelman teknisen toteutuksen yksityiskohdat. Yrityssektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa ostettuja joukkolainoja voi lainata 18.7.2016 alkaen. Kansalliset keskuspankit julkaisevat luettelon ohjelmassa ostamiensa joukkolainojen ISIN-koodeista ja päivittävät sen viikoittain.

Neuvosto päätti myös, että toiseen kohdennettujen pitempiaikaisten rahoitusoperaatioiden sarjaan (TLTRO II) kuuluvista operaatioista ensimmäinen suoritetaan 22.6.

EKP:n neuvosto päätti 22.6. palauttaa Kreikan valtion liikkeeseen laskemien tai takaamien velkainstrumenttien vakuuskelpoisuuden arvioituaan Kreikalle myönnetyn Euroopan vakausmekanismien rahoitustukiohjelman vaikutuksia. Neuvosto katsoi, että Kreikka noudattaa Euroopan unionin / Kansainvälisen valuuttarahaston ohjelmaa, minkä vuoksi Kreikan valtion liikkeeseen laskemiin tai takaamiin velkainstrumentteihin ei sovelleta eurojärjestelmän vakuuksille asetettua luottokelpoisuuden alarajaa. Kyseisiin velkainstrumentteihin sovelletaan kuitenkin erityisiä aliarvostusprosentteja. Päätös tuli voimaan 29.6.2016. EKP:n neuvosto päätti lisäksi harkita myöhemmin Kreikan valtion liikkeeseen laskemien velkainstrumenttien ostoja julkisen sektorin velkapapereiden osto-ohjelmassa.

Lokakuu Pankkien liikkeeseen laskemien kattamattomien velkainstrumenttien vakuuskelpoisuusehtoihin päätettiin tehdä muutoksia 5.10. Muutosten myötä näiden velkainstrumenttien vakuuskelpoisuus säilyy, vaikka instrumenteista tulisi lainsäädännöllisesti alisteisia liikkeeseenlaskijan muihin seniorivelkoihin nähden, jos niiden asema ei ole myös sopimusperusteisesti alisteinen. Lisäksi näiden instrumenttien toimittamista vakuudeksi päätettiin rajoittaa siten, että niiden vakuusarvo ei saa olla yli 2,5 % vastapuolen kaikkien vakuudeksi toimittamien omaisuuserien kokonaisarvosta aliarvostusten soveltamisen jälkeen, kun tämä rajoite aikaisemmin oli 5 %. Muutoksilla varaudutaan EU:n jäsenvaltioiden lainsäädäntömuutoksiin, joita ne ovat tehneet saattaessaan EU:n elvytys- ja kriisiratkaisudirektiivin osaksi kansallista lainsäädäntöä. Sääntömuutokset tulivat voimaan 1.1.2017. EKP arvioi uudelleen pankkien kattamattomien velkainstrumenttien vakuuskelpoisuutta vuoden 2017 aikana.

Marraskuu EKP julkaisi 3.11. seuraavat suuntaviivat:

- EKP/2016/31, joilla päivitetään eurojärjestelmän rahapolitiikan toimeenpanoa koskevia suuntaviivoja EKP/2014/60
- EKP/2016/32, joilla päivitetään vakuuksien aliarvostusprosentteja koskevia suuntaviivoja EKP/2015/35
- EKP/2016/33, joilla päivitetään eurojärjestelmän rahoitusoperaatioihin ja vakuuskelpoisuuteen liittyvistä väliaikaisista lisätoimenpiteistä annettuja suuntaviivoja EKP/2014/31.

Uusia suuntaviivoja alettiin soveltaa 1.1.2017.

Tärkeimmät suuntaviivoihin tehdyt muutokset koskivat vakuuksien hyväksytyjä korkorakenteita ja koroista aiheutuvia negatiivisia kassavirtoja, vaatimuksia hyväksytyille lainakohtaisille tietokannoille, joihin raportoidaan tietoja omaisuusvakuudellisista arvopapereista, suojautumista lainasaamisiin liittyvältä kuittausriskiltä sekä ulkoisille luottoluokituslaitoksille asetettuja yleisiä

vaatimuksia ja julkistamisvaatimuksia katettujen joukkolainojen luottoluokitusten tapauksessa. Lisäksi muutoksilla toimeenpantiin 5.10. tehdyt päätökset, jotka koskivat pankkien liikkeeseen laskemien kattamattomien velkainstrumenttien vakuuskelpoisuutta.

Vakuuksien aliarvostusprosentteihin tehtyjen muutosten myötä omaisuusvakuudellisten arvopapereiden aliarvostusprosentit määrittyivät niiden keskimääräisen takaisinmaksuajan perusteella. Lisäksi EKP:n neuvosto päätti myöhemmin vuonna 2017 voimaan tulevasta muutoksista, jotka koskevat vaihtuvakorkoisten omaisuuserien aliarvostusprosenttien määrytymistä sekä riskienhallinnallisia toimenpiteitä, joita sovelletaan omassa vakuuskäytössä oleviin katettuihin joukkolainoihin, joiden maturiteetti voi pidentyä.

Joulukuu

Kokouksessaan 8.12. EKP:n neuvosto päätti, että perusrahoitusoperaatioiden korko on edelleen 0,00 %, maksuvalmiusluoton korko 0,25 % ja talletuskorko -0,40 %. EKP:n neuvosto odottaa edelleen ohjauksorkojen pysyvän nykyisellä tasolla tai sitä alemmina pidemmän aikaa ja vielä omaisuuserien ostojen päätyttyäkin.

Epätavanomaisiin rahapoliittisiin toimiin lukeutuvassa laajennetussa omaisuuserien osto-ohjelmassa jatketaan 80 mrd. euron suuruisia kuukausittaisia ostoja maaliskuun 2017 loppuun saakka. Huhtikuusta 2017 lähtien ostoja tehdään 60 mrd. euron arvosta kuukaudessa. Näin on tarkoitus toimia joulukuun 2017 loppuun saakka ja tarvittaessa sen jälkeenkin, kunnes EKP:n neuvosto katsoo inflaatiovauhdin palautuvan kestävästi tavoitteen mukaiseksi. Lisäksi EKP:n neuvosto päätti muuttaa joitakin osto-ohjelman parametreja, jotta eurojärjestelmän suorittamat ostot voidaan jatkossakin suorittaa sujuvasti.

Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet vuonna 2016

Euroopan keskuspankkijärjestelmän toimenpiteet

Helmikuu	EKP:n neuvosto hyväksyi 5.2.2016 muutoksia vähittäismaksujärjestelmien yleisvalvontaa koskevaan eurojärjestelmän politiikkaan.
Huhtikuu	EKP:n neuvosto antoi 5.4.2016 ohjeet menettelystä, jota EKP:n tulee noudattaa arvioidessaan pääomainstrumenttien hyväksyttävyyttä ensisijaisen lisäpääoman tai toissijaisen pääoman instrumenteiksi. Ohjeissa täsmennetään myös, mitä tietoja merkittäviksi luokiteltujen valvottavien luottolaitosten on annettava, jos ne sisällyttävät kyseisiä instrumentteja ensisijaiseen lisäpääomaansa tai toissijaiseen pääomaansa.
Toukokuu	EKP:n neuvosto antoi 18.5.2016 asetuksen EKP/2016/13 yksityiskohtaisten luotto- ja luottoriskitietojen keruusta sekä päätöksen EKP/2016/14, jolla muutetaan valmistelevien toimien järjestämisestä yksityiskohtaisten luottotietojen keräämiseksi Euroopan keskuspankkijärjestelmässä annettua päätöstä EKP/2014/6.
Kesäkuu	EKP:n neuvosto hyväksyi 9.6.2016 eurojärjestelmän keskuspankeissa pidettäville järjestelmäriskin kannalta merkittävien maksujärjestelmien takuurahastoille maksettavien korkojen yhtenäistämisen. Koroksi asetetaan eurojärjestelmän talletuskorko. Yhdenmukaistettu korko otetaan huomioon maksujärjestelmien ja eurojärjestelmän keskuspankkien kahdenvälisissä sopimuksissa mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua EKP:n neuvoston päätöksen julkaisemisesta eli 24.9.2016. EKP:n neuvosto hyväksyi voimassa olevan talletusmahdollisuuden koron maksettavaksi kaikille eurojärjestelmän keskuspankeissa pidettäville rahoitusmarkkinainfrastruktuurien takuurahastoille.
Heinäkuu	EKP:n neuvosto hyväksyi 15.7.2016 tarkistetut eurojärjestelmän yleisvalvontaperiaatteet, joissa selvitetään eurojärjestelmän tehtäviä maksu- ja selvitysjärjestelmien ja maksuvälineiden toiminnan yleisvalvonnassa. Tarkistetuissa periaatteissa on otettu huomioon vuonna 2011 tehdyn edellisen päivityksen jälkeinen eurojärjestelmän yleisvalvontatehtäviin olennaisesti vaikuttava kehitys, etenkin rahoitusmarkkinoiden infrastruktuureja koskevat CPSS-IOSCO-periaatteet, Euroopan markkinarakenneasetus (ns. EMIR-asetus), arvopaperikeskusasetus, systeemisesti merkittäviä maksujärjestelmiä koskevista yleisvalvontavaatimuksista annettu asetus EKP/2014/28 sekä TARGET2-Securities-järjestelmän käyttöönotto.
Elokuu	EKP:n neuvosto antoi 2.8.2016 asetuksen EKP/2016/22 ja suuntaviivat EKP/2016/23, joilla muutetaan arvopaperien omistusta koskevista tilastoista annettuja asetusta EKP/2012/24 ja suuntaviivoja EKP/2013/7, sekä suosituksen EKP/2016/24 arvopaperien omistusta koskevien tilastotietojen laadunvalvontakehyksestä. Niissä säädetään uusien tilinpäätös- ja luottoriskitietojen keruusta pankkiryhmiltä, jotta rahoitusjärjestelmän positioita ja riskejä voidaan analysoida paremmin ja jotta EKP voi analysoida rahapolitiikan välittymismekanismin toimintaa entistä tehokkaammin. Lisäksi niillä laajennetaan tiedonantajajoukkoa niin, että se kattaa kaikki EKP:n suorassa valvonnassa olevat merkittävät pankkiryhmät. Kaikki kolme säädöstä on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja EKP:n verkkosivuilla. EKP:n neuvosto hyväksyi 18.8.2016 uusia arvopaperikaupan selvitysjärjestelmien välisiä linkkejä käytettäväksi eurojärjestelmän luotto-operaatioissa, jotta kolmas arvopaperikeskusten ryhmä voi liittyä T2S-järjestelmän. EKP:n verkkosivuilla on ajantasainen luettelo kaikista hyväksyttävistä linkeistä. Luettelo on päivitetty viimeksi 12.9.2016, jolloin uudet linkit alkoivat toimia.
Syyskuu	EKP:n neuvosto hyväksyi 23.9.2016 laskutuskyynnyksen ja vähimmäislaskutusmäärän käyttöönoton TARGET2-Securities-palveluille (T2S-palveluille). Sekä laskutuskyynnys että vähimmäislaskutusmäärä ovat 150 euroa. Ne ovat kaikilta osin suuntaviivoissa EKP/2012/13 määriteltyjen T2S-hinnoitteluperiaatteiden mukaisia, ja niitä sovelletaan laskutettaessa keskuspankkeja ja arvopaperikeskuksia kuukausittain manuaalisesti T2S-palvelujen käytöstä. Laskutuskyynnyksen käyttöönotto ei kuitenkaan vaikuta automaattisiin kuukausilaskuihin, jotka T2S-järjestelmä luo ja lähettää T2S-palvelujen toteutuneeseen käyttöön perustuvien laskutustietojen pohjalta.

Suomen Pankin vuonna 2016 antamia lausuntoja

Rahoitusmarkkinoiden lainsäädäntöä ja kehittämistä koskevia lausuntoja

<i>Lausunnon vastaanottaja</i>	<i>Aihe</i>	<i>Päivämäärä</i>
Eduskunnan talousvaliokunta	Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sijoitusrahastolain ja Finanssi- valvonnasta annetun lain muuttamisesta (HE 3/2016 vp)	15.2.
	Valtioneuvoston selvitys: Euroopan komission vihreä kirja finanssialan vähittäispalveluista (E 8/2016 vp)	29.2.
	Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroo- pan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin ohjelman perustami- sesta vuosiksi 2017–2020 (U 40/2016 vp); ohjelma koskee erityistoimien tukemista kuluttajien ja muiden rahoituspalvelujen loppukäyttäjien osal- listumisen lisäämiseksi unionin päätöksenteossa rahoituspalvelualalla	13.9.
	Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Rahoitusvakausviraston hallinto- maksusta annetun lain muuttamisesta (HE 189/2016)	26.10.
Finanssivalvonta	Rahoitussektorin kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta kos- kevat Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet	26.1.
	Luototussuhteen raportointia koskevat määräykset ja ohjeet; muutokset määräys- ja ohjekokoelmaan 1/2014: Luottolaitosten riskitiedonkeruu	8.2.
	Finanssivalvonnan johtajan päätösesitys johtokunnalle makrovaka- uspolitiikasta	10.2.
	Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet x/2016: Luottolaitostoimiluvat sekä ilmoitukset suomalaisten luottolaitosten toiminnasta ulkomailla ja ulkomaisten luottolaitosten toiminnasta Suomessa	10.3.
	Finanssivalvonnan johtajan päätösesitys johtokunnalle makrovaka- uspolitiikasta	17.5.
	Finanssivalvonnan johtajan päätösesitys johtokunnalle makrovaka- uspolitiikasta	26.8.
	Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet X/2016: Maksulaitokset ja maksupalvelua ilman toimilupaa tarjoavat henkilöt	29.8.
	Työeläkevakuutusyhtiöiden hallintoa koskevat Finanssivalvonnan mää- räykset ja ohjeet	28.10.
	Finanssivalvonnan johtajan päätösesitys johtokunnalle makrovaka- uspolitiikasta	15.11.
	Korke- ja rahoitusriskiraportointia koskevat määräykset ja ohjeet; muutokset määräys- ja ohjekokoelmaan 1/2014: Luottolaitosten riski- tiedonkeruu	1.12.
Oikeusministeriö	Osakeyhtiölain muutostarve, arviomuistio	9.8.

<i>Lausunnon vastaanottaja</i>	<i>Aihe</i>	<i>Päivämäärä</i>
Valtiovarainministeriö	Rahanpesulain uudistamistyöryhmän muistio	22.1.
	Paketoitujen sijoitustuotteiden avaintiedot -työryhmän muistio	2.2.
	Hallituksen esitysluonnos laiksi arvopaperimarkkinalain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi	7.3.
	Hallituksen esitysluonnos laiksi luottolaitostoinnasta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (PAD)	19.4.
	Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi Rahoitusvakausviraston hallintomaksusta annetun lain ja rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain muuttamisesta	5.7.
	Hallituksen esitys joukkolainanhaltijoiden edustajaa koskeväksi laiksi	9.9.
	Sijoittajien korvausrahastoon vuonna 2016 kerättävien kannatusmaksujen yhteismäärän vahvistaminen	14.9.
	Sijoitusrahastolain uudistaminen, arviomuistio	15.12.

Suomen Pankin julkaisuja vuonna 2016

Aikakausjulkaisut

Euro & talous Ilmestyi verkkojulkaisuna viisi kertaa osoitteessa www.eurojatalous.fi.

Bank of Finland Bulletin Ilmestyi verkkojulkaisuna viisi kertaa osoitteessa www.bofbulletin.fi.

Tutkimustiedote Ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa (suomeksi ja englanniksi).

Vuosikertomus Suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Tutkimusjulkaisut

Yleistajuiset selvitykset A:117 *Tapio Korhonen* Rahoitus- ja valuuttamarkkinoiden tulkintaa.

Keskustelualoitteet Verkkojulkaisuna ilmestyi 33 makrotalous- ja rahoitusmarkkinatutkimusta (englanniksi).

Tilastojulkaisut *Valuuttavaranto ja valuuttamääräinen likviditeetti*, ilmestyi kuukausittain (englanniksi).

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisut

Tutkimusjulkaisut *BOFIT Discussion Papers* -sarjassa ilmestyi verkkojulkaisuna 20 tutkimusta (englanniksi).

BOFIT Policy Brief -sarjassa ilmestyi 11 verkkojulkaisua (suomeksi tai englanniksi).

Seurantajulkaisut *BOFIT Viikkokatsaus*, ilmestyi verkkojulkaisuna viikoittain (suomeksi).

BOFIT Weekly, ilmestyi verkkojulkaisuna viikoittain (englanniksi).

BOFIT Venäjä-ennuste, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa (suomeksi).

BOFIT Forecast for Russia, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa (englanniksi).

BOFIT Kiina-ennuste, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa (suomeksi).

BOFIT Forecast for China, ilmestyi verkkojulkaisuna kaksi kertaa (englanniksi).

Esitteiden tilaukset

Esitteitä voi tilata osoitteesta www.suomenpankki.fi > Media ja julkaisut > Julkaisut > Painettujen esitteiden tilauslomake.

Suomen Pankin julkaisuluettelo löytyy verkkopalvelusta osoitteesta www.suomenpankki.fi > Media ja julkaisut > Julkaisut.

Liitetaulukot

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
0 havainto on vähemmän kuin puolet käytetystä yksiköstä
. loogisesti mahdoton
.. tietoa ei ole saatu
– nolla
_ sarjan sisältö muuttunut

Taulukko 1.

Suomen Pankin tase kuukausittain, milj. euroa

VASTAAVAA		I	II	III
1	<i>Kulta ja kultasaamiset</i>	1 534	1 534	1 534
2	<i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	7 180	7 511	7 446
2.1	<i>Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta</i>	1 890	2 070	2 066
2.2	<i>Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset</i>	5 289	5 441	5 380
3	<i>Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta</i>	681	608	621
4	<i>Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta</i>	1 522	1 466	1 824
4.1	<i>Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja lainat</i>	1 522	1 466	1 824
4.2	<i>ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat saamiset</i>	–	–	–
5	<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset luotot euroalueen luottolaitoksille</i>	690	690	690
5.1	<i>Perusrahoitusoperaatiot</i>	–	–	–
5.2	<i>Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot</i>	690	690	690
5.3	<i>Käänteiset bienosäätöoperaatiot</i>	–	–	–
5.4	<i>Käänteiset rakenteelliset operaatiot</i>	–	–	–
5.5	<i>Maksuvalmiusluotot</i>	–	–	–
5.6	<i>Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot</i>	–	–	–
6	<i>Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta</i>	88	104	36
7	<i>Euromääräiset arvopaperit euroalueelta</i>	20 360	21 049	21 945
7.1	<i>Rahapolitiikan harjoittamista varten pidettävät arvopaperit</i>	12 859	13 635	14 497
7.2	<i>Muut arvopaperit</i>	7 501	7 414	7 448
8	<i>Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä</i>	–	–	–
9	<i>Eurojärjestelmän sisäiset saamiset</i>	50 661	69 894	62 801
9.1	<i>Osuus EKP:n pääomasta</i>	144	144	144
9.2	<i>Valuuttavarantojen siirtoja vastaavat saamiset</i>	728	728	728
9.3	<i>EKP:n sijoitustodistusten liikkeeseenlaskuun liittyvät saamiset</i>	–	–	–
9.4	<i>TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajien pankkitileihin liittyvät saamiset (netto)</i>	45 846	65 080	58 033
9.5	<i>Muut eurojärjestelmän sisäiset saamiset (netto)</i>	3 942	3 942	3 896
10	<i>Muut saamiset</i>	1 087	1 051	1 045
Yhteensä		83 803	103 907	97 943

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1 709	1 709	1 709	1 872	1 872	1 870	1 870	1 870	1 731
7 398	7 563	7 695	7 801	7 779	7 745	7 745	7 716	7 852
2 013	2 013	2 013	2 033	2 027	2 012	2 012	2 012	2 048
5 385	5 550	5 682	5 768	5 752	5 734	5 733	5 704	5 804
563	597	563	534	571	578	583	640	648
1 576	1 405	1 467	1 484	1 357	1 400	1 354	1 467	1 803
1 576	1 405	1 467	1 484	1 357	1 400	1 354	1 467	1 803
-	-	-	-	-	-	-	-	-
725	725	825	3 460	3 460	4 958	4 958	4 959	6 728
-	-	100	-	-	-	-	1	-
725	725	725	3 460	3 460	4 958	4 958	4 958	6 728
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
87	72	13	45	471	51	40	0	31
22 895	23 994	25 140	26 585	27 751	29 157	30 650	31 783	32 761
15 643	16 860	18 065	19 540	20 510	22 038	23 414	24 745	25 786
7 252	7 135	7 075	7 045	7 241	7 119	7 236	7 039	6 975
-	-	-	-	-	-	-	-	-
75 263	67 718	53 616	68 796	63 861	61 849	56 442	57 481	26 609
144	144	144	144	144	144	144	144	144
728	728	728	728	728	728	728	728	728
-	-	-	-	-	-	-	-	-
70 494	62 949	48 883	63 988	59 053	57 078	51 671	52 693	22 031
3 897	3 897	3 860	3 936	3 936	3 899	3 899	3 915	3 706
1 048	1 051	1 047	1 121	1 117	1 209	1 167	1 165	1 341
111 264	104 835	92 076	111 698	108 240	108 817	104 807	107 082	79 505

Taulukko 1.
(jatkoa)

VASTATTAVAA		I	II	III
1	<i>Liikkeessä olevat setelit</i>	17 448	17 489	17 614
2	<i>Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	53 841	73 248	67 458
2.1	<i>Vähimmäisvarantalletukset</i>	43 361	43 425	40 233
2.2	<i>Yötalletukset</i>	10 480	29 823	27 225
2.3	<i>Määräaikaistalletukset</i>	–	–	–
2.4	<i>Käänteiset hienosäätöoperaatiot</i>	–	–	–
2.5	<i>Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset</i>	–	–	–
3	<i>Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille</i>	–	–	–
4	<i>Euromääräiset velat muille euroalueella oleville</i>	31	31	31
4.1	<i>Julkisyhteisöt</i>	–	–	–
4.2	<i>Muut velat</i>	31	31	31
5	<i>Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	1 187	1 748	1 469
6	<i>Valuuttamääräiset velat euroalueelle</i>	–	–	–
7	<i>Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle</i>	4	83	25
7.1	<i>Talletukset ja muut velat</i>	4	83	25
7.2	<i>ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat velat</i>	–	–	–
8	<i>Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä</i>	1 514	1 514	1 514
9	<i>Eurojärjestelmän sisäiset velat</i>	–	–	–
9.1	<i>EKP:n sijoitustodistuksiin liittyvä velkajärjestely</i>	–	–	–
9.2	<i>TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajapankkitileihin liittyvät velat (netto)</i>	–	–	–
9.3	<i>Muut eurojärjestelmän sisäiset velat (netto)</i>	–	–	–
10	<i>Muut velat</i>	339	355	395
11	<i>Arvonmuutostilit</i>	2 762	2 762	2 762
12	<i>Varaukset ja oma pääoma</i>	6 677	6 677	6 677
12.1	<i>Kantarabasto</i>	841	841	841
12.2	<i>Vararabasto</i>	1 673	1 673	1 673
12.3	<i>Eläkevaraukset</i>	615	615	615
12.4	<i>Muut varaukset</i>	3 548	3 548	3 548
Yhteensä		83 803	103 907	97 943

Pyörityksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
17 628	17 695	17 837	18 012	17 976	18 001	18 059	18 205	18 492
81 134	74 821	61 630	80 722	76 763	77 693	73 366	75 695	47 665
44 644	38 352	31 960	47 103	50 828	54 095	54 586	54 318	29 065
36 490	36 469	29 670	33 619	25 935	23 598	18 780	21 377	18 600
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	381	50	-	-	31
0	0	57	15	15	10	0	10	0
-	-	57	-	-	-	-	-	-
0	0	0	15	15	10	0	10	0
1 189	1 070	1 262	1 283	1 388	1 356	1 655	1 421	1 625
-	-	-	-	-	-	-	-	-
0	4	0	-	11	20	11	17	-
0	4	0	-	11	20	11	17	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 472	1 472	1 472	1 496	1 496	1 487	1 487	1 487	1 516
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
153	183	228	273	314	395	425	441	163
2 710	2 710	2 710	3 018	3 018	2 925	2 925	2 925	2 982
6 977	6 879	6 879	6 879	6 879	6 879	6 879	6 879	7 030
841	841	841	841	841	841	841	841	841
1 721	1 721	1 721	1 721	1 721	1 721	1 721	1 721	1 721
615	615	615	615	615	615	615	615	613
3 800	3 702	3 702	3 702	3 702	3 702	3 702	3 702	3 855
111 264	104 835	92 076	111 698	108 240	108 817	104 807	107 082	79 505

Taulukko 2.

Eurojärjestelmän keskeiset korot

<i>Kiinteäkorkoinen huutokauppa Perusrahoitusoperaation korko</i>			<i>Vaihtuvakorkoinen huutokauppa Minimitarjouskorko</i>		
<i>Päätös</i>	<i>Voimaantulopäivä</i>	<i>%</i>	<i>Päätös</i>	<i>Voimaantulopäivä</i>	<i>%</i>
22.12.1998	1.1.1999	3,00	8.6.2000	28.6.2000	4,25
8.4.1999	14.4.1999	2,50	31.8.2000	6.9.2000	4,50
4.11.1999	10.11.1999	3,00	5.10.2000	11.10.2000	4,75
3.2.2000	9.2.2000	3,25	10.5.2001	15.5.2001	4,50
16.3.2000	22.3.2000	3,50	30.8.2001	5.9.2001	4,25
27.4.2000	4.5.2000	3,75	17.9.2001	19.9.2001	3,75
8.6.2000	15.6.2000	4,25	8.11.2001	14.11.2001	3,25
			5.12.2002	11.12.2002	2,75
8.10.2008	15.10.2008	3,75	6.3.2003	7.3.2003	2,50
6.11.2008	12.11.2008	3,25	5.6.2003	6.6.2003	2,00
4.12.2008	10.12.2008	2,50	1.12.2005	6.12.2005	2,25
15.1.2009	21.1.2009	2,00	2.3.2006	8.3.2006	2,50
5.3.2009	11.3.2009	1,50	8.6.2006	15.6.2006	2,75
2.4.2009	8.4.2009	1,25	3.8.2006	9.8.2006	3,00
7.5.2009	13.5.2009	1,00	5.10.2006	11.10.2006	3,25
7.4.2011	13.4.2011	1,25	7.12.2006	13.12.2006	3,50
7.7.2011	13.7.2011	1,50	8.3.2007	14.3.2007	3,75
3.11.2011	9.11.2011	1,25	7.6.2007	13.6.2007	4,00
8.12.2011	14.12.2011	1,00	3.7.2008	9.7.2008	4,25
5.7.2012	11.7.2012	0,75			
2.5.2013	8.5.2013	0,50			
7.11.2013	13.11.2013	0,25			
5.6.2014	11.6.2014	0,15			
4.9.2014	10.9.2014	0,05			
10.3.2016	16.3.2016	0,00			

Maksuvalmiusjärjestelmä

		<i>Talletuskorko</i>	<i>Maksuvalmiusluoton korko</i>
<i>Päätös</i>	<i>Voimaantulopäivä</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
22.12.1998	1.1.1999	2,00	4,50
22.12.1998	4.1.1999	2,75	3,25
21.1.1999	22.1.1999	2,00	4,50
8.4.1999	9.4.1999	1,50	3,50
4.11.1999	5.11.1999	2,00	4,00
3.2.2000	4.2.2000	2,25	4,25
16.3.2000	17.3.2000	2,50	4,50
27.4.2000	28.4.2000	2,75	4,75
8.6.2000	9.6.2000	3,25	5,25
31.8.2000	1.9.2000	3,50	5,50
5.10.2000	6.10.2000	3,75	5,75

Maksuvalmiusjärjestelmä

		Talletuskorko	Maksuvalmiusluoton korko
Päätös	Voimaantulopäivä	%	%
10.5.2001	11.5.2001	3,50	5,50
30.8.2001	31.8.2001	3,25	5,25
17.9.2001	18.9.2001	2,75	4,75
8.11.2001	9.11.2001	2,25	4,25
5.12.2002	6.12.2002	1,75	3,75
6.3.2003	7.3.2003	1,50	3,50
5.6.2003	6.6.2003	1,00	3,00
1.12.2005	6.12.2005	1,25	3,25
2.3.2006	8.3.2006	1,50	3,50
8.6.2006	15.6.2006	1,75	3,75
3.8.2006	9.8.2006	2,00	4,00
5.10.2006	11.10.2006	2,25	4,25
7.12.2006	13.12.2006	2,50	4,50
8.3.2007	14.3.2007	2,75	4,75
7.6.2007	13.6.2007	3,00	5,00
3.7.2008	9.7.2008	3,25	5,25
8.10.2008	8.10.2008	2,75	4,75
8.10.2008	9.10.2008	3,25	4,25
6.11.2008	12.11.2008	2,75	3,75
4.12.2008	10.12.2008	2,00	3,00
15.1.2009	21.1.2009	1,00	3,00
5.3.2009	11.3.2009	0,50	2,50
2.4.2009	8.4.2009	0,25	2,25
7.5.2009	13.5.2009	0,25	1,75
7.4.2011	13.4.2011	0,50	2,00
7.7.2011	13.7.2011	0,75	2,25
3.11.2011	9.11.2011	0,50	2,00
8.12.2011	14.12.2011	0,25	1,75
5.7.2012	11.7.2012	0,00	1,50
2.5.2013	8.5.2013	0,00	1,00
7.11.2013	13.11.2013	0,00	0,75
5.6.2014	11.6.2014	-0,10	0,40
4.9.2014	10.9.2014	-0,20	0,30
3.12.2015	9.12.2015	-0,30	0,30
10.3.2016	16.3.2016	-0,40	0,25

* Negatiivisen talletuskoron aikana talletuskorkoa on sovellettu myös vähimmäisvarantovelvoitteen ylittäviin talletuksiin sekä laajasti muihin talletuksiin.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 3.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantopohja, mrd. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 1 prosentin velvoitetta		Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6
2015						
Marraskuu	18 630,0	10 925,6	505,6	2 180,5	1 269,6	3 748,7
2016						
Tammikuu	18 515,9	10 998,5	477,4	2 163,5	1 237,3	3 639,1
Helmikuu	18 662,1	11 048,5	499,3	2 176,6	1 299,8	3 637,9
Maaliskuu
Huhtikuu	18 728,4	11 140,0	490,2	2 159,3	1 331,5	3 607,5
Toukokuu	18 842,2	11 219,8	492,9	2 151,9	1 345,7	3 631,8
Kesäkuu
Heinäkuu	18 845,7	11 328,3	491,9	2 110,5	1 346,5	3 568,6
Elokuu	18 857,6	11 294,1	489,3	2 094,9	1 413,8	3 565,6
Syyskuu
Lokakuu	18 918,8	11 351,3	567,2	2 031,4	1 432,8	3 536,3
Marraskuu

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantopohja, milj. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 1 prosentin velvoitetta		Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6
2015						
Marraskuu	387 462	229 986	8 197	16 953	48 736	83 589
2016						
Tammikuu	387 621	245 608	8 366	17 575	34 097	81 975
Helmikuu	411 441	267 876	8 854	17 680	34 540	82 492
Maaliskuu
Huhtikuu	410 566	262 158	9 185	18 207	38 764	82 253
Toukokuu	421 050	270 343	9 163	18 322	40 858	82 364
Kesäkuu
Heinäkuu	404 624	264 078	8 953	18 395	31 072	82 126
Elokuu	399 685	259 539	9 014	18 255	31 206	81 672
Syyskuu
Lokakuu	384 527	244 656	11 454	22 377	27 462	78 578
Marraskuu	386 302	249 051	11 338	22 248	23 654	80 011

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 4.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantojen pito, mrd. euroa¹

Varantojen pitoajanjakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2015					
Joulukuu	113,0	493,8	380,8	0,0	0,05
2016					
Tammikuu	113,3	557,1	443,8	0,0	0,05
Helmikuu
Maaliskuu	113,8	556,5	442,6	0,0	0,05
Huhtikuu	114,3	570,0	455,6	0,0	0,00
Toukokuu
Kesäkuu	115,0	623,8	508,7	0,0	0,00
Heinäkuu	115,8	657,5	541,6	0,0	0,00
Elokuu
Syyskuu	116,7	748,8	632,1	0,0	0,00
Lokakuu	117,8	777,4	659,6	0,0	0,00
Marraskuu
Joulukuu	117,4	823,9	706,5	0,0	0,00
2017					
Tammikuu	118,8	919,0	800,3	0,0	0,00

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantojen pito, milj. euroa

Varantojen pitoajanjakso päättyy	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2015					
Joulukuu	2 518,8	28 702,3	26 183,5	0,0	0,05
2016					
Tammikuu	2 245,1	34 455,7	32 210,6	0,0	0,1
Helmikuu
Maaliskuu	2 355,7	40 234,0	37 878,2	0,0	0,1
Huhtikuu	2 513,7	39 922,3	37 408,6	0,0	0,0
Toukokuu
Kesäkuu	2 741,2	39 689,8	36 948,6	0,0	0,0
Heinäkuu	2 687,4	36 286,5	33 599,1	0,0	0,0
Elokuu
Syyskuu	2 769,0	49 077,3	46 308,3	0,0	0,0
Lokakuu	2 704,2	48 442,7	45 738,5	0,0	0,0
Marraskuu
Joulukuu	2 659,4	53 366,9	50 707,5	0,0	0,0
2017					
Tammikuu	2 535,0	44 210,3	41 675,2	0,0	0,00

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 5.

Euroalueen rahamäärä M3 ja Suomen rahalaitosten vastaavat erät¹

	Euroalueen rahamäärä M3			Euroalueen M3:een luettavat suomalaisen rahalaitosten erät ²		
	Kanta ⁴ , mrd. euroa	12 kk:n muutos ^{3,4} , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ^{3,4} , %	Kanta, mrd. euroa	12 kk:n muutos ³ , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ³ , %
	1	2	3	4	5	6
2012	9 788,4	3,5	3,6	140,3	0,5	1,1
2013	9 830,4	0,9	1,2	145,2	4,1	3,8
2014	10 322,1	3,8	3,5	147,9	1,3	0,9
2015	10 831,1	4,7	4,9	156,9	5,2	5,7
2016	11 374,7	5,0	4,9	160,1	1,8	2,3
2016						
Tammikuu	10 911,7	4,9	5,0	160,4	8,9	7,7
Helmikuu	10 958,9	4,7	5,2	161,5	9,1	7,9
Maaliskuu	10 993,1	5,1	5,0	159,3	5,6	7,8
Huhtikuu	11 029,0	5,1	5,0	162,7	8,8	6,9
Toukokuu	11 067,7	5,2	4,9	160,4	6,2	5,7
Kesäkuu	11 119,4	4,8	5,1	159,9	2,2	4,3
Heinäkuu	11 181,0	4,9	5,1	161,7	4,6	4,3
Elokuu	11 213,1	5,1	5,1	161,6	6,0	4,8
Syyskuu	11 251,3	5,2	4,9	161,8	3,9	3,5
Lokakuu	11 259,8	5,0	4,8	157,0	0,7	3,1
Marraskuu	11 344,7	5,1	4,8	158,0	4,7	2,4
Joulukuu	11 374,7	4,5	4,9	160,1	1,8	2,3

¹ Tiedot on laskettu ilman valtionhallinnon ja euroalueen ulkupoolisten sijoittajien hallussa olevia jälkimarkkinakelpoisia instrumentteja.

² Tiedot on laskettu ilman yleisön hallussa olevaa rahaa.

³ Muutosprosentti on laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.

⁴ Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistetut tiedot.

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 6.

Keskeiset markkinakorot

	Eonia- korko	Euriborkorot (todelliset päivät / 360)						Suomen valtion obligatioiden korkoja	
		1 kk	2 kk	3 kk	6 kk	9 kk	12 kk	5 v	10 v
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
2012	0,23	0,325	0,431	0,571	0,824	0,973	1,108	0,875	1,886
2013	0,09	0,130	0,177	0,221	0,337	0,441	0,536	0,815	1,863
2014	0,10	0,131	0,170	0,209	0,308	0,391	0,475	0,506	1,436
2015	-0,11	-0,072	-0,043	-0,020	0,053	0,103	0,167	0,099	0,725
2016	-0,32	-0,338	-0,298	-0,264	-0,164	-0,098	-0,034	-0,352	0,356
2016									
Tammikuu	-0,23	-0,222	-0,182	-0,145	-0,060	-0,013	0,043	-0,061	0,777
Helmikuu	-0,24	-0,246	-0,219	-0,184	-0,115	-0,063	-0,008	-0,197	0,527
Maaliskuu	-0,29	-0,308	-0,264	-0,229	-0,134	-0,074	-0,012	-0,231	0,526
Huhtikuu	-0,34	-0,341	-0,287	-0,249	-0,138	-0,073	-0,010	-0,264	0,459
Toukokuu	-0,34	-0,348	-0,295	-0,257	-0,145	-0,079	-0,013	-0,274	0,450
Kesäkuu	-0,33	-0,356	-0,307	-0,268	-0,162	-0,096	-0,028	-0,346	0,329
Heinäkuu	-0,33	-0,369	-0,330	-0,295	-0,188	-0,124	-0,056	-0,482	0,117
Elokuu	-0,34	-0,370	-0,335	-0,298	-0,189	-0,119	-0,048	-0,492	0,060
Syyskuu	-0,34	-0,371	-0,337	-0,302	-0,199	-0,127	-0,057	-0,505	0,075
Lokakuu	-0,35	-0,371	-0,338	-0,309	-0,207	-0,132	-0,069	-0,480	0,169
Marraskuu	-0,35	-0,373	-0,339	-0,313	-0,215	-0,133	-0,074	-0,397	0,412
Joulukuu	-0,35	-0,370	-0,337	-0,316	-0,218	-0,137	-0,080	-0,452	0,456

Lähteet: Euroopan keskuspankki, Reuters ja Bloomberg.

Taulukko 7.

Suomen nimellisiä kilpailukykyindikaattoreita ja EKP:n laskema euron efektiivinen valuuttakurssi

	<i>Suppea indikaattori¹</i>	<i>Suppea, euroalueen mailla täydenmetty indikaattori¹</i>	<i>Laaja indikaattori¹</i>	<i>Euron efektiivinen valuuttakurssi, suppea maaryhmä¹</i>
<i>Tammi-maaliskuu 1999 = 100</i>				
	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
2012	100,3	99,8	103,0	105,2
2013	103,7	101,3	105,2	110,9
2014	105,7	102,2	107,6	110,0
2015	100,4	99,8	105,6	99,1
2016	102,1	100,6	107,8	100,5
2016				
Tammikuu	100,9	100,1	108,0	99,2
Helmikuu	102,3	100,7	108,8	100,7
Maaliskuu	101,4	100,3	107,7	100,2
Huhtikuu	101,5	100,3	107,7	100,8
Toukokuu	101,7	100,4	108,0	100,8
Kesäkuu	101,4	100,3	107,7	100,2
Heinäkuu	102,1	100,6	107,6	100,6
Elokuu	102,4	100,7	107,9	100,9
Syyskuu	102,7	100,8	108,0	101,0
Lokakuu	103,4	101,1	107,8	101,6
Marraskuu	103,3	101,1	107,9	100,5
Joulukuu	102,1	100,6	107,0	99,6

¹ Kun euro vahvistuu, indeksi nousee. Suppeassa indikaattorissa on mukana 12 maata vuodesta 1999 alkaen, suppeassa, euromailla täydenmettyssä indikaattorissa 23 maata ja laajassa indikaattorissa 37 maata.
Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 8.

Euroalueen ja Suomen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, vuotuinen prosenttimuutos

	<i>Euroalue</i>	<i>Suomi</i>
	<i>1</i>	<i>2</i>
2012	2,5	3,2
2013	1,4	2,2
2014	0,4	1,2
2015	0,0	-0,2
2016	0,2	0,4
2016		
Tammikuu	0,3	0,0
Helmikuu	-0,2	-0,1
Maaliskuu	0,0	0,0
Huhtikuu	-0,2	0,3
Toukokuu	-0,1	0,3
Kesäkuu	0,1	0,3
Heinäkuu	0,2	0,5
Elokuu	0,2	0,5
Syyskuu	0,4	0,6
Lokakuu	0,5	0,6
Marraskuu	0,6	0,7
Joulukuu	1,1	1,1

Lähteet: Eurostat ja Tilastokeskus.

Taulukko 9.

Keskeisiä euron kursseja¹

	Yhdysvaltain dollari			Japanin jeni		
	Alin	Keskiarvo	Ylin	Alin	Keskiarvo	Ylin
	1	2	3	4	5	6
2012	1,2089	1,2848	1,3454	94,63	102,49	113,87
2013	1,2768	1,3281	1,3814	113,93	129,66	145,02
2014	1,2141	1,3285	1,3953	134,95	140,31	149,03
2015	1,0552	1,1095	1,2043	126,52	134,31	145,21
2016	1,0364	1,1069	1,1569	111,17	120,20	132,25
2016						
Tammikuu	1,0742	1,0860	1,0920	127,19	128,32	132,25
Helmikuu	1,0884	1,1093	1,1347	122,86	127,35	131,99
Maaliskuu	1,0856	1,1100	1,1385	122,94	125,39	127,90
Huhtikuu	1,1252	1,1339	1,1432	122,32	124,29	128,07
Toukokuu	1,1139	1,1311	1,1569	122,23	123,21	124,50
Kesäkuu	1,0998	1,1229	1,1389	111,80	118,45	122,16
Heinäkuu	1,0982	1,1069	1,1157	111,17	115,25	117,88
Elokuu	1,1078	1,1212	1,1339	112,66	113,49	115,01
Syyskuu	1,1146	1,1212	1,1296	112,49	114,22	115,85
Lokakuu	1,0872	1,1026	1,1236	112,96	114,47	116,00
Marraskuu	1,0548	1,0799	1,1095	114,24	116,93	120,48
Joulukuu	1,0364	1,0543	1,0762	121,20	122,39	123,40

	Englannin punta			Ruotsin kruunu		
	Alin	Keskiarvo	Ylin	Alin	Keskiarvo	Ylin
	7	8	9	10	11	12
2012	0,77835	0,81087	0,8482	8,2077	8,7041	9,1356
2013	0,81075	0,84926	0,8789	8,2931	8,6515	9,0604
2014	0,77730	0,80612	0,8383	8,7661	9,0985	9,6234
2015	0,69630	0,72584	0,7842	9,1141	9,3535	9,6557
2016	0,73235	0,81948	0,9049	9,1381	9,4689	10,0025
2016						
Tammikuu	0,73235	0,75459	0,77182	9,1696	9,2826	9,3527
Helmikuu	0,75330	0,77559	0,78935	9,2835	9,4105	9,5188
Maaliskuu	0,76728	0,78020	0,79155	9,2235	9,2848	9,3728
Huhtikuu	0,77475	0,79230	0,80808	9,1381	9,2027	9,2928
Toukokuu	0,75925	0,77779	0,79284	9,1803	9,2948	9,3709
Kesäkuu	0,76595	0,79049	0,83400	9,2238	9,3338	9,4610
Heinäkuu	0,83275	0,84106	0,85300	9,3900	9,4742	9,5673
Elokuu	0,83910	0,85521	0,87060	9,4299	9,4913	9,5833
Syyskuu	0,83535	0,85228	0,87090	9,4945	9,5655	9,6218
Lokakuu	0,87318	0,89390	0,90485	9,5930	9,7073	9,8650
Marraskuu	0,84800	0,86894	0,90173	9,7538	9,8508	10,0025
Joulukuu	0,83488	0,84441	0,85618	9,5525	9,7095	9,8030

¹ Yhden euron arvo ko. valuuttana.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 10.

Muita euron kursseja, keskiarvo

	<i>Tšekin koruna</i>	<i>Tanskan kruunu</i>	<i>Unkarin forintti</i>	<i>Liettuan liti</i>	<i>Latvian lati</i>	<i>Puolan zloty</i>
	1	2	3	4	5	6
2012	25,149	7,444	289,249	3,453	0,697	4,185
2013	25,980	7,458	296,873	3,453	0,701	4,197
2014	27,536	7,455	308,706	3,453	..	4,184
2015	27,279	7,459	309,996	4,184
2016	27,034	7,445	311,438	4,363
2016						
<i>Tammikuu</i>	27,027	7,462	314,679	4,407
<i>Helmikuu</i>	27,040	7,463	310,365	4,397
<i>Maaliskuu</i>	27,051	7,457	311,154	4,293
<i>Huhtikuu</i>	27,031	7,443	311,462	4,311
<i>Toukokuu</i>	27,026	7,439	314,581	4,404
<i>Kesäkuu</i>	27,061	7,437	313,984	4,400
<i>Heinäkuu</i>	27,042	7,439	314,353	4,396
<i>Elokuu</i>	27,025	7,441	310,205	4,300
<i>Syyskuu</i>	27,022	7,447	308,678	4,321
<i>Lokakuu</i>	27,022	7,440	307,000	4,308
<i>Marraskuu</i>	27,033	7,441	308,816	4,391
<i>Joulukuu</i>	27,031	7,436	312,235	4,436

	<i>Sveitsin frangi</i>	<i>Norjan kruunu</i>	<i>Bulgarian lev</i>	<i>Kroatian kuna</i>	<i>Romanian leu</i>	<i>Venäjän rupla</i>
	7	8	9	10	11	12
2012	1,205	7,475	1,956	7,522	4,459	39,926
2013	1,231	7,807	1,956	7,579	4,419	42,337
2014	1,215	8,354	1,956	7,634	4,444	50,952
2015	1,068	8,950	1,956	7,614	4,445	68,072
2016	1,090	9,291	1,956	7,533	4,490	74,145
2016						
<i>Tammikuu</i>	1,094	9,590	1,956	7,658	4,531	83,864
<i>Helmikuu</i>	1,102	9,563	1,956	7,636	4,481	85,616
<i>Maaliskuu</i>	1,092	9,430	1,956	7,559	4,467	77,939
<i>Huhtikuu</i>	1,093	9,322	1,956	7,495	4,472	75,433
<i>Toukokuu</i>	1,106	9,304	1,956	7,498	4,499	74,474
<i>Kesäkuu</i>	1,089	9,328	1,956	7,520	4,523	73,147
<i>Heinäkuu</i>	1,087	9,369	1,956	7,493	4,486	71,242
<i>Elokuu</i>	1,088	9,303	1,956	7,487	4,459	72,795
<i>Syyskuu</i>	1,092	9,197	1,956	7,500	4,450	72,239
<i>Lokakuu</i>	1,089	9,001	1,956	7,507	4,494	69,009
<i>Marraskuu</i>	1,076	9,081	1,956	7,521	4,510	69,532
<i>Joulukuu</i>	1,075	9,025	1,956	7,540	4,516	65,378

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 10.
(jatkoa)

	<i>Turkin lira</i>	<i>Australian dollari</i>	<i>Kanadan dollari</i>	<i>Kiinan juan renminbi</i>	<i>Hongkongin dollari</i>	<i>Indonesian rupia</i>	<i>Korean tasavallan won</i>
	13	14	15	16	17	18	19
2012	2,314	1,241	1,284	8,105	9,966	12045,733	1447,691
2013	2,534	1,378	1,368	8,165	10,302	13856,597	1453,903
2014	2,906	1,472	1,466	8,186	10,302	15748,918	1398,142
2015	3,025	1,478	1,419	6,973	8,601	14870,389	1256,544
2016	3,343	1,488	1,466	7,352	8,592	14720,830	1284,181
2016							
Tammikuu	3,271	1,551	1,545	7,139	8,451	15069,758	1307,558
Helmikuu	3,264	1,556	1,532	7,266	8,633	14985,332	1349,770
Maaliskuu	3,207	1,482	1,470	7,222	8,615	14629,577	1314,887
Huhtikuu	3,214	1,480	1,456	7,346	8,795	14932,216	1300,579
Toukokuu	3,323	1,546	1,463	7,386	8,781	15188,824	1329,461
Kesäkuu	3,274	1,517	1,448	7,402	8,716	14969,034	1310,595
Heinäkuu	3,279	1,469	1,443	7,391	8,586	14520,912	1264,046
Elokuu	3,321	1,469	1,456	7,454	8,696	14757,314	1245,548
Syyskuu	3,328	1,477	1,468	7,482	8,696	14697,518	1244,116
Lokakuu	3,391	1,447	1,459	7,420	8,553	14361,099	1243,022
Marraskuu	3,550	1,433	1,452	7,388	8,376	14398,176	1256,710
Joulukuu	3,692	1,436	1,407	7,298	8,180	14135,710	1248,476

	<i>Malesian ringgit</i>	<i>Uuden- Seelannin dollari</i>	<i>Filippiinien peso</i>	<i>Singaporen dollari</i>	<i>Thaimaan babt</i>	<i>Etelä- Afrikan randi</i>	<i>Kansainvälisen valuutta- rahaston erityinen nosto-oikeus</i>
	20	21	22	23	24	25	26
2012	3,967	1,587	54,246	1,605	39,928	10,551	0,839
2013	4,186	1,621	56,427	1,662	40,830	12,833	0,874
2014	4,345	1,600	58,979	1,682	43,147	14,404	0,874
2015	4,337	1,593	50,522	1,525	38,028	14,172	0,793
2016	4,583	1,589	52,556	1,528	39,043	16,266	0,796
2016							
Tammikuu	4,716	1,665	51,654	1,556	39,249	17,759	0,786
Helmikuu	4,641	1,673	52,816	1,560	39,507	17,499	0,796
Maaliskuu	4,517	1,648	51,722	1,525	39,089	17,122	0,796
Huhtikuu	4,423	1,646	52,598	1,531	39,780	16,570	0,805
Toukokuu	4,575	1,663	52,951	1,549	40,064	17,336	0,802
Kesäkuu	4,573	1,596	52,176	1,521	39,622	16,960	0,798
Heinäkuu	4,447	1,551	52,102	1,495	38,794	15,945	0,796
Elokuu	4,514	1,549	52,254	1,511	38,916	15,420	0,801
Syyskuu	4,611	1,533	53,359	1,524	38,935	15,731	0,802
Lokakuu	4,604	1,541	53,304	1,526	38,666	15,359	0,798
Marraskuu	4,684	1,510	53,160	1,523	38,155	15,035	0,791
Joulukuu	4,701	1,498	52,493	1,514	37,730	14,614	0,783

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 11.

Euron peruuttamattomasti kiinnitettyt muuntokurssit 1.1.1999 alkaen

Maa	Valuutta	Yhden euron arvo ko. valuuttana	Euron käyttöönotto	Maa	Valuutta	Yhden euron arvo ko. valuuttana	Euron käyttöönotto
Itävalta	šillinki	13,7603	1.1.1999	Portugali	escudo	200,482	1.1.1999
Belgia	frangi	40,3399	1.1.1999	Kreikka	drakma	340,750	1.1.2001
Saksa	markka	1,95583	1.1.1999	Slovenia	tolar	239,640	1.1.2007
Espanja	peseta	166,386	1.1.1999	Kypros	punta	0,585274	1.1.2008
Suomi	markka	5,94573	1.1.1999	Malta	liira	0,429300	1.1.2008
Ranska	frangi	6,55957	1.1.1999	Slovakia	koruna	30,1260	1.1.2009
Irlanti	punta	0,787564	1.1.1999	Viro	kruunu	15,6466	1.1.2011
Italia	liira	1936,27	1.1.1999	Latvia	lati	0,702804	1.1.2014
Luxemburg	frangi	40,3399	1.1.1999	Liettua	liti	3,4528	1.1.2015
Alankomaat	guldeni	2,20371	1.1.1999				

Lähde: Euroopan unioni.

Taulukko 12.

Valuuttakurssimekanismi ERM II

Valuutta	Keskuskurssi 1 euro =	Vaihteluväli, %	Yläraja*	Alaraja*	Voimassa alkaen
Tanskan kruunu	7,46038	± 2,25	7,62824	7,29252	4.1.1999

* Interventiot vaihteluvälien rajoilla ovat periaatteessa automaattisia ja rajoittamattomia.
Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 13.

Setelien lajittelu Suomen Pankissa, milj. kpl

Eurosetelit	2011	2012	2013	2014	2015	2016
500 euroa	1,8	1,8	1,4	1,2	1,0	1,0
200 euroa	1,1	1,0	0,8	0,7	0,7	0,5
100 euroa	6,9	6,9	5,6	5,7	5,4	5,0
50 euroa	86,9	79,4	60,3	65,4	66,1	65,9
20 euroa	168,2	149,0	114,6	112,1	105,3	96,0
10 euroa	39,6	37,9	32,3	30,4	27,4	28,8
5 euroa	47,1	46,3	37,5	33,9	31,2	33,3
Yhteensä	351,6	322,3	252,5	249,4	237,1	230,5

Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankin organisaatio

1.2.2017

PANKKIVALTUUSTO

Matti Vanhanen, puheenjohtaja, Pentti Oinonen, varapuheenjohtaja, Olavi Ala-Nissilä, Kalle Jokinen, Seppo Kääriäinen, Jutta Urpilainen, Pia Viitanen, Ville Vähämäki, Ben Zyskowitz

Pankkivaltuuston sihteeri Anton Mäkelä

JOHTOKUNTA

Erkki Liikanen johtokunnan puheenjohtaja	Seppo Honkapohja johtokunnan varapuheenjohtaja	Marja Nykänen johtokunnan jäsen	Olli Rehn johtokunnan jäsen
---	---	--	--

Johtokunnan sihteeri Mika Pösö

OSASTOT

Rahapolitiikka- ja tutkimusosasto <i>Tuomas Välimäki</i>	Rahoitusmarkkina- ja tilasto-osasto <i>Katja Taipalus</i>	Pankkitoimintaosasto <i>Harri Labdenperä</i>	Rahahuolto-osasto <i>Päivi Heikkinen</i>
Ennustetoimisto <i>Juha Kilponen</i>	Vakausanalyysitoimisto <i>Paavo Miettinen</i>	Maksuliiketoimisto <i>Jussi Terbo</i>	Kiinteistötoimisto <i>Paavo Perttu</i>
Kansainvälisen ja rahatalouden toimisto <i>Hanna Freystätter (vt.)</i>	Vakauspolitiikkatoimisto <i>Jouni Timonen</i>	Markkinaoperaatioiden toimisto <i>Elisa Newby</i>	Maksuvälinetoimisto <i>Miika Syrjänen</i>
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT) <i>Iikka Korhonen</i>	Yleisvalvontatoimisto <i>Heli Snellman</i>	Sijoitustoimisto <i>Jarno Ilves</i>	Turvallisuustoimisto <i>Erkko Badermann</i>
Tutkimusyksikkö <i>Jouko Vilmunen</i>	Rahoitustilastotoimisto <i>Elisabeth Flittner</i>		
	Tilastoanalyysi- ja tietopalvelutoimisto <i>Harri Kuussaari</i>		
Johdon sihteeristö <i>Mika Pösö</i>		Hallinto-osasto <i>Veli-Matti Lumiala</i>	
Kansainvälinen yksikkö <i>Mika Pösö</i>	Tiedonhallintatoimisto <i>Mia Ristimäki</i>	Hallintopalvelutoimisto <i>Hannu Vesalainen</i>	IT-yksikkö <i>Petteri Vuolasto</i>
Lakiasiaien yksikkö <i>Maritta Nieminen</i>	Strategia- ja organisaatioryhmä	Henkilöstö- ja talousohjaustoimisto <i>Antti Vuorinen</i>	<ul style="list-style-type: none">IT-infra <i>Kari Sipilä</i>
Viestintäyksikkö <i>Jenni Hellström</i>	Johtokunnan sihteeripalvelut	Kielipalvelutoimisto <i>Taina Seitovirta</i>	<ul style="list-style-type: none">IT-järjestelmät <i>Kirsti Ikonen</i>
		Riskienvälvönnän ja ulkoisen laskennan toimisto <i>Antti Nurminen</i>	<ul style="list-style-type: none">IT-palvelunhallinta <i>Sami Kirjonen</i>
Sisäinen tarkastus <i>Pertti Ukkonen</i>			

Suomen Pankin yhteydessä toimii **Finanssivalvonta**, jonka johtaja on Anneli Tuominen.